

อุปสรรคในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน : ศึกษากรณีเจ้าพนักงานตำรวจ

858411607
CD :Thesis 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ร.ท.ภาวิน นเปล่งฉวี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

OBSTACLES IN CRIMINAL PROCEEDING OF MONEY – LAUNDERING : A STUDY OF
POLICE

1st Lt. Paphawin Naplengchawee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
Common Course
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

858411607

CD IThesis 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ภาววิน นเปล่งฉวี : อุปสรรคในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน : ศึกษากรณีเจ้าพนักงานตำรวจ. (OBSTACLES IN CRIMINAL PROCEEDING OF MONEY – LAUNDERING : A STUDY OF POLICE) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการดำเนินคดีทางอาชญาฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปัญหาในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจ และวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมก่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินอย่างสูงสุด

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินจัดเป็นความผิดทางอาญาที่ขึ้นอยู่กับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ จึงเป็นกรณีที่อำนาจการสอบสวนอันเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินเป็นบทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้นๆ แต่การดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเจ้าพนักงานตำรวจยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในการบังคับใช้กฎหมาย ด้วยบทกฎหมาย การปฏิบัติงาน และการขาดแคลนเจ้าพนักงานตำรวจที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายฟอกเงินโดยเฉพาะ ทั้งๆที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายฟอกเงิน ตลอดจนความชำนาญในคดีฟอกเงินที่ดีกว่าเจ้าพนักงานตำรวจ ทำให้ผลการบังคับใช้กฎหมายในความผิดอาชญาฐานฟอกเงินยังไม่มีประสิทธิภาพ อันไม่เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.2560-2564 ที่ต้องการยกระดับการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นและสมควรพิจารณาแก้ไขด้วยบทกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน และเห็นควรจัดตั้งส่วนงานอันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับบทบาทที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เห็นควรบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว จึงจะสามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิด และดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ประเทศไทยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงิน อันจะนำไปสู่การดำเนินคดีอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฟอกเงิน

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5885994034 : MAJOR LAWS

KEYWORD: Obstacle, Criminal Proceeding of Money-Laundering, Police

Paphawin Naplengchawee : OBSTACLES IN CRIMINAL PROCEEDING OF MONEY – LAUNDERING : A STUDY OF POLICE. Advisor: Pramote Sermsilatham, Ph.D.

This thesis aims to analyze the concepts, theories and processes of criminal prosecution on money laundering according to The Anti-Money Laundering Act. Furthermore it focuses the criminal proceeding problems on money laundering by police officers and analyzes to obtain appropriate legal guidelines and legal measures that could maximize the effectiveness in conducting criminal money laundering cases.

The offense of money laundering is categorized as a criminal offense that depends on various fundamental offenses. As a result, the authority in proceedings the offense is the important key for police officers. However, the criminal proceedings of money laundering by police officers have still caused problems and obstacles which affect the effectiveness of implementing The Anti-Money Laundering Act B.E. 2542 in terms of enforcing laws and shortage of police officers who are specialized on the knowledge of money laundering laws. Although the competent officers under the anti-money laundering law are more expert than police officer, the results of law enforcement in criminal offenses against money laundering are ineffective. Those are not complied with The National Strategy of Prevention and Suppression on Money Laundering and anti-financial support for terrorism during B.E. 2560 - 2564 which need to raise money laundering criminal proceedings.

For these reasons, it is necessary and appropriate to consider changing the law in order that the officers will be authorized to investigate criminal cases of money laundering under The Anti-Money Laundering Law and establishing a responsible center to support this new role. In addition, we suggest legislating additional laws to expedite the money laundering operation cases by the inquiry officer, so they are able to prosecute the criminal offender and conduct criminal proceedings on money laundering effectively. Such legislation would contribute many benefits to Thailand, especially the benefits in the prevention and suppression of crimes relating to money laundering offenses, leading to the effectiveness of criminal prosecution and law enforcement that aligns to the intent of the money laundering law.

Field of Study: Laws
Academic Year: 2018

Student's Signature

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตา และความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก ท่านอาจารย์ ดร.ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม ที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่ายิ่งของท่าน รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งยังให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและชี้แนะแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนอบรมสั่งสอน ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ผู้เขียนเสมอมา ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม เป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวิเศษ ที่ได้กรุณา รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำปรึกษา ความเห็น และแนะนำแนวทางทั้งในด้านวิชาการ และในทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์สำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ วิทยา นีติธรรม และ ท่าน พันตำรวจโท ดร.ศักดิ์วุฒิ วิบูลสมัย ที่ได้กรุณา รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ คำปรึกษาและคำแนะนำ ในประเด็นสำคัญต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส ที่ได้ให้ความรู้ต่างๆ คำปรึกษา ทั้งยังให้ ความรักและความเมตตาแก่ผู้เขียนเสมอมา ซึ่งผู้เขียนจะขอสำนึกในพระคุณของท่านอาจารย์ทุกท่านตลอดไป

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณปัญญา นแปลงฉวี และคุณพรวิภา นแปลงฉวี ผู้เป็นบิดาและ มารดาของผู้เขียน ซึ่งให้กำเนิด เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งยังให้ความรัก ความเข้าใจ ตลอดจนให้กำลังใจและคุณปรารถนา นแปลงฉวี พี่ชายของผู้เขียน ที่คอยห่วงใยและให้การสนับสนุนผู้เขียนในทุกเรื่อง ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนและสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์ คุณสมคิด สมปองสกุล และ คุณกฤษฎิ์ กำปันทอง ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในประเด็นต่างๆ รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกท่าน รวมทั้งคุณอาจารย์ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต บุคลากรของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบุคคลอีกหลายท่านที่มีอาจกล่าวนามได้ทั้งหมด สำหรับความช่วยเหลือ ความปรารถนาดี และคำแนะนำต่างๆ ที่มีให้ผู้เขียน

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป และผู้สนใจในเรื่องดังกล่าวไม่ มากก็น้อย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ปภาวิน นแปลงฉวี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	10
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
บทที่ 2 แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน ในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ .	14
2.1 ความทั่วไปของการฟอกเงิน	14
2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน	15
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีของการฟอกเงิน.....	19
2.1.3 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน	21
2.1.4 ขั้นตอนของการฟอกเงิน	21
2.1.5 มาตรการทางอาญาในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	23
2.1.5.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา.....	23

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

2.1.5.2	มาตรการลงโทษทางอาญาที่หนักขึ้นสำหรับผู้สนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือ ผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน	32
2.1.5.3	มาตรการลงโทษสำหรับผู้ที่กระทำความผิดที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน.....	35
2.2	แนวคิดและหลักการในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน	35
2.2.1	อำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	36
2.2.2	อำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจ	47
2.2.2.1	หลักการในการทำสำนวนสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน	51
2.2.2.2	มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสำนวนสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน.....	55
2.3	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน	60
2.3.1	ปัญหาการสืบสวนสอบสวน	60
2.3.2	ปัญหาความชัดเจนในการดำเนินงาน	63
2.3.3	ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน	68
2.3.4	ปัญหาการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน	70
บทที่ 3	การดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในต่างประเทศ	76
3.1	ประเทศอังกฤษ.....	76
3.1.1	ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน.....	76
3.1.2	การดำเนินคดีอาญาของตำรวจ.....	83
3.2	ประเทศสหรัฐอเมริกา	90
3.2.1	ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน.....	90
3.2.2	การดำเนินคดีอาญาของตำรวจ.....	95
3.3	ประเทศฝรั่งเศส	100
3.3.1	ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน	100

3.3.2 การดำเนินคดีอาญาของตำรวจ.....	103
บทที่ 4 บทวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงิน.....	112
4.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงิน.....	112
4.1.1 ปัญหาด้านการสืบสวนสอบสวน.....	112
4.1.2 ปัญหาด้านความชัดเจนในการดำเนินงาน.....	117
4.1.3 ปัญหาด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน.....	119
4.1.4 ปัญหาด้านการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน.....	123
4.2 วิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงิน.....	125
4.2.1 แนวทางที่เหมาะสมในการให้อำนาจในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินกับพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	125
4.2.2 แนวทางรองรับบทบาทการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินของสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน.....	129
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	133
5.1 บทสรุป.....	133
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	138
บรรณานุกรม.....	141
ประวัติผู้เขียน.....	147

858411607

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาในด้านต่างๆ ก่อให้เกิดอาชญากรรมแนวใหม่ตลอดเวลา ซึ่งอาชญากรรมพวกนี้ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศสังคม และระบบเศรษฐกิจอย่างมหาศาล เนื่องจากอาชญากรรมในยุคแรกๆจะไม่ซับซ้อน สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างทั่วถึง แต่รูปแบบใหม่นี้ เรียกกันว่า อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรืออาชญากรรมธุรกิจนั้น จะมีความซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาประกอบอาชญากรรมและมีเทคนิควิธีการในการประกอบอาชญากรรม ทำให้การบังคับใช้กฎหมายกระทำได้ยาก เพราะกฎหมายไม่อาจบัญญัติครอบคลุมการกระทำเหล่านั้นได้อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดอาชญากรรมมากยิ่งขึ้นตามมา ถึงขั้นเป็นองค์กรอาชญากรรม บางกรณีอาจเป็นเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ อีกทั้งอาชญากรจะมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ อิทธิพล และรู้จักการนำผลตอบแทนที่ได้ไปสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการประกอบธุรกิจอื่น เพื่อจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาหมุนเวียนต่อไป ยิ่งเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรอาชญากรรมนั้นๆด้วย ซึ่งองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มีวัตถุประสงค์หรือมีเหตุจูงใจในการกระทำความผิดคือ ต้องการเงินหรือผลประโยชน์ที่มีมูลค่ามหาศาล¹ เพื่อสร้างความร่ำรวยให้กับองค์กร ถ้าเปรียบเทียบกับการค้าพาณิชย์ องค์กรอาชญากรรมได้สร้างอาชญากรเพื่อก่ออาชญากรรมและสร้างผลกำไรหรือรายได้จำนวนมหาศาล ทำให้ได้ส่วนแบ่งในการตลาดเช่นเดียวกับธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่หากอาชญากรเหล่านั้นไม่สามารถนำเงินหรือทรัพย์สินมาใช้ได้ องค์กรอาชญากรรมจะอ่อนแอลง ส่งผลให้อาชญากรรมลดน้อยลงไปได้ อย่างไรก็ตาม เงินหรือทรัพย์สินของอาชญากรที่ได้มาจากการกระทำความผิดยังคงหมุนเวียนอยู่ในองค์กรอาชญากรรม แม้ตัวอาชญากรจะถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำก็ตาม จึงเห็นได้ว่า การที่อาชญากรถูกจับกุมดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม

¹ วีระพงษ์ บุญญากาศ, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 3 ed. (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ. เทลทโพรเซสเซอร์, 2544), หน้า 23-24.

เพียงแต่การจำกัดเสรีภาพของบุคคลเหล่านั้นเท่านั้น แต่ไม่ได้จำกัดเสรีภาพของเงินหรือทรัพย์สินของ อาชญากรเหล่านั้นได้เลย เช่น นักโทษคดียาเสพติดที่ถูกจับกุมคุมขังอยู่ในเรือนจำก็ยังสามารถเป็นผู้สั่งการในการค้ายาเสพติดจากภายในเรือนจำได้ นั่นเป็นเพราะว่าเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นยังคงอยู่ภายนอกกระบวนการยุติธรรม และยังคงหมุนเวียนอยู่ในวงจรอาชญากรรม สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอาชญากรรมตลอดเวลา

รูปแบบที่อาชญากรนิยมนำมาใช้ คือ การฟอกเงินซึ่งเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญประเภทหนึ่ง โดยดำเนินการให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษที่ยากแก่การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานมาเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และจากปัญหาอาชญากรรมที่ได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ประเทศต่างๆ จึงได้ตระหนักและหามาตรการในการแก้ปัญหาดังกล่าว สำหรับประเทศไทยเพื่อความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 จึงได้พิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและได้ประกาศใช้เป็น “ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ” เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ การปราบปรามอาชญากรรมในการจัดการทรัพย์สินหรือเงินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยมีให้ทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถูกแปรสภาพ เปลี่ยนรูปหรือถูกแปลงให้เป็นทรัพย์สินหรือเงินที่ชอบด้วยกฎหมายหรือที่เรียกระบวนการนี้ว่า “ การฟอกเงิน ”

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่มีขึ้นให้กับเจ้าหน้าที่ในการจัดการกับอาชญากรรมที่มีผลตอบแทนสูง เพื่อตัดวงจร ต้นทุนในการกระทำความผิด ข้อดีจากการริบทรัพย์สินที่อาชญากรได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานแล้วกฎหมายฟอกเงินยังมีโทษทางอาญา คือ เมื่อมีการฟอกเงินเกิดขึ้นผู้ที่ทำการฟอกเงิน นอกจากมีโทษตามความผิดอาญาหลักของตนแล้วก็ยังมีโทษฐานฟอกเงินตามกฎหมายฟอกเงินอีกด้วย อันจะทำให้จับตัวอาชญากรมาลงโทษได้แม้ไม่สามารถพิสูจน์ความผิดหลักได้ก็ตาม แม้ว่าตามพระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จะมีมาตรการพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถปราบปรามอาชญากรรมฟอกเงินได้ การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและการบังคับใช้กฎหมายยังทำได้ยาก เนื่องจากลักษณะของความผิดฐานฟอกเงินมักยากแก่การสืบสาวเรื่องราว สัมพันธ์กับหลายประเทศ มีการตัดตอนการสั่งการ และยากแก่การติดตาม ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในการแสวงหาพยานหลักฐานเท่าที่ควร มีการใช้เทคโนโลยี อีกทั้งเป็นความผิดอุกปรกณ์ ซึ่งต้องมีการพิสูจน์ความผิดหลักก่อน อันส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินคดีเป็นอย่างมาก

จากสถิติการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน ส่วนข้อมูลคดีและมาตรการพิเศษทางกฎหมาย กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ใน พ.ศ. 2557 พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2559 มีจำนวนเรื่องที่ได้รับเข้า 14 คดี 19 คดี และ 46 คดี ตามลำดับ แต่มีการกล่าวโทษเพียง 9 คดี 8 คดี และ 4 คดี² ตามลำดับ ทั้งนี้ จากรายงานประจำปีของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แสดงข้อมูลของมูลค่าทรัพย์สินจากคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินในแต่ละปีนั้น มีมูลค่าจำนวน 3,332,152,894.64 บาท³ 12,000,412,549.34 บาท⁴ และ 21,593,569,645.24 บาท⁵ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า การจับกุมและการดำเนินคดีกับอาชญากรในความผิดฐานฟอกเงินนั้นมีปริมาณน้อยมากในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งสวนทางกับจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามความผิดฐาน ประกอบกับปริมาณการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในช่วง พ.ศ. 2557-2559 มีเป็นจำนวนมากอันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วความผิดอาญาฐานฟอกเงินนี้เกิดขึ้นได้ง่ายมาก เพียงแค่นำไปซุกซ่อน เช่น ผังที่ได้ดินบริเวณบ้านก็เป็นความผิดฐานฟอกเงินแล้ว จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนของความผิดอาญาฐานฟอกเงินนั้นยังไม่สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้น สืบเนื่องจากยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายฉบับแรกระหว่างปี พ.ศ.2553-2558 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ส่วนราชการต่างๆ ได้ใช้

² ส่วนข้อมูลคดีและมาตรการพิเศษทางกฎหมาย กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานประจำปี พ.ศ. 2557 (กรุงเทพฯ: บริษัท เอกพิมพ์ไท จำกัด, 2557), หน้า 43.

⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานประจำปี พ.ศ. 2558 (กรุงเทพฯ: บริษัท ออนป้า จำกัด, 2558), หน้า 47.

⁵ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานประจำปี พ.ศ. 2559 (กรุงเทพฯ: บริษัท สโตร์สรีเอทีฟเฮ้าส์ จำกัด, 2559), หน้า 48.

เป็นกรอบแนวทางในการประสานงานและดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา ประกอบกับสภาพการณ์และรูปแบบอาชญากรรมด้านการฟอกเงิน ทำให้ปัญหาคดีอาญาฟอกเงินยังไม่ได้รับการป้องกันและปราบปรามเท่าที่ควร ต่อมาจึงได้มีการกำหนดแผนและนโยบายระดับสูงเป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.2560-2564 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเน้นการแก้ปัญหาที่ถือว่าเป็นความเสี่ยงสูงมากขึ้น โดยเฉพาะที่ต้อการยกระดับการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน⁶ จึงเห็นได้ว่า สถานการณ์ที่ไม่สามารถดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินได้เท่าที่ควรของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง

อีกทั้ง จากการตรวจประเมินเสร็จสิ้นของคณะผู้ประเมินในประเทศไทยเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ได้มีการสรุปมาตรการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย(AML/CFT) โดยเป็นการวิเคราะห์ระดับความสอดคล้องกับกฎหมายและกระบวนการตามข้อแนะนำ 40 ข้อของ Financial Action Task Force(FATF) หรือ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน⁷ ซึ่งมีข้อค้นพบหลายประการ โดยเฉพาะประเด็นของการสืบสวนและการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน ว่ายังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งในปริมาณคดีและการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะในข้อกฎหมายแนวทางการปฏิบัติต่างๆ ตลอดจนการพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อสืบสวนสอบสวนคดีมูลฐานและคดีอาญาฟอกเงินควบคู่กันไป⁸ ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน ถือเป็นมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในทางระหว่างประเทศที่มีความสำคัญ อันเป็นแนวทางให้ประเทศต่างๆ นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับมาตรการทางกฎหมายภายในประเทศของตน โดยได้มีการกำหนดหลักการสำคัญในการต่อต้านการฟอกเงินในประเด็นการสืบสวนและดำเนินคดีอาญา

⁶ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.2560-2564 (กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560). หน้า 37.

⁷ The Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG), *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in Thailand - Mutual Evaluation Report 2017*. p. 3

⁸ Ibid. pp.54-60.

ฟอกเงิน จึงถือเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศและเป็นที่ยอมรับทั่วไป ซึ่งแต่ละประเทศสมควรกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับ FATF 40 Recommendations หรือข้อเสนอแนะ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้เป็นสมาชิกโดยตรงของ FATF แต่ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกของ The Asia/Pacific Group on Money Laundering หรือ APG ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายภูมิภาคของ FATF จึงมีผลให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและได้รับการประเมินจาก FATF เช่นกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) อันจะมีผลต่อการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินของประเทศไทย ซึ่งหากประเทศไทยไม่ผ่านเกณฑ์ในการประเมินดังกล่าว จะถูกจัดเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงด้านการต่อต้านการฟอกเงินอันก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการ คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เช่น เกิดผลเสียต่อภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ รวมทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศ ซึ่งจะกระทบต่อการดึงดูดนักลงทุนในการเข้ามาลงทุน อันเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น ผลกระทบต่อตลาดเงิน เช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงินไทยจะเป็นคู่ค้าที่มีความเสี่ยงในมุมมองของธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งอาจกระทบต่อการอนุมัติการลงทุนขนาดใหญ่ การขอกู้ยืมเงิน หรือการแลกเปลี่ยนค่าเงิน เป็นต้น และผลกระทบต่อตลาดทุน เช่น บริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นคู่ค้ากับธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างประเทศ จะถูกลดความน่าเชื่อถือในลักษณะเดียวกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน ซึ่งอาจส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติหลีกเลี่ยงในการซื้อขายหลักทรัพย์ของไทย เป็นต้น⁹

ในการศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษาถึงอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจ และการแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันจะเป็นเครื่องมือในการตัดวงจรเงินหรือทรัพย์สินที่เป็นทุนหมุนเวียนอยู่ในวงจรอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งขั้นตอนของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่สามารถตัดวงจรของเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี คือ กระบวนการในชั้น

⁹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรฐานสากลด้าน *Am/Cft* (กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560), หน้า 51-54.

สอบสวนฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาในความผิดอาญารฐานฟอกเงิน ผู้ที่มีอำนาจสอบสวน ความผิดอาญารฐานฟอกเงินมีเพียงพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น เนื่องจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจัดเป็นความผิดทางอาญาที่ขึ้นอยู่กับกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และจัดเป็นองค์กรลำดับแรกในกระบวนการดำเนินคดีทางอาญา โดยเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่รับการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีความผิดทางอาญา และดำเนินการสืบสวนสอบสวน หาข้อมูลรายละเอียดหรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ตรวจสอบเส้นทางการเงิน แหล่งที่ตั้งทรัพย์สิน พยานหลักฐานต่างๆที่ใช้ในการดำเนินคดี รวมทั้งเงินหรือทรัพย์สินที่อยู่ในวงจรอาชญากรรม อันรวมถึงการค้น จับ ยึด และทำสำนวนคดีเพื่อเสนอต่ออัยการ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายมากที่สุด

จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า การดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจยังมี ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในการบังคับใช้กฎหมาย ดัชนีกฎหมาย การปฏิบัติงาน และการขาดแคลน เจ้าพนักงานตำรวจที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินโดยเฉพาะ ทำให้ ขาดความชัดเจนในการทำงาน ขาดความเป็นเอกภาพ ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ทำให้ผลการบังคับใช้ กฎหมายในความผิดอาญารฐานฟอกเงินยังไม่มีประสิทธิภาพ อันไม่เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้าน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.2560-2564 ที่ต้องการยกระดับการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากปัญหาและ อุปสรรคที่สำคัญหลายประการ คือ กระบวนการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจยังไม่ สามารถใช้ประโยชน์จากความผิดมูลฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ เนื่องด้วย การฟอกเงินเป็นคดีที่ซับซ้อน และต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่เรียวรู้มาโดยเฉพาะ ในการรวบรวมข้อมูล พยานหลักฐาน ซึ่งการดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินนี้มีลักษณะซับซ้อนไม่เหมือนคดีทั่วไป เนื่องจากผู้กระทำความผิดจริงๆ จะบงการอยู่เบื้องหลัง คอยทำหน้าที่สั่งการ ให้คำแนะนำ การที่จะ สืบสวนไปถึงผู้บงการนั้นเป็นเรื่องยาก ลำพังเพียงแต่เจ้าพนักงานตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนอยู่ภายใน สถานีตำรวจซึ่งไม่เคยทำคดีฟอกเงินมาก่อนนั้น คงไม่สามารถทำหน้าที่ตรงนี้ได้ เพราะต้องใช้ความรู้

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ความสามารถระดับสูง คอยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีบางประเภท อาจต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน เช่น ความผิดที่ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยในการกระทำความผิด การสอบสวน การยึด การเจาะข้อมูล การถอดรหัสหรือการวางกับดัก โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ อันจะทำให้สามารถดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดในฐานะพอกเงินได้ ประกอบกับองค์กรที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้มีหลายองค์กร ซึ่งองค์กรทั้งหลายเหล่านี้ต้องทำหน้าที่ร่วมกันแบบบูรณาการ อีกทั้ง การไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานพอกเงินเมื่อเกิดคดีที่เป็นความผิดมูลฐานขึ้น เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนผู้ทำสำนวนคดีไม่ได้แจ้งข้อหาพอกเงิน หรือดำเนินคดีในความผิดมูลฐานแต่ไม่แจ้งข้อหาพอกเงิน หรือไม่สอบสวนไปถึงเหตุความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับขบวนการหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ด้วย ในความผิดมูลฐานนั้นๆ

แต่อย่างไรก็ตาม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนแกะรอย ชุกรกรมการเงิน ตรวจค้น ยึดอายัดและริบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานพอกเงิน ซึ่งมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่แล้วก็ตาม แต่กฎหมายมิได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องอำนาจการสอบสวน ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้มีฐานะและอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีความผิดอาญาฐานพอกเงินและความผิดมูลฐาน ดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้มีอำนาจในการสอบสวนคดีความผิดฐานพอกเงินแต่อย่างใด พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีเพียงอำนาจในการขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ทั้งๆที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายพอกเงิน ระเบียบ

ต่างๆที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสถิติ ขั้นตอนการปฏิบัติในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนความชำนาญในคดีฟอกเงิน ทักษะและเทคนิคในการสืบสวนคดีฟอกเงินเป็นอย่างดีแล้ว

ดังนั้น จึงควรมีมาตรการ แนวทางปฏิบัติ และรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปรับปรุง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน อันถือให้ การสอบสวนดังกล่าวเป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของคดี บุคคลที่ทำการสอบสวนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ฟอกเงิน สามารถเข้าใจการกระทำของอาชญากร หรือ องค์กรอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี ทราบข้อมูล สถิติ ระเบียบต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามการฟอกเงิน มิใช่มีความชำนาญเฉพาะด้าน การสืบสวนจับกุมเพียงอย่างเดียว และควรมีการจัดตั้งส่วนงานอันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนิน คดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับ บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ เห็นควรบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินดำเนินไป ได้ด้วยความรวดเร็ว อันจะเป็นแก้ไขปัญหในส่วนดังกล่าวที่มีมาอย่างยาวนาน และเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพให้กับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม การใช้ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นต้องกระทำด้วย ความเป็นธรรม เชื่อถือได้ มีรูปแบบขั้นตอนที่ชัดเจนแน่นอน ความเป็นสากล สามารถอธิบาย ต่อนานาชาติอารยประเทศและเป็นที่ยอมรับของสากลและสร้างความเชื่อมั่นให้กับกระบวนการบังคับใช้ กฎหมายฟอกเงินได้ด้วย หากสามารถดำเนินคดีอาชญากรกับอาชญากรได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สังคมก็จะเกิดค่านิยมที่ถูกต้องว่าอาชญากรที่กระทำความผิดสุดท้ายแล้วก็ต้องถูกลงโทษ รวมถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือความร่ำรวยด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการดำเนินคดีทางอาชญาฐานฟอกเงินตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

858411607

CD :Thesis 588594034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

2. เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายอันก่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินมากยิ่งขึ้น

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ในปัจจุบันการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคต่างๆในแนวทางปฏิบัติ การสืบสวนสอบสวน ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานตำรวจ ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ โดยอาชญากรรมฟอกเงินมีลักษณะที่ซับซ้อน ยากต่อการหาพยานหลักฐานต่างๆ และสืบสวนที่มาอีกทั้งมีรูปแบบที่พิเศษยิ่งกว่าอาชญากรรมทั่วไป แต่เจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการสืบสวนสอบสวนในปัจจุบันยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในคดีฟอกเงิน เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ดังนั้น จึงเห็นควรมีแนวทางและมาตรการทางกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน โดยถือให้การสอบสวนดังกล่าวเป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีการจัดตั้งส่วนงานอันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้จะทำให้กระบวนการต่างๆ การสืบสวน สอบสวน ค้นหารวบรวมพยานหลักฐานและข้อมูลต่างๆ อันจะนำไปสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีฟอกเงินเกิดความรวดเร็ว มีความชัดเจนเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ จะศึกษาถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน โดยมุ่งเน้นถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายฟอกเงินมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษา ค้นคว้า รวบรวม จากเอกสารข้อมูลตำราและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรา หนังสือ วารสาร ตำบทยกกฎหมาย บทความ งานวิจัยและผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการดำเนินคดีทางอาญาฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2. ทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในประเทศไทย
3. ทำให้เข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในประเทศไทยโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
4. ทำให้สามารถวิเคราะห์และแสวงหาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม อันก่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินมากยิ่งขึ้น

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีวรรณกรรมที่ได้กล่าวถึงการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในชั้นจับกุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แม้จะไม่มีการศึกษาการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจโดยตรง แต่ก็มี

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

การกล่าวถึง คือ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่ เรื่อง “อำนาจจับกุมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 38/1” ของ นายนพรัตน์ ตันติเสวีรัตน์ โดยเป็นการศึกษาถึงอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้เองของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและแสดงให้เห็นปัญหาต่างๆ ของมาตรการดังกล่าว ตลอดจนหลักเกณฑ์ของการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยเสนอแนะให้มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงวิธีการปฏิบัติ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้การใช้อำนาจจับกุมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38/1 เกิดประสิทธิภาพสูงสุด¹⁰

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่ เรื่อง “การจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน” ของ นายอัจฉริยะวัฒน์ วงศ์วาร เป็นวรรณกรรมที่มีการกล่าวถึงอำนาจจับกุมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 38/1 ซึ่งได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องการจับ อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเสนอแนะแนวทางและมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจจับของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดโอกาสที่จะใช้อำนาจจับกุมไปในทางที่จะละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย¹¹

วรรณกรรมที่ได้กล่าวมาในข้างต้น เป็นคนละมุมมองกับวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า กล่าวคือ วรรณกรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นการกล่าวถึงมุมมองในส่วนของกระบวนการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินในขั้นตอนการจับกุม ซึ่งเป็นการแตกต่างจากวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าที่จะเป็นการกล่าวถึงกระบวนการของการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินทั้งหมดในภาพรวม และค้นหาข้อมูลในเชิงลึกในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยเฉพาะอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจอันเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงิน เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ ในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงิน ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางต่างๆ เพื่อให้มาตรการทางอาญา

¹⁰ นพรัตน์ ตันติเสวีรัตน์, "อำนาจจับกุมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 38/1" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555). หน้า 1-238.

¹¹ อัจฉริยะวัฒน์ วงศ์วาร, "การจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553). หน้า 8-166.

ของกฎหมายฟอกเงินเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น จึงมีความแตกต่างจากวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าที่จะทำการศึกษาปัญหาดังกล่าวอย่างละเอียดและค้นหาข้อมูลในเชิงลึกในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อที่จะทำการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

นอกจากนี้ ก็ยังมีวรรณกรรมที่มีการกล่าวถึงการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน โดยมีการกล่าวถึงอำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในภาพรวมเพียงเล็กน้อย แม้จะไม่มีมีการกล่าวถึงการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจโดยตรง แต่ก็มีการพูดถึง ซึ่งเป็นเนื้อหาภายในอยู่บ้างพอสมควรดังต่อไปนี้

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต เรื่อง “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่” ของ นางสาวทักษอร สุวรรณสายะ เป็นวรรณกรรมที่มีการกล่าวถึงภาพรวมของการรวบรวมพยานหลักฐานตามกฎหมายฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าว โดยได้เสนอแนะแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานให้เกิดความชัดเจน¹²

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต เรื่อง “อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” ของ นายสิงหนพล พลสิงห์ ได้กล่าวถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งในส่วนการดำเนินการกับทรัพย์สินอันเป็นมาตรการทางแพ่ง และในการดำเนินคดีฟอกเงินอันเป็นมาตรการทางอาญา เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ ของการดำเนินการในส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ ได้เสนอแนะแนวทางต่างๆ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินเกิดประสิทธิภาพสูงสุด¹³

¹² ทักษอร สุวรรณสายะ, "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่" (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551). หน้า 1-205.

¹³ สิงหนพล พลสิงห์, "อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน" (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551). หน้า 1-245.

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน” ของนางสาวนนชพร สุวรรณกุล ได้กล่าวถึง มาตรการทางแพ่งเป็นหลัก อันเป็นการศึกษาถึงมาตรการพิเศษต่างๆ ในต่างประเทศและอนุสัญญาต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้จัดการกับทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป¹⁴

ดังนั้น จากการศึกษาวรรณกรรมทั้งหลายที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้ามีการศึกษาการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในมุมมองที่แตกต่างจากวรรณกรรมเหล่านี้ โดยประเด็นสำคัญที่วิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าได้ทำการศึกษาวิจัย คือ การศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในเชิงลึก อีกทั้ง กระบวนการมาตรการต่างๆ ของเจ้าพนักงานตำรวจในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินคดีฟอกเงิน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม อันส่งผลให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงมีมุมมองที่แตกต่างกับวรรณกรรมทั้งหลายที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น

¹⁴ นนชพร สุวรรณกุล, "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน" (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551). หน้า 1--347.

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน

ในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ

อำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินส่วนใหญ่เป็นบทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้นๆ ซึ่งหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินย่อมอยู่ที่การสอบสวน การทำสำนวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยการดำเนินการดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการควบคุมการกระทำความผิดหรือการก่ออาชญากรรม หากเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการสืบสวนสอบสวนไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย การทำสำนวนสอบสวน หรือการนำมาตรการทางกฎหมายต่างๆ ไปบังคับใช้กับผู้กระทำความผิด ย่อมเป็นเหตุทำให้การดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร โดยในบทนี้ผู้วิจัยจึงได้อธิบายถึงภาพรวมของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการทางอาญา แนวคิดและหลักการของการสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน

2.1 ความทั่วไปของการฟอกเงิน

ในปัจจุบัน สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอาชญากรรมจาก “อาชญากรรมที่ใช้ความรุนแรงธรรมดา” ไปสู่ “องค์กรอาชญากรรม”¹⁵ อันมุ่งหวังผลตอบแทนมหาศาล ขยายองค์กร มีการดำเนินงานร่วมกันในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม กล่าวคือมีการรวมตัวกันของอาชญากรรมหลายอย่าง มีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่รับผิดชอบมีเครือข่ายเพื่อการติดต่อประสานงานกันในหลายๆ ประเทศ เพื่อก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย โดยมีเงินทุนไหลเวียนเพื่อใช้สนับสนุน ปกปิด และขยายอิทธิพลไปสู่รูปแบบของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ที่มีการดำเนินการเป็นองค์กรข้ามประเทศ และมีความรุนแรงมากขึ้น

¹⁵ วัชรพล ประสารราชกิจ, อาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับใช้กฎหมายในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง นโยบายความมั่นคงและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ : มุมมองไทย ยุโรป และนานาชาติ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543). หน้า 1.

ก่อให้เกิดความยากลำบากในการติดตาม จับกุม และรวบรวมพยานหลักฐาน อีกทั้งเงินจากการกระทำความผิดก็กลายมาเป็นเงินทุนหมุนเวียน แต่เงินดังกล่าวย่อมถูกเจ้าหน้าที่เฟ่งเล็ง ผู้กระทำความผิดจึงต้องหาวิธีการต่างๆ โดยนำไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพในหลายๆ ลักษณะเพื่ออำพรางที่มาของเงินได้นั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยสถาบันการเงินหรือการประกอบธุรกิจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อได้ว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งเราเรียกกระบวนการดังกล่าวว่า “การฟอกเงิน”

จะเห็นได้ว่า การฟอกเงินได้กลายเป็นรูปแบบที่นิยมกันอย่างแพร่หลายของผู้กระทำความผิดในการปกปิดการกระทำความผิดและเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิด อีกทั้งการฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบกับสังคมในหลายๆ ด้าน เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบ¹⁶ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเกิดขึ้น เพื่อสกัดกั้นมิให้มีการนำเงินได้จากการกระทำความผิดไปฟอก โดยมีมาตรการการจัดการกับเงิน หรือทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นการทำลายวงจรอาชญากรรม ทำให้อาชญากรไม่สามารถดำเนินการต่างๆ กับเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นได้

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “ การฟอกเงิน ” (Money Laundering) เป็นถ้อยคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากกว่า 60 ปีในเหล่าองค์กรอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวกันว่าผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) มีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมักเรียกกันโดยทั่วไปว่า เงินสกปรก (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายมาเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือที่เรียกว่า เงินสะอาด (Clean Money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมาย โดยผ่านขั้นตอนของการโอนและธุรกิจต่างๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าวเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “ การฟอกเงิน ” เป็นเล่ห์เหลี่ยมเพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีที่มาจากการประกอบ

¹⁶ ไชยศ เหมะรัชตะ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาการทางการเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 9, 2539-2540). หน้า ก-ข.

อาชญากรรมต่างๆ¹⁷ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเลี้ยงภาษี เป็นต้น¹⁸

ในเบื้องต้น ชั้นกรรมาธิการวิสามัญวุฒิสภาได้มีมติให้เพิ่มบทวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “การฟอกเงิน” หมายความว่า การกระทำใดๆที่ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดมูลฐานแปรสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย¹⁹ แต่ต่อมาคณะกรรมการร่วมกันได้ตัดบทวิเคราะห์ศัพท์คำนี้ออก²⁰

สำหรับนิยามของการฟอกเงินนั้น ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของการฟอกเงินไว้ ดังนี้

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริตหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต ง่ายๆ คือกระบวนการที่ทำให้เงินสกปรกกลายเป็นเงินสะอาดหรือกลายเป็นเงินที่สามารถอ้างอิงได้ว่าได้มาอย่างไร สาเหตุที่ต้องมีการฟอกเงินเพราะว่าเงินที่ได้มาจากธุรกิจผิดกฎหมายนั้นไม่สามารถอ้างอิงแหล่งที่มาได้หรือไม่ได้รับการยอมรับในทางสังคม ดังนั้น โดยความหมายของการฟอกเงินจึงไม่ได้ผูกติดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยทั่วไป การฟอกเงินจึงให้ความหมายถึงการนำเงินสกปรกจากกิจกรรมที่ถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆมาทำให้เป็นเงินสะอาด²¹

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเหมือนหนึ่งว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้มาโดยไม่ชอบ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การนำเงินออกไปนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงิน การตั้งบริษัทหรือ

¹⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 9.

¹⁸ Robinson Jeffrey, *The Laundrymen* (New York: Arcode Publishing, 1996). pp.4-5.

¹⁹ ร่างพระราชบัญญัติ ฉบับที่คณะกรรมการวิสามัญวุฒิสภาเสนอต่อวุฒิสภา เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2541. มาตรา 4.

²⁰ ร่างพระราชบัญญัติ ฉบับที่คณะกรรมการวิสามัญวุฒิสภาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2542. มาตรา 3 และเสนอต่อวุฒิสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งทั้งสองสภาให้ความเห็นชอบ.

²¹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 3 ed. (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ.เพลทโพรเซสเซอร์, 2544). หน้า 318

กิจการขึ้นบังหน้า การซื้อขายที่ดิน การแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่น การให้ผู้อื่นถือเงินหรือทรัพย์สินไว้แทน เป็นต้น²²

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเหมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้กระทำผิดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตนได้อีกด้วย นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้กลายเป็นเงินสะอาดแล้ว ผู้กระทำผิดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมและคุ้มครองความมั่นคงให้กับองค์กรอาชญากรรมของตนด้วย²³

ความหมายของการฟอกเงินนี้ มิได้แต่จำกัดเฉพาะการกระทำแก่เงิน ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำเนินการใดๆ แก่ทรัพย์สินต่างๆ อันได้มาจากการกระทำความผิดด้วยเช่นกัน ดังนั้น โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่า “ฟอกเงิน” ย่อมเป็นที่เข้าใจว่ามีใช้จำกัดเฉพาะการฟอก “เงิน” เท่านั้น แต่รวมไปถึงการฟอก “ทรัพย์สิน” ด้วย โดยมักเรียกรวมๆ ว่า “ฟอกเงิน” จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” หมายถึง การกระทำใดๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำเงิน หรือทรัพย์สินใดๆ ซึ่งมีที่มาจากจากการกระทำความผิดต่างๆ เปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีอยู่สามประการได้แก่

1. การปกปิดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้บุคคลอื่นทราบว่าเงินได้ของผู้กระทำความผิด
2. หลบเลี่ยงการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดใดๆ ของผู้ซึ่งเป็นเจ้าของเงินที่นำมาฟอกจากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเป็นการปกปิดแหล่งที่มาของเงินนั้น
3. การเพิ่มพูนผลประโยชน์ หรือผลกำไรจากการฟอกเงินดังกล่าว เพื่อใช้สนับสนุนในการกระทำความผิด หรือเพื่อขยายขอบเขตเครือข่ายของการกระทำความผิดต่อไปอันเป็นการสร้างฐานอำนาจทางอาชญากรรมให้แข็งแกร่งจนยากแก่การปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้สามารถเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมนั้น ซึ่งวัตถุประสงค์ประการที่สามของ

²² อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, "ประเทศไทยจะได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," in รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรีย). หน้า 47.

²³ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2542). หน้า 35.

การฟอกเงินนี้เป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุดต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะสร้างรายได้อันเป็นการเพิ่มอำนาจและความมั่นคงให้แก่องค์กรอาชญากรรม หรือช่วยให้อาชญากรสามารถหลบหนีหรือหลบเลี่ยงการจับกุม โดยการที่นำเงินดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ อันขัดต่อกฎหมาย เช่น การว่าจ้างมือสังหารให้กำจัดบุคคลใดที่มาขัดผลประโยชน์หรือขัดขวางงานอาชญากรรม และการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือนักการเมืองเพื่อช่วยปกปิดการกระทำ ความผิดใดๆ เป็นต้น²⁴

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบหรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมายและทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมายและยังหมายรวมไปถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย²⁵

ผู้วิจัย จึงมีความเห็นว่า ความหมายของ “ การฟอกเงิน ” จากที่กล่าวมานั้น ว่า การฟอกเงิน คือ การนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปเปลี่ยนสภาพ หรือผ่านกรรมวิธีต่างๆ ให้ดูเสมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อปกปิดร่องรอยทางการเงินและเพื่อนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไป

เนื่องจากในปลายปี พ.ศ. 2531 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) ซึ่งในอนุสัญญานี้ได้มีมาตรการต่างๆ ที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่น การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม การริบทรัพย์สิน การสมรู้ร่วมคิด ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน ตลอดจนกฎหมายฟอกเงิน เป็นต้น มาตรการต่างๆ เหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่ประเทศต่างๆ ที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีต้องมีกฎหมายรับรองก่อน โดยที่ประเทศไทยก็ได้มีกฎหมายรองรับมาตรการต่างๆ ตามที่อนุสัญญาฯ ได้กำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์ให้แก่ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิก ซึ่งคงเหลือแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้นที่แต่เดิมประเทศไทยยังไม่มี

²⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื, 2542). หน้า 4.

²⁵ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชีย เพลส, 2542). หน้า 61.

แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้ตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขึ้นมาบังคับใช้แล้ว คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้น ความหมายของการฟอกเงิน แม้มิได้บัญญัติไว้โดยตรงในคำนิยามศัพท์ เพียงแต่ระบุว่า การกระทำอย่างใดถือเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งได้บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 5 “ผู้ใด

1. โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2. กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

3. ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้น ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีของการฟอกเงิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงินของนักกฎหมายสหรัฐอเมริกา มีดังนี้²⁶

ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy theory)

ทฤษฎีนี้มาจากหลักกฎหมายของการสมคบกันกระทำความผิด คือ สมาชิกที่สมคบกันต้องรับผิดเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำผิดของผู้ที่ร่วมสมคบกัน

ตามหลัก Pinkerton Rule ได้วางหลักว่า²⁷ ผู้ร่วมสมคบกันจะถูกถือว่าร่วมกระทำความผิด สำหรับการกระทำความผิดของผู้ที่ร่วมสมคบกันอย่างกว้างขวาง ในความหมาย คือ การให้

²⁶ ปิยะพันธุ์ สารากรบริรักษ์, "การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534). หน้า 52-53.

²⁷ เกษมพงษ์ โปตระกุล, "กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542" (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544). หน้า 9.

ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิด จะทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่มบุคคลตามหลักตรรกวิทยา ก็คือ เพื่อการก่อตั้งในการตกลงและการตกลงอนุমানได้นำไปสู่การสมคบกันและการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ²⁸

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินว่า การกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วจะถือว่าเป็นความผิดต่อรัฐโดยถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและจะพิสูจน์ความผิดได้ ต้องแสดงว่า

1. บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกัน หรือตกลงกระทำความผิดและฉ้อฉลต่อรัฐ และ
2. ผู้สมคบอย่างน้อยหนึ่งคนกระทำการที่แสดงออกเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมคบกัน²⁹

ทฤษฎีนี้นำไปใช้กับการฟอกเงิน คือ หากผู้ที่เกี่ยวข้องสมคบไม่อาจฟ้องร้องในความผิดฐานฟอกเงินได้ ก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดได้ นอกจากนี้การสมคบไม่จำเป็นที่ต้องถึงขั้นกระทำผิดสำเร็จเพียงแต่มีการกระทำที่เป็นความผิดก็เพียงพอแล้ว

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and abetting theory)

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนนำมาใช้ประกอบกับการดำเนินคดีฐานฟอกเงินเนื่องจากการฟอกเงินถือเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนอาชญากรให้สามารถนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาแปรสภาพเป็นเงินที่สะอาดที่สามารถนำไปใช้จ่ายโดยบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย การพิสูจน์ความผิดจึงต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยรู้ว่าเงินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิด และจำเลยได้กระทำไปโดยเจตนาที่จะช่วยให้มีการกระทำความผิดต่อไป

จากทั้งสองทฤษฎีอาจกล่าวได้ว่าการฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นการสมคบกันกระทำโดยใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และเทคโนโลยีต่างๆ เข้าช่วยเหลือสนับสนุนให้องค์กรอาชญากรรมยังคงอยู่ต่อไป

²⁸ George P.Fletcher, *Rethinking Criminal Liability*, 3rd ed., vol. 4 (Toronto: Little Brown and Company, 1978). p. 674

²⁹ Chales W.Blau, *The United States Bank Secrecy Act : A Federal Tool in the Prosecution of Financial Crime* (Tokyo, Japan: UNAFEI, 1984). p. 22

ดังนั้น การฟอกเงินจึงเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมรูปแบบหนึ่ง อันเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้องค์กรอาชญากรรมคงอยู่ต่อไปเป็นวัฏจักร³⁰

2.1.3 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน

มีวัตถุประสงค์ 3 ประการด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อปกปิดเจ้าของที่แท้จริงของเงินหรือทรัพย์สินนั้น เพื่อให้ไม่ทำให้บุคคลอื่นทราบว่าเป็นเงินได้ของผู้กระทำความผิด
2. เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินเพื่อหลบเลี่ยงมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถติดตามร่องรอยและทราบว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เนื่องจากเงินที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดนั้นมักจะได้รับมาเป็นเงินสดในรูปของธนบัตรเป็นส่วนใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินให้อยู่ในรูปของธนบัตรให้น้อยที่สุด
3. เพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์หรือกำไรจากการฟอกเงินดังกล่าวเพื่อใช้สนับสนุนในการกระทำความผิด หรือเพื่อขยายขอบเขตเครือข่ายของการกระทำความผิดต่อไป อันเป็นการสร้างฐานอำนาจทางอาชญากรรมให้แข็งแกร่ง จนยากแก่การปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ³¹

2.1.4 ขั้นตอนของการฟอกเงิน

วิธีการฟอกเงิน ผู้กระทำอาจกระทำรวมกันหลายวิธีหรือวิธีเดียวก็ได้ ตามเอกสารประกอบการบรรยายของ PHILP FONG, ASSISTANT DIRECTOR COMMERCIAL AFFAIRS DEPARTMENT SINGAPORE ในการอบรม ASEAN SENIOR POLICE OFFICERS COURSE 13 th NOVEMBER 1993 อธิบายว่าในบรรดาวิธีการฟอกเงินนั้น สามารถแบ่งเป็นระดับขั้น (Stage) ของ

³⁰ วีระพงษ์ บุญโญภาส "รายงานสรุปผลการวิจัยเรื่อง การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน." หน้า 11.

³¹ ไชยยศ เหมรัชชตะ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," in รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื). หน้า 4.

การฟอกเงินได้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละขั้นตอนจะมีความยากลำบากในการตรวจสอบเป็นลำดับกันไป ดังนี้³²

1. PLACEMENT หรือ CONVERSION แปลว่า การยกย้ายเงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น นำไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินและใช้ชื่อที่อยู่จริงหรือจะใช้ชื่อย่อ ชื่อที่ตั้งลอยๆ ชื่อคนอื่น ถ้าทำได้

2. LAYERING หรือ CONCEALMENT แปลว่า การจัดทำรายการของเงินดังกล่าวเป็นหลายๆ ชั้น เพื่อปกปิดที่มาหรือตัดตอนร่องรอยที่แท้จริง โดยจะนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปซื้อทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่มีค่า มีราคาแพง มีมูลค่ามากๆ เช่น เพชรนิลจินดา หรือทองคำแท่ง ทองรูปพรรณ ซีอีอาร์ยนต์ ชื่อหุ้นหรือหลักทรัพย์ ชื่อหรือสร้างอาคารบ้านเรือนที่ดิน สวนไร่นาไว้ทั้งในประเทศและนอกประเทศ โดยทรัพย์สินที่จะต้องจดทะเบียน การถือกรรมสิทธิ์อาจใช้ชื่อที่อยู่ของบุคคลอื่นที่ไว้ใจได้ หรืออาจทำเป็นขายให้บุคคลอื่นที่ไว้ใจได้ หรือทำเป็นโอนมรดกให้บุคคลอื่น อาจเป็นบิดา มารดา ญาติพี่น้อง รวมถึงบุตรหลานด้วยก็ได้ หรืออาจนำเงินฝากไว้กับบุคคลอื่นที่ไว้ใจได้ บางประเทศอาจอนุญาตให้ผู้ฝากเงินไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินโดยใช้ชื่อผู้ฝากเป็นชื่อย่อ หรือรหัสได้

3. INTEGRATION หรือ CREATION OF PERCEPTION OF LEGITIMATCY แปลว่า การนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือที่ได้มาโดยไม่ชอบก่อนใหญ่ไปผสมกับเงินหรือรายได้จากกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นรายได้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น นำเงินไปลงทุนกิจการที่ถูกต้องหลายๆ กิจการ จดทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทประกอบการทางเศรษฐกิจขึ้นหลายบริษัท เป็นนายหน้ารับจ้าง รับซื้อขายฝากที่ดินอสังหาริมทรัพย์ ให้เงินกู้ได้ ดอกเบี้ย รับเหมาก่อสร้าง ซื้อขายหุ้น หรือลงทุนข้ามชาติข้ามประเทศโดยโอนเข้าหรือโอนออกนอกประเทศ³³

³² วาทีน คำทรงศรี, การฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539). หน้า 83-85.

³³ สุรพล ไตรเวทย์, "อาชญากรรมยาเสพติดกับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน," in รวมบทความและสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี). หน้า 157-158.

2.1.5 มาตรการทางอาญาในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา อันเป็นการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำกับเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยการโอน เปลี่ยนสภาพ หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด อำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว

2.1.5.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

เมื่อการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ผู้กระทำการฟอกเงินต้องเป็นความผิดตามกฎหมาย โดยทั่วไปประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายฟอกเงินไปมากแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา หรืออังกฤษจะกำหนดลักษณะความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมถึงการโอนเงินไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาโดยความผิดอาญาฐานใด หากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอน ก็เป็นเพียงการพอกที่เชื่อว่าเป็นเงินที่ผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินการรับเงินไว้ โดยไม่อธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมาก อันเป็นเหตุผลหนึ่งในการสื่อให้เห็นว่าผู้กระทำมีเจตนาช่วยให้เงินจากองค์กรอาชญากรรมคงอยู่และมุ่งเบี่ยงเบนความสนใจไปจากผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ในการกระทำดังกล่าวผู้ฟอกเงินย่อมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอยู่ในตัวและการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน จะทำให้สามารถแยกกระแสการเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติและตามวงจรการเงินไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการขัดขวางฐานทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและอยู่ในรูปแบบที่ปกติ

ในปัจจุบันหลายประเทศได้มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติด รวมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ด้วย โดยออกเป็นกฎหมาย

สำหรับในภาคพื้นเอเชียนั้น ได้เริ่มมีการประชุมและอภิปรายปัญหาการฟอกเงินในประเทศสิงคโปร์ระหว่างวันที่ 21-23 เมษายน พ.ศ. 2536 โดยในการประชุมครั้งนั้นได้มีการอภิปรายปัญหาการฟอกเงินทั่วโลกและตั้งข้อสังเกตว่าการฟอกเงินนั้นไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นในกลุ่มของผู้ค้ายาเสพติดเท่านั้น แต่ยังเกิดในกลุ่มของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกด้วย เช่น กลุ่มปั่นหุ้น แชรส์ลูกโซ่ กักตุนสินค้า คำกำไรเกินควร เป็นต้น

858411607

CD :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ที่ประชุมดังกล่าวจึงได้วางมาตรการไว้รวม 10 ประการ ดังนี้

1. ประเทศต่างๆควรดำเนินการให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา
2. ให้ประเทศต่างๆให้สัตยาบันของอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 ซึ่งในอนุสัญญานี้กำหนดมาตรการและแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา
3. ให้ถือว่าการประสานงานร่วมกันระหว่างธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นความจำเป็นในการต่อต้านการฟอกเงิน
4. ความจำเป็นในการทราบประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับลูกค้าของสถาบันการเงินโดยจัดให้มีการจัดแจ้งการแสดงตนของลูกค้า รวมทั้งการเก็บรักษาบันทึกหลักฐานไว้ในสถาบันการเงิน
5. ขอความร่วมมือธนาคารในการรายงานบัญชีที่ต้องสงสัยการโอนเงินจำนวนมาก
6. กำหนดมาตรการทางการเงินแก่ธนาคารและธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร
7. ตรวจสอบควบคุมการไหลเวียนของเงินระหว่างประเทศ
8. จัดให้มีสื่อหรือตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวสารระหว่างหน่วยงานภายในประเทศกับหน่วยงานระหว่างประเทศ
9. จัดให้มีการร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาชญาที่มีประสิทธิภาพ
10. ให้พิจารณาโดยถือเป็นการผิดสำคัญในการติดตามยึดอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

จึงเห็นได้ว่ามาตรการพื้นฐานของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา แต่ความหนักเบาของโทษนั้นแต่ละประเทศอาจกำหนดแตกต่างกันออกไป³⁴

ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้การกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาไว้ตามมาตรา 5³⁵ ซึ่งมี

³⁴ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542). หน้า 26 – 27.

ความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นหัวใจของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันถือว่าผู้ฝ่าฝืนย่อมมีความผิดทางอาญาและมีโทษทั้งจำทั้งปรับ โดยมีมาตรการการลงโทษสำหรับกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตามมาตรา 60³⁶ ส่วนกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตามมาตรา 61³⁷ โดยสามารถแยกองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงิน ได้ดังนี้

กรณี มาตรา 5(1) เมื่อการกระทำนั้น เข้าองค์ประกอบความผิด ดังนี้

1. ผู้กระทำ คือ ผู้ใด ได้แก่ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล ผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือบุคคลอื่นใด

2. การกระทำ คือ โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การโอน คือ การส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับโอนซึ่งอาจจะกระทำโดยการขาย ยกให้ ผากไว้ การโอนทรัพย์สินบางประเภท เช่น อสังหาริมทรัพย์ หรือโฉนดที่ดิน จะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 คือ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การโอนทรัพย์สินบางประเภทต้องมีหลักฐานทางทะเบียน เช่น การโอนอาวุธปืน หรือการโอนรถยนต์จะต้องดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์ การโอนทรัพย์สินซึ่งจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน หรือต้องดำเนินการทางทะเบียนดังกล่าวย่อมสามารถตรวจสอบได้ชัดเจนและง่ายกว่าการโอนทรัพย์สินทั่วไป ทั้งนี้ การรับโอนก็เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะรับโอนด้วยประการใดๆ ก็ตาม สำหรับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางทรัพย์สินนั้น คือ การแลกเปลี่ยน เช่น นายเอขายยาเสพติดและได้รถยนต์มาหนึ่งคัน เป็นค่าตอบแทน หรือเป็นค่าชำระราคา ต่อมานายเอนำ

³⁵ มาตรา 5 บัญญัติว่า “ ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ”

³⁶ มาตรา 60 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

³⁷ มาตรา 61 บัญญัติว่า “ นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ”

รถยนต์คันดังกล่าวไปแลกเปลี่ยนรถคันอื่นมาแทน เพื่อมิให้จับได้ว่าเป็นรถที่ได้มาจากการขายยาเสพติด หรือเอาทรัพย์สินที่ได้มานั้นไปซื้อทรัพย์สินอย่างอื่นหรือลงทุนในกิจการอื่น เช่น นายบียขายยาเสพติดได้เงินมาจำนวนหนึ่งแล้วนำไปซื้อที่ดินมาแห่งหนึ่ง ดังนี้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือกรณีเปลี่ยนสภาพตัวทรัพย์สินโดยตรง เช่น นายซีขายยาเสพติด และได้ค่าตอบแทนมาเป็นวัวหนึ่งตัว นายซีได้ฆ่าและวัวตัวนั้นเพื่อนำเนื้อวัวไปจำหน่ายก็เป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินอย่างหนึ่ง หรือนายดีกรโซภทรัพย์ได้รถยนต์มาคันหนึ่งแล้วเปลี่ยนสภาพโดยถอดชิ้นส่วนรถยนต์คันนั้นออกเป็นชิ้นๆ แล้วนำไปขายเป็นอะไหล่ก็ย่อมเป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน โดยผู้ที่รับโอนอะไหล่ไว้เพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของรถยนต์คันดังกล่าว ผู้นั้นก็มีความผิดฐานฟอกเงินด้วย

3. เจตนาธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 คือ เจตนาประสงค์ต่อผล หรือ เล็งเห็นผล และรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด คือ รู้ว่าทรัพย์สินที่ตนได้กระทำต่อนั้นเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”

4. เจตนาพิเศษ คือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำ

4.1 เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น หรือ

4.2 เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน

กรณี มาตรา 5(2) เมื่อการกระทำนั้น เข้าองค์ประกอบความผิด ดังนี้

1. ผู้กระทำ คือ ผู้ใด ได้แก่ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล ผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือบุคคลอื่นใด

2. การกระทำ คือ กระทำด้วยประการใดๆ

3. เจตนาธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 คือ เจตนาประสงค์ต่อผล หรือ เล็งเห็นผล และรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด คือ รู้ว่าทรัพย์สินที่ตนได้กระทำต่อนั้นเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”

4. เจตนาพิเศษ คือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำเพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด³⁸

³⁸ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. (กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542). หน้า 31.

กรณี มาตรา 5(3) เมื่อการกระทำนั้น เข้าองค์ประกอบความผิด ดังนี้

1. ผู้กระทำ คือ ผู้ใด ได้แก่ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล ผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือบุคคลอื่นใด
2. การกระทำ คือ ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน
3. เจตนาธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 คือ เจตนาประสงค์ต่อผล หรือ เล็งเห็นผล และรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด คือ รู้ว่าทรัพย์สินที่ตนได้กระทำต่อนั้นเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”
4. ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษ

ข้อสังเกต เหตุที่เพิ่มมาตรา 5(3) นั้นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล คือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003³⁹ อีกทั้งเพื่อเป็นการอุดช่องว่างเรื่องเจตนาพิเศษ เนื่องจากกรณีมาตรา 5(1) และมาตรา 5(2) ต้องมีเจตนาพิเศษ แต่กรณีของมาตรา 5(3) มิต้องมีเจตนาพิเศษ

วัตถุประสงค์ของการกระทำคือ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”⁴⁰ แบ่งได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ

³⁹ มาตรา 5 (3) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558

⁴⁰ มาตรา 3 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สิน ตาม(1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือ ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ”

3. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินหรือ

4. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ 1-3

5. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ 1-6

6. ไม่ว่าเงิน หรือทรัพย์สินเหล่านั้น จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ (causation) คือ ทำให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดกลับเป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือทำให้เงินสกปรกกลับเป็นเงินสะอาด

โดยมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 มาตรา 5 ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9092/2553 เมื่อรับฟังข้อเท็จจริงในคดีนี้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานร่วมกับพวกฟอกเงินตามฟ้อง ศาลก็พิพากษาลงโทษจำเลยได้ กรณีไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดมูลฐานเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานหรือมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน จึงจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานได้ ทั้งในการพิพากษาคดีอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาคดีอื่น

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น ได้วางหลักไว้ว่า คดีอาญารฐานฟอกเงินไม่ผูกติดกับคดีอาญาอันเป็นความผิดมูลฐาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2713/2555⁴¹ แม้ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ 2 ในข้อหาร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนจำนวน 500,000 เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและข้อหาอื่นนั้น การที่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ 2 ในคดีดังกล่าวก็ไม่มีผลต่อคดีนี้ เพราะข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่จำต้องถือตามข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าว เนื่องจากเป็นการฟ้องให้ลงโทษต่างข้อหากัน กฎหมายที่นำมาวินิจฉัยก็เป็นกฎหมายคนละฉบับกัน และมีองค์ประกอบความผิดแตกต่างกัน การวินิจฉัยคดีนี้จึงไม่จำต้องรอฟังผลคดีดังกล่าวดังที่จำเลยที่ 2 ยื่นคำร้อง

⁴¹ สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2555 (เนติบัณฑิตยสภา)

จากคำพิพากษาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีการฟ้องความผิดมูลฐานก่อน ต่อมาศาลชั้นต้นลงโทษ จึงฟ้องความผิดอาชญาฐานพอกเงินตามไปเป็นคดีที่สอง โดยxonันโทษต่อจากคดีความผิดมูลฐาน ด้วยเหตุนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำฟ้องซ้อน

คำพิพากษาฎีกาที่ 2770/2550⁴² ตามมาตรา 5(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “การกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานพอกเงิน” ในข้อนี้แม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ว่าจำนวนเงิน 710,000 บาท ดังกล่าว จำเลยที่ 1 ได้มาจากการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน แต่ข้อเท็จจริงตามทางนำสืบของโจทก์ได้ความเพียงว่าเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมจำเลยที่ 1 และตรวจค้นพบเงินจำนวนดังกล่าวบรรจุอยู่ในกล่องสุราที่จำเลยที่ 1 ถืออยู่ และจำเลยที่ 1 รับว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำความผิดด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาของเงินจำนวนนี้ในลักษณะที่เป็นการพอกเงิน กล่าวคือ ทำให้เงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวแปรสภาพเป็นเงินที่ได้มาโดยเสมือนหนึ่งถูกต้องตามกฎหมาย การกระทำของจำเลยที่ 1 ดังกล่าวจึงไม่เป็นความผิดฐานพอกเงินตามฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 1801/2544 เมื่อคดีนี้จำเลยถูกกล่าวหาในความผิดฐานร่วมกันพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5(1) การนำสืบให้เห็นถึงพฤติการณ์ของจำเลยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ย่อมเพียงพอต่อการรับฟังว่าเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3(1) แล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ 5994/2548 การกระทำของจำเลยเป็นความผิดกรรมเดียวหรือไม่ แม้ว่าจำเลยจะไม่ได้ยกประเด็นดังกล่าวขึ้นกล่าวอ้างในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ แต่ประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 225 ประกอบมาตรา 195 จำเลยยกขึ้นฎีกาได้ ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่าโจทก์ฟ้องโดยบรรยายข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำความผิดข้อหาพอกเงินหลายกรรมต่างกันและสภาพแห่งความผิดดังกล่าวนี้สามารถแยกต่างหากจากกันได้ จำเลยให้การรับสารภาพ การกระทำ

⁴² สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2550 (สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม)

ของจำเลยจึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยโดยเรียงกระทง
ลงโทษมานั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

คำพิพากษาฎีกาที่ 7798/2549⁴³ การที่จำเลยที่ 1 ฎีกาว่า เงินที่ใช้ซื้อรถยนต์
โตโยต้า ซ้อมที่ดิน ไม้ถ่อนจำนวน ฝากระดานคาร หรือโอนเข้าบัญชีในนามของนางสาว ว บุตรสาวจำเลย
ทั้งสองนั้นเป็นเงินที่จำเลยที่ 1 ได้มาจากการให้กู้ยืมแก่นักพนันหรือแม่ค้า โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราสูง
ร้อยละ 2 ต่อเดือนหรือร้อยละ 20 ต่อปีนั้นแสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ 1 ทำมาหากินจนมีฐานะร่ำรวย
มาก แต่ก็ไม่ปรากฏว่า จำเลยที่ 1 ได้เคยเสียภาษีสำหรับภาษีที่อ้างว่ามีมหาศาลดังกล่าว แสดงให้เห็น
ว่าจำเลยที่ 1 มีพฤติการณ์อันควรเชื่อว่าจำหน่ายยาเสพติดร่วมกับจำเลยที่ 2 สามัตถ์ด้วย การที่จำเลย
อ้างว่ามีรายได้ต่อเดือนจำนวนมากจากธุรกิจอื่นอันไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจยาเสพติดให้โทษ จึงไม่มี
น้ำหนักให้รับฟัง อีกทั้ง การที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีคำสั่งยึด
และอายัดทรัพย์สินของจำเลยทั้งสองตามฟ้อง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง และศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของ
แผ่นดิน กรณีจึงเชื่อได้ว่าจำเลยที่ 1 ร่วมกับจำเลยที่ 2 ทรัพย์สินดังกล่าวของจำเลยที่ 1 ที่ 2 และ
บุตรได้มาโดยเกี่ยวกับการกระทำความผิดในข้อหาขายยาเสพติด อันเป็นการฟอกเงินตามฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 2267/2550 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตาม
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ซึ่งพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวมิได้บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบในการกระทำความผิดดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ โจทก์จึงมีหน้าที่
นำสืบเพื่อให้รับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยทั้งสองเป็นผู้กระทำความผิดจริง เมื่อโจทก์ไม่ได้
นำสืบให้เห็นถึงพฤติการณ์จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนจนมีรายได้นำไปซื้อทรัพย์สินของกลาง ลำพังจาก
การสอบสวนพบว่าจำเลยที่ 1 ไม่ได้ประกอบอาชีพและจำเลยที่ 2 ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์
รับจ้าง จะสันนิษฐานว่าจำเลยทั้งสองไม่มีรายได้เพียงพอที่จะซื้อทรัพย์สินของกลาง ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่
ใช้ในชีวิตประจำวัน ย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยทั้งสอง พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมีความสงสัย
ตามสมควรว่า จำเลยทั้งสองรับโอนหรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อ
ซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือไม่ จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย
ทั้งสองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 4716-4717/2550⁴⁴ ทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยทั้งสองได้มาจาก
การค้าขายยาเสพติดเนื่องจากทรัพย์สินที่ตรวจพบมีจำนวนมากเกินฐานะ ซึ่งเป็นเพียงข้อสงสัยว่าจำเลย

⁴³ สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2549 (สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม)

⁴⁴ สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2550 (สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม)

ทั้งสองได้กระทำความผิด ทั้งจำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธตลอดมาและนำสืบว่าเงินที่ใช้ซื้อที่ดินพร้อมบ้านและเช่าซื้อรถยนต์จำเลยทั้งสองได้มาจากการประกอบอาชีพสุจริต ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพยานหลักฐานโจทก์เท่าที่นำสืบมายังมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือไม่ จึงให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องจำเลยทั้งสองนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 958/2554⁴⁵ เพียงแต่ข้อสงสัยของเจ้าพนักงานตำรวจและการที่จำเลยทั้งสามไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเงินและทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการปล่อยกู้และการเล่นการพนันฟุตบอล และน้องชายของจำเลยที่ 2 มีประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งจำเลยที่ 3 เคยต้องคำพิพากษาเกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติดเท่านี้ ไม่พอที่จะรับฟังได้ว่าเงินและทรัพย์สินดังกล่าวเกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11190/2556⁴⁶ พยานหลักฐานของโจทก์ที่นำมาสืบล้วนเป็นพยานบอกเล่า มีน้ำหนักน้อยและยังมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และเงินหรือทรัพย์สินของจำเลยเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งบทบัญญัติดังกล่าวหรือไม่ จึงให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5567/2558 จำเลยที่ 1 และที่ 3 ฎีกาว่า จำเลยที่ 1 นำเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไปซื้อที่ดิน ผากเข้าบัญชีธนาคาร ซื้อพันธบัตรออมทรัพย์ช่วยชาติ และนำที่ดินไปจำนองต่อธนาคาร ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับแล้ว จึงไม่มีความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากไม่สามารถนำบทกฎหมายที่มีโทษทางอาญาไปใช้บังคับย้อนหลังนั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยที่ 1 กับพวก ได้รับเงินมาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 แม้ว่าภายหลังต่อมามีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ใช้บังคับ เงินดังกล่าวก็ยังคงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ

⁴⁵ สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2554 (เนติบัณฑิตยสภา)

⁴⁶ สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2556 (สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม)

ความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวตลอดมา เมื่อจำเลยที่ 1 กับพวก ได้กระทำการอันเข้าลักษณะความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว

จากคำพิพากษาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5(1)

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งหลายดังกล่าวข้างต้น มีข้อน่าสังเกตดังนี้

1. คดีอาญาฐานฟอกเงินไม่ผูกติดกับคดีอาญาอันเป็นความผิดมูลฐาน
2. โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ชัดแจ้งสืบข้อสงสัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งต่างจากมาตรการทางแพ่ง ดังนั้น การยึดทรัพย์ทางแพ่งย่อมไม่เป็นคดีอาญาฐานฟอกเงินทุกคดี เพราะมาตรฐานการพิสูจน์แตกต่างกัน
3. กรณี โอนเงินฝากเข้าบัญชี ย่อมมีเจตนาพิเศษ ชุกช่อน ปกปิด อำพราง อันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5(1) , 5(2)
4. การนับกรรมของการกระทำ เช่น โอนเงิน 11 ครั้ง ย่อมถือเป็น 11 กรรม
5. กรณีมีการซ่อนเงินไว้ที่บ้าน หลัก คือ ไม่เป็นความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ถือว่าคนทั่วไปก็ทำกัน ไม่มีเจตนาพิเศษชุกช่อน ปกปิด หรืออำพราง แต่มีข้อยกเว้นในกรณีทำช่องลับเฉพาะเพื่อซ่อนเงิน เช่น ตู้เซฟ หรือใต้โซฟา เป็นต้น
6. กรณี มาตรา 5(3) ยังไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง

2.1.5.2 มาตรการลงโทษทางอาญาที่หนักขึ้นสำหรับผู้สนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือ ผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

1. ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือเพื่อกระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติโทษสำหรับผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้รับโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดฐานฟอกเงินด้วย เพราะในความผิดฐานฟอกเงินนั้น ลักษณะของการกระทำความผิดจะดำเนินการเป็นขบวนการหรือองค์กร มีการแบ่งหน้าที่กันทำโดยผู้ที่ยังการใหญ่จะอยู่เบื้องหลัง แต่ผู้ที่กระทำความผิดฟอกเงินที่ถูกจับกุมจะเป็นเพียงลูกน้อง หรือผู้รับจ้างเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการฟอกเงิน ก็คือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั่นเอง ดังนั้น หากใช้หลักการลงโทษตามประมวล

858411607

CD :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

กฎหมายอาญาทั่วไป คงจะไม่เหมาะสมกับผู้ที่อยู่เบื้องหลัง หรือผู้บงการในความผิดฐานฟอกเงิน กฎหมายฟอกเงินจึงลงโทษผู้สนับสนุนให้รับผิดเช่นเดียวกับตัวการ

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 7⁴⁷ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการสนับสนุน หรือช่วยเหลือในความผิดฐานฟอกเงิน โดยการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น เป็นการกระทำความผิดที่ต่อเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรง และมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ซึ่งกฎหมายฟอกเงินเรียกว่าเป็น ความผิดมูลฐานนั่นเอง กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้กระทำการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการกระทำความผิด ต้องรับโทษเท่ากับตัวการ เพราะหากปล่อยให้มีการช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้มีการฟอกเงิน ย่อมจะส่งผลให้มีการกระทำความผิดมูลฐานมากยิ่งขึ้น จึงกำหนดโทษไว้สูงกว่าการสนับสนุนการกระทำ ความผิดตามหลักกฎหมายอาญาทั่วไป

2. ผู้พยายามกระทำความผิด

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น เป็นการกระทำเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดหรืออาชญากรรมอื่นๆ ต่อไปได้อีกเป็นวงจรทำให้ยากแก่การปราบปราม และเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะร้ายแรง⁴⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 8⁴⁹ จึงได้บัญญัติให้ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

3. ผู้สมคบเพื่อกระทำความผิด

การสมคบ หมายถึง การรวมกัน (Conspiracy) ของบุคคลสองคนหรือมากกว่า เพื่อกระทำอาชญากรรมหรือสิ่งผิดกฎหมาย (Criminal or unlawful act) หรือเพื่อกระทำสิ่งที่

⁴⁷ มาตรา 7 บัญญัติว่า “ ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้จัดหา หรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ฟานัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ”

⁴⁸ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2543). หน้า 75.

⁴⁹ มาตรา 8 บัญญัติว่า “ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ”

ถูกต้องตามกฎหมาย (Lawful act) โดยอาชญากรหรือโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful means)⁵⁰

โดยมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง และมีลักษณะการกระทำเป็นขบวนการหรือองค์การอาชญากรรม โดยกฎหมายจะลงโทษเพียงแค่นี้ได้ มีการคบคิดหรือตกลงกันเพื่อกระทำการอันเป็นความผิด แม้ยังไม่ถึงขั้นลงมือกระทำความผิดก็ตาม

ในการฟอกเงินซึ่งมักกระทำกันเป็นองค์การหรือขบวนการนั้น ผู้บงการหรือตัวการ แท้จริงมักจะไม่ใช่ผู้ซึ่งกระทำการอันเป็นความผิดฐานฟอกเงินอย่างออกนอกหน้านอกตา แต่จะเป็น มันสมองหรือผู้วางแผนการอยู่เบื้องหลัง ผู้ลงมือกระทำความผิดมักเป็นเพียงผู้ร่วมงานหรือ สมุนระดับล่าง เมื่อมีการจับกุมหรือดำเนินคดีโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว มักเป็นการยากที่จะสืบสาว เรื่องราวเพื่อให้สามารถลงโทษผู้วางแผนการอยู่เบื้องหลังได้⁵¹

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการสมคบกันเพื่อกระทำการฟอกเงินไว้ในมาตรา 9⁵² โดยการสมคบที่จะเป็น ความผิดอาญาฐานสมคบฟอกเงินได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่มีการสบคบโดยตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป และมีเจตนาที่จะกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การสมคบเป็นความผิดเบื้องต้น (Preliminary Offense) หรือเป็นความผิดตามกฎหมายก่อนที่ความผิดตามที่ได้สมคบกัน (Substantive Offense) จะเกิดขึ้น การสมคบอาจมีการกระทำแสดงออกมาให้เห็นภายนอก (Overt Act) หรือ อาจไม่มีการกระทำที่แสดงออกมาให้เห็นภายนอก (Non-Overt Act)⁵³

⁵⁰ Steven H. Gifis, *Law Dictionary*, 3rd ed. (United State: Barron's Educational Series, 1991). p. 93.

⁵¹ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543). หน้า 76.

⁵² มาตรา 9 บัญญัติว่า “ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้น กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นคงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ ”

⁵³ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. (กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542). หน้า 62.

2.1.5.3 มาตรการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน

การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมอย่างร้ายแรง ซึ่งการที่รัฐจะทำการตรวจสอบ ติดตามร่องรอยการกระทำความผิด และการแสวงหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมากอยู่แล้ว หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้บริหารสถาบันการเงินเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ย่อมเกิดความเสียหายและยากลำบากในการตรวจสอบ จับกุมและดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดที่มีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นร้อยเท่าทวีคูณ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้บัญญัติเพิ่มโทษในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้บริหารสถาบันการเงิน หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงินไว้ตามมาตรา 10⁵⁴ และ 11⁵⁵

2.2 แนวคิดและหลักการในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

ในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินอย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ นั้น เราจำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงหลักการพื้นฐานและแนวคิดของอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับเจ้าพนักงานตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาลงรายละเอียดเรื่องการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินต่อไป

⁵⁴ มาตรา 10 บัญญัติว่า “ เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหาร หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ”

⁵⁵ มาตรา 11 บัญญัติว่า “ กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ”

ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดกับบุคคลตามวรรคหนึ่งไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ”

2.2.1 อำนาจในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

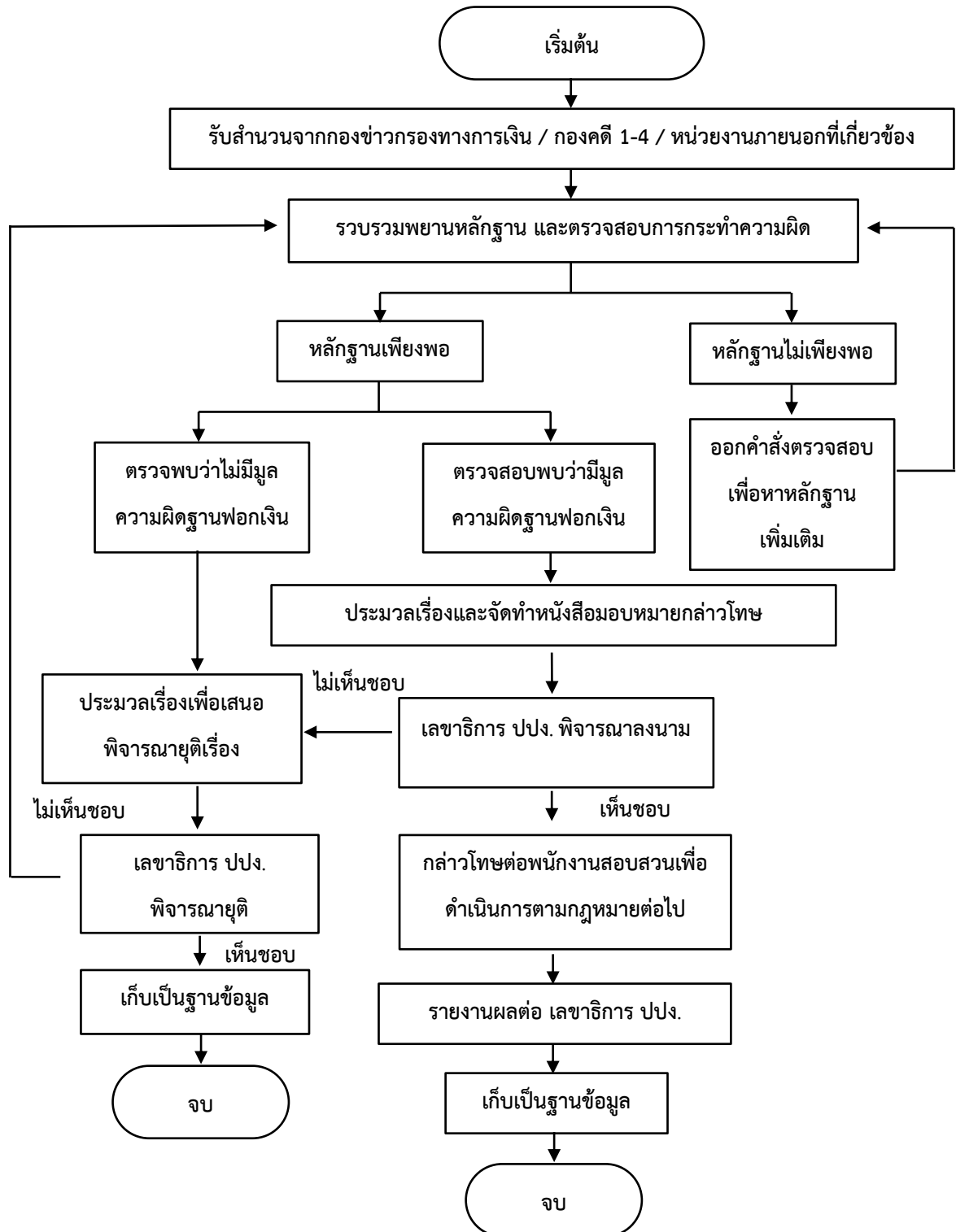
การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน แบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

1. การดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน
2. การดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38/1⁵⁶ เป็นการแสดงให้เห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และสามารถบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นได้เท่านั้น แต่ภายใน 24 ชั่วโมงจะต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน หลังจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีต่อไป ทำให้อำนาจการสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและผู้กระทำความผิดมูลฐานยังคงเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานนั้นๆ จึงเห็นได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่มีอำนาจสอบสวนตามกฎหมาย มีเพียงอำนาจในการจับกุม และรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้น แล้วกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานนั้นๆ ทั้งนี้ ในการกล่าวโทษความผิดอาญาฐานฟอกเงินอาจพบการกระทำความผิดจากการดำเนินการตรวจสอบเพื่อยึดอายัดทรัพย์สินอันเป็นมาตรการทางแพ่ง หรือ ไม่ได้พบเองแต่ร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งสืบสวนสอบสวนในความผิดมูลฐานแล้วจึงส่งข้อมูลให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการกล่าวโทษต่อไป

⁵⁶ มาตรา 38/1 บัญญัติว่า “ ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้น แล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ”

แผนผังการทำสำนวนกล่าวโทษในคดีอาญารฐานฟอกเงิน

เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แยกการดำเนินคดีอาญา กับ การดำเนินการทางทรัพย์สินออกจากกัน ทำให้การดำเนินคดีอาญามีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 เพื่อไว้ประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อพิจารณาระเบียบดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ถึงอำนาจในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ ดังนี้

1. กรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดมูลฐาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส) ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้นๆ ด้วย แล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรับรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 4

2. เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับรายงานแล้ว หากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เห็นสมควรอาจขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยตนเองหรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้ โดยให้ทำหนังสือแจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนทราบก่อนว่าจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนและให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานที่ได้รับแจ้งนั้นรับทำหนังสือแจ้งกำหนด วัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการสอบสวนไปให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายทราบล่วงหน้าก่อนทุกครั้งที่จะทำการสอบสวนโดยให้มีวันเวลาเพียงพอแก่การเดินทางด้วย เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนจะแจ้งทางโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น เช่น วิทยุสื่อสาร หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และในกรณีที่เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย ไม่อาจเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามที่ได้แจ้งไว้ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวนแล้วให้ดำเนินการสอบสวนต่อไปได้

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / recv : 05082562 13 : 57 : 58 / seq : 21

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 5

3. กรณีการร่วมฟังการสอบสวน เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายร่วมฟังการสอบสวนแล้วเห็นว่ามี
ข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดี หรือเห็นว่ามีพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เป็น
ประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย
แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ แต่ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เลขาธิการหรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลว่า
ทำไมต้องมีความจำเป็นต้องซักถามประเด็นนั้นหรือทำไมต้องมีพยานหลักฐานรายการนั้น โดยรวมไว้
ในสำนวนการสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไป ตามระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 6

4. กรณีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวน แต่เป็นคดีที่ต้องรายงาน กล่าวคือ เป็นคดีตาม
ความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน หากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเห็นว่าสำนวน
การสอบสวนนั้นเป็นประโยชน์ต่อคดี การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
มูลฐานซึ่งอยู่ในอำนาจของสำนักงาน เลขาธิการอาจขอให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงาน
ที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้นให้สำนักงานป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินภายในเวลาที่กำหนดก็ได้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
การประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 7

5. ถ้าคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงินได้มีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 หรือมีคำสั่งยึดหรืออายัด
ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 48 หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือ
หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินนั้นมีหน้าที่

ต้องส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนให้สำนักงานโดยเร็วตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 8

6. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวน สอบสวนในคดีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินก็ได้ นอกจากนี้ยังสามารถเข้าไปสอบถามหรือตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดี หรือสามารถเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวต้องมีการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นทราบก่อน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 9

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38(3) ได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าจะซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องเป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าถ้ารอเอาหมายค้นเสียก่อน ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานเหล่านั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องกฎหมายให้อำนาจพิเศษแก่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายซึ่งเป็นบทบัญญัติพิเศษแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานเข้าไปค้นในเคหะสถานโดยไม่มีหมายค้น อย่างไรก็ตามตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าไปดำเนินการ

โดยเคร่งครัด โดยเฉพาะมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้กำกับดูแลอยู่แล้ว และการดำเนินการภายใต้เงื่อนไขตามที่กล่าวมาข้างต้นด้วยอีกประการหนึ่ง อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 วรรคสอง ได้กำหนดไว้ว่า กรณีเข้าไปค้นในเคหสถานหรือสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ นั้น ถ้าผู้ที่เข้าไปค้นในเคหสถานหรือสถานที่หรือยานพาหนะไม่ใช่คณะกรรมการธุรกรรมหรือไม่ใช่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ไปดำเนินการดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องแสดงเอกสารหนังสือการรับมอบหมายดังกล่าวพร้อมด้วยบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องแสดงหลักฐานดังกล่าวต่อผู้ครอบครองเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะที่จะทำการตรวจค้นนั้นเสียก่อน⁵⁷

7. ในการตรวจค้นนั้น เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับแจ้งจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมายให้ร่วมเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อตรวจค้น ติดตาม ตรวจสอบหรือยึด หรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานใด ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ร้องขอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 10

ดังนั้น โดยหลักแล้วการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินก็ยังคงเป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามความผิดมูลฐาน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นเพียงหน่วยงานเสริมที่มีส่วนในการดำเนินคดีเท่านั้น ได้แก่

⁵⁷ วิชัย ตันตกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2543). หน้า 140-141.

1. การดำเนินการในชั้นสืบสวน

1.1 สืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน โดยอาศัยอำนาจตามที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือให้ดำเนินการตรวจสอบและวิเคราะห์รายงานธุรกรรม หรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สิน สอบปากคำพยาน มีหนังสือเรียกเอกสารหรือหลักฐานใดๆจากหน่วยงานราชการ หรือเอกชนที่ครอบครอง

1.2 ทำการวิเคราะห์พยานหลักฐาน ประมวลข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเห็นเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อมอบหมายให้กล่าวโทษผู้กระทำความผิดในกรณีคดีมีมูล หรือยุติกรณีคดีไม่มีมูล

1.3 พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนงานคดีอาญาฐานฟอกเงินได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เข้าร่วมกับกองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (บก.ปปป.) ในชั้นสืบสวนก่อนการกล่าวโทษ ดังนี้

- สืบสวนธุรกรรมทางการเงินโดยนำฐานข้อมูลการทำธุรกรรมที่ธนาคารรายงานสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ทางการเงินระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกันและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดีอาญาฐานฟอกเงิน และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนขยายผลต่อไป

- ประสานข้อมูลทางด้านทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนอาญาฟอกเงิน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน ข้อมูลพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน เป็นต้น

- ร่วมปฏิบัติการกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการตรวจค้นเคหสถานของกลุ่มผู้กระทำความผิดตามหมายค้นของศาลเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานทั้งในความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งยึดอายัดทรัพย์สินที่อาจได้มาจากการกระทำความผิดไว้ตรวจสอบ

858411607

CU :Thesis 5885994034 thesis / revv: 05082562 13: 57: 58 / seq: 21

- ร่วมวางแผนแนวทางการสืบสวนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งให้คำแนะนำ การสอบปากคำเบื้องต้นในชั้นสืบสวนว่าควรสอบผู้ใด มีประเด็นอย่างไรบ้าง เพื่อให้ตรงกับ ข้อกฎหมายพอกเงิน

2. การดำเนินการในชั้นสอบสวน

2.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าให้ การในฐานะผู้กล่าวโทษในคดีอาญารฐานพอกเงิน ตลอดจนส่งมอบและสนับสนุนพยานหลักฐาน แก่พนักงานสอบสวน แจ้งประเด็นให้พนักงานสอบสวนซักถามพยาน รวมทั้งให้คำปรึกษา หรือความเห็นทางกฎหมาย

2.2 ดำเนินการกล่าวโทษผู้กระทำความผิดอาญารฐานพอกเงินต่อพนักงานสอบสวน โดยให้การสอบสวน ชี้แจงแสดงเหตุผลทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย รวมทั้งนำส่งพยานหลักฐาน ที่เกี่ยวข้อง

2.3 ร่วมประชุมและให้ความเห็นข้อกฎหมายพอกเงินกับพนักงานสอบสวน และ หากเป็นคดีสำคัญจะมีพนักงานอัยการเข้าร่วมด้วย

2.4 ร่วมวางแผนแนวทางการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

2.5 แจ้งประเด็นให้พนักงานสอบสวนซักถามพยานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงสอดคล้อง กับข้อกฎหมายพอกเงิน

3. การดำเนินการในชั้นสืบสวนติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด

กรณีผู้ต้องหาหลบหนี และศาลได้ออกหมายจับข้อหาอาญารฐานพอกเงินไว้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ จากเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด อาญารฐานพอกเงิน และส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานสอบสวนภายในระยะเวลาไม่เกิน 24 ชั่วโมง โดยในทางปฏิบัติจะร่วมดำเนินการกับชุดสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ

858411607

CD :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

แล้วแต่กรณี โดยร่วมสืบสวนจับกุมและสนับสนุนข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเพื่อนำตัวผู้ต้องหา มาดำเนินคดีต่อไป

4. การดำเนินการในชั้นพนักงานอัยการ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ถ้อยคำหรือ ส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติม ตามที่พนักงานอัยการแจ้งผ่านทางพนักงานสอบสวน หรือร่วมชี้แจงข้อ สงสัยให้พนักงานอัยการทราบในบางกรณี ดังนี้

- บางคดีพนักงานอัยการได้สั่งให้พนักงานสอบสวนสอบปากคำพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผู้กล่าวโทษเพิ่มเติม พร้อมนำส่งพยานหลักฐาน เพิ่มเติมด้วย
- ในกรณีคดีที่มีความสำคัญอันอยู่ในความสนใจของประชาชน พนักงานอัยการ จะเชิญพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผู้กล่าวโทษ เพื่อสอบถาม ประเด็นข้อเท็จจริงข้อกฎหมาย และความเห็นในคดีที่กล่าวโทษก่อนพิจารณาสั่งสำนวน

5. การดำเนินการในชั้นศาล

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเบิกความ เป็นพยานต่อศาลในฐานะผู้กล่าวหาจำเลย ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินจะต้องทบทวนข้อเท็จจริงข้อกฎหมายก่อนเข้าเบิกความ และเข้าเบิกความในชั้นศาล

6. การดำเนินการติดตามผลคดีและใช้ประโยชน์

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการ วิเคราะห์คำพิพากษา และจัดทำองค์ความรู้เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินคดี พร้อมเผยแพร่ องค์ความรู้ดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและบุคลากร ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จึงเห็นได้ว่า อำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานและความผิดอาญา ฐานฟอกเงินส่วนใหญ่ยังคงเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มี

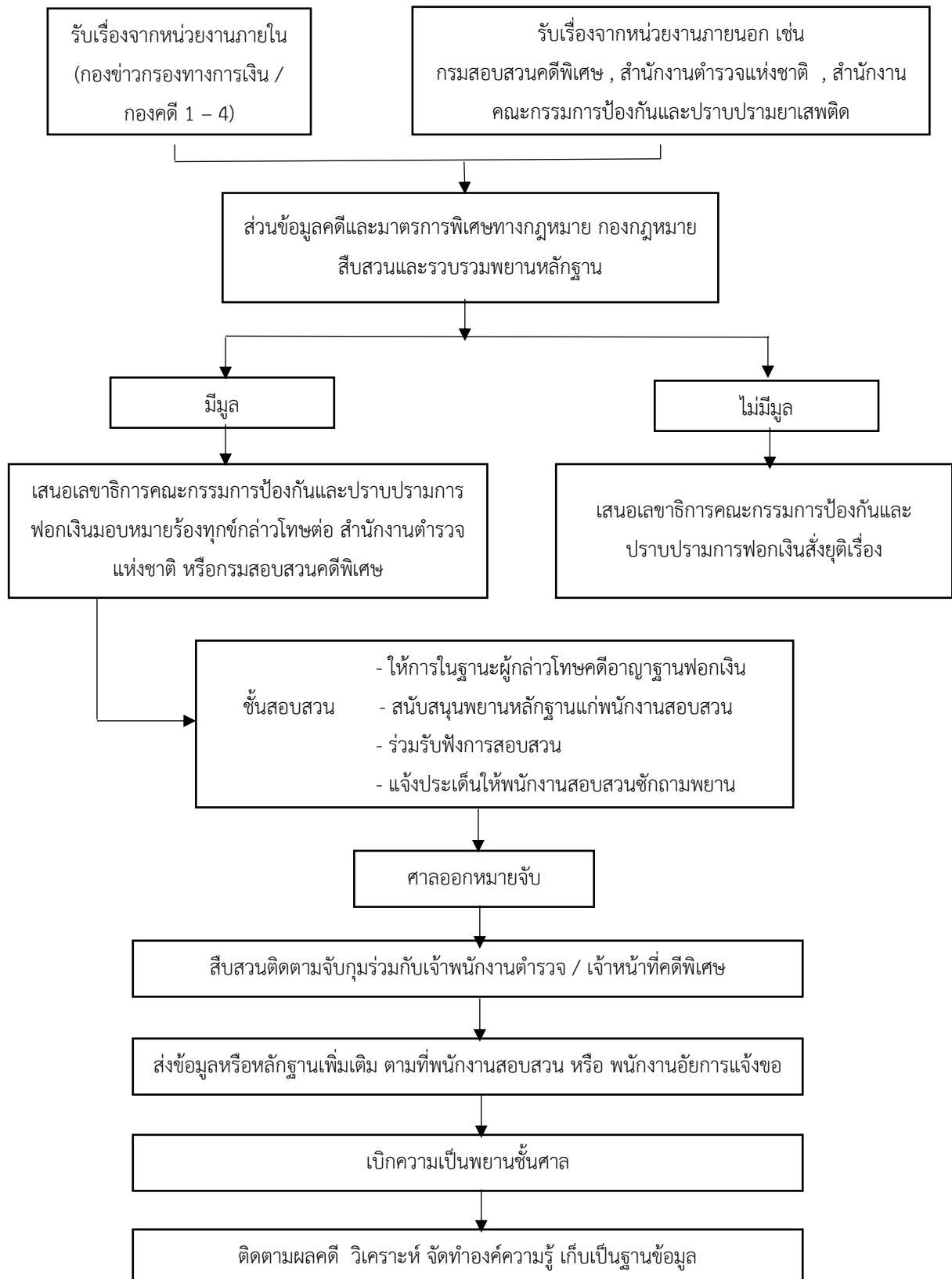
อำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้นๆ คือ เมื่อมีการร้องทุกข์ กล่าวโทษหรือมีการจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานในท้องที่ใด เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้น มีหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญารฐานพอกเงินกับผู้กระทำความผิด ทั้ง การจับกุม สืบสวน สอบสวน และในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ได้จับกุมผู้กระทำความผิดอาญารฐานพอกเงิน เมื่อบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นเสร็จ ก็ต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวน ต่อมาหากปรากฏข้อเท็จจริงและมีพยานหลักฐานเพียงพอว่ามีการกระทำความผิดอาญารฐานพอกเงิน พนักงานสอบสวนก็มีหน้าที่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการพิจารณาดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดอาญารฐานพอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ต่อไป

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

แผนผังอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนที่
เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

2.2.2 อำนาจในการดำเนินคดีอาญาฐานพอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจ

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁵⁸ เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด การสืบสวน และการสอบสวน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นสำคัญ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 นั้น มิได้บัญญัติอำนาจหรือหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจไว้เลย ซึ่งตามมาตรา 3 ของกฎหมายพอกเงินได้บัญญัติว่า “ พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ”

อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจในการดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน คือ การจับกุมผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่บัญญัติไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินการจับกุมความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญาโดยทั่วไป แต่ความผิดนั้นต้องเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายพอกเงินด้วย หากไม่ใช่เจ้าพนักงานตำรวจจะไม่มีบทบาทตามกฎหมายพอกเงินเลย

⁵⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2(16) บัญญัติว่า “ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า ถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งอดีตเจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 17 บัญญัติว่า “ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 18 วรรคแรก บัญญัติว่า “ ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 18 วรรคสอง บัญญัติว่า “ สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 121 บัญญัติว่า “ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง

แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ ”

โดยทั่วไปแล้วถ้าหากกล่าวถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น นักกฎหมายส่วนใหญ่จะนึกถึงแค่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินซึ่งเป็นมาตรการทางแพ่ง แต่แท้จริงแล้วกฎหมายฟอกเงินยังมีมาตรการทางอาญา คือ ความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจสามารถทำได้เพราะถือเป็นผู้กระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาประเภทหนึ่งเช่นกัน

ดังนั้น อำนาจในการสอบสวนอันเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินยังคงเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้นๆ กล่าวคือ เมื่อมีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือมีการจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานในท้องที่ใด เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้นมีหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการจับกุม สืบสวน สอบสวน หรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้จับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หลังจากบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นก็ต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวน และหากปรากฏข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานสอบสวนก็มีหน้าที่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พิจารณาดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไป

จึงเห็นได้ว่า การสอบสวนคดีอาญาถือเป็นขั้นตอนสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อบรรลุภารกิจขั้นพื้นฐานดังกล่าว เมื่อเกิดเหตุการณ์อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือมีการกระทำความผิดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของประชาชน เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการค้นหาตัวผู้กระทำความผิด และนำตัวบุคคลนั้นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิสูจน์ความผิดตามกฎหมาย โดยเริ่มจากการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ในชั้นศาลต่อไป การสอบสวนคดีอาญานั้นเป็นอำนาจรัฐในการค้นหาความจริงและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งรูปคดีและกระบวนการพิจารณาคดีอันเรียกว่าการสอบสวน เป็นต้นธารกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง⁵⁹ อันแสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของการสอบสวน

⁵⁹ อีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์, การสอบสวน (Inquiry) (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555). หน้า 2.

คดีอาญา คือการพิจารณาว่าอะไรเป็นข้อจริงอะไรเป็นข้อเท็จ⁶⁰ และเป็นเงื่อนไขสำคัญในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการอีกด้วย⁶¹

การสอบสวนจะเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่มีการกระทำความผิดอาญา ซึ่งความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แบ่งแยกความผิดอาญา เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว กับความผิดต่อส่วนตัว โดยลักษณะของความผิดซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว คือ ความผิดที่ย่อมความไม่ได้ มีคุณลักษณะเป็นความผิดที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยของสังคม สร้างความเสียหายแก่ประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ ส่วนความผิดต่อส่วนตัว คือ ความผิดที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคล โดยส่วนมากจะเป็นความเสียหายในทางทรัพย์สิน ซึ่งผลในทางกฎหมายนั้น มีความแตกต่างกัน ในกระบวนการสอบสวน กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรค 1 ได้บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง” วรรค 2 “แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ” กล่าวคือ การสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่นตามกฎหมาย จะเริ่มต้นขึ้นแตกต่างกัน ในกรณีของความผิดต่อส่วนตัว หากพนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนต้องได้รับคำร้องทุกข์ตามกฎหมายเสียก่อน ส่วนความผิดซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนได้ เพราะยอมเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าพนักงานตำรวจที่ต้องสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพื่อเอาความผิดแก่ผู้กระทำความผิดอาญาทั้งปวง ไม่ว่าผู้เสียหายจะร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษผู้กระทำความผิดหรือไม่⁶² อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการบัญญัติถึง คำร้องทุกข์⁶³ และ คำกล่าวโทษ⁶⁴ โดยมีความแตกต่างกัน คือ การร้องทุกข์ต้องกระทำโดยผู้เสียหายและต้องแสดงเจตนายืนยันให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย ส่วนคำกล่าวโทษเป็นเพียงการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายถึงการกระทำความผิดอย่างไรก็ดี คำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษคงมีความเหมือนกันตรงที่ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ว่าตนคือใคร⁶⁵ เพื่อเป็นการรับรองความจริงของข้อความที่แจ้ง หากใส่ร้ายหรือกล่าวเท็จจนทำให้ผู้อื่นต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา ผู้แจ้งย่อมมีความผิดตามกฎหมาย ต่อมาเมื่อพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายได้รับคำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ หรือพบเห็นการกระทำความผิด

⁶⁰ ไทพีศรีนิวัต ภัคติกุล, การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา (1991). หน้า 51.

⁶¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120.

⁶² คำพิพากษาฎีกาที่ 781/2543.

⁶³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(7).

⁶⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(8).

⁶⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 123 และ มาตรา 127.

อาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว ก็จะเริ่มทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน แสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาต่อไป

การสอบสวนคดีอาญาเป็นการตรวจสอบความจริง ซึ่งเป็นการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา ทั้งเป็นหลักประกันแก่ผู้ต้องหา กล่าวคือผู้ต้องหาจะต้องถูกฟ้อง ก็ต่อเมื่อได้มีการสอบสวนมาก่อนแล้ว ซึ่งหัวใจที่แท้จริงของการสอบสวนคดีอาญา ก็คือ การสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นไปตามหลักฟังความทุกฝ่ายนั่นเอง แม้จะได้มีการรวบรวมพยานหลักฐานจนฟังได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แต่จะต้องมีการสอบปากคำผู้ต้องหาก่อนฟ้องคดีเสมอ⁶⁶ และคดีมีมูลว่าได้กระทำความผิดจริง สมควรได้รับการพิจารณาจากศาล และโดยเหตุที่พนักงานอัยการจะฟ้องได้ต่อเมื่อได้มีการสอบสวนแล้วนี้เอง มาตรา 162 (2) จึงบัญญัติว่า “ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้” ซึ่งหมายความว่า โดยปกติศาลจะไม่สั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องเนื่องจากได้มีการสอบสวนมาแล้ว เว้นแต่จะมีเหตุผลพิเศษเฉพาะกรณีที่ศาลเห็นว่าควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน⁶⁷ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” ผลของมาตรานี้ หากพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดโดยที่ยังไม่มีการสอบสวนคดีนั้นมาก่อน หรือหากมีการสอบสวนแต่การสอบสวนนั้นมีความบกพร่องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยตลอดมาว่า เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายถือเท่ากับไม่มีการสอบสวนความผิดนั้นมาก่อน และย่อมส่งผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง⁶⁸

ดังนั้น การสอบสวนคดีอาญาถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีอาญา ซึ่งอำนาจการสอบสวนมีความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นเนื่องจากการสั่งคดีและการดำเนินคดีของพนักงานอัยการตลอดจนถึงการวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลต่างก็ต้องอาศัยข้อเท็จจริง

⁶⁶ คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 ed. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555). หน้า 70.

⁶⁷ หยุต แสงอุทัย, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษาทางคำพิพากษาศาลฎีกา (พระนคร: สำนักพิมพ์แม่บ้านการเรือน, 2507). หน้า 800-801.

⁶⁸ ธานิศ เกศพิทักษ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1-2(มาตรา 2-157), พิมพ์ครั้งที่ 5 ed. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง, 2551). หน้า 117-120.

ตามสำนวนการสอบสวนเป็นสำคัญ หากสำนวนการสอบสวนทำขึ้นอย่างขาดคุณภาพไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรมเสียแล้ว ผลการวินิจฉัยของพนักงานอัยการ และศาลก็ยากที่จะออกมาอย่างถูกต้องและมีความเป็นธรรม เพราะในทางปฏิบัติ พนักงานอัยการจำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและศาลก็ต้องวินิจฉัยคดีตามข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการนำเสนอต่อศาล ดังนั้นการทำสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจึงต้องชอบด้วยกฎหมาย มีความต่อเนื่อง เป็นธรรม และมีความรวดเร็ว นอกจากนี้ การทำสำนวนสอบสวนยังเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีอาญา ทำให้การสอบสวนและอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการจึงมีความสัมพันธ์กัน มิใช่เพียงแต่ว่าคดีใดที่มีการสอบสวนแล้วจะทำให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเสมอไป หากแต่การสอบสวนนั้นต้องเป็นการสอบสวนที่ไม่บกพร่องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญด้วย

2.2.2.1 หลักการในการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญารฐานฟอกเงิน

แม้ประเทศไทยจะมีมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินนั้น ไม่มีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฟอกเงินโดยเฉพาะ จึงต้องอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาปฏิบัติ เป็นเหตุให้การดำเนินคดีดังกล่าวมีความล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งก็คือ การที่กฎหมายฟอกเงินมิได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะในเรื่องอำนาจการสอบสวนหรือการทำสำนวนการสอบสวน เพื่อยื่นฟ้องคดีต่อพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากในกฎหมายดังกล่าวคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจเพียงขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเท่านั้น รวมทั้งหากเห็นว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดี อาจขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นนั้นๆ พนักงานสอบสวนอาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเลขาธิการมอบหมายนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไปเท่านั้น

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

เนื่องจากการสอบสวนเพื่อทำสำนวนการสอบสวนเสนออัยการ เป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การดำเนินการต่างๆ จะต้องมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี การสอบสวนและการทำสำนวนการสอบสวนจะต้องมีความรอบคอบและรัดกุม การสอบสวนทางคดีเพื่อให้ได้รายละเอียดเพียงพอจะต้องสอบสวนพยานต่างๆ ในคดีให้ได้ความกระจ่างไม่ว่าจะเป็นผู้กล่าวหาพยาน ผู้ต้องหา ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของคดีและเพื่อให้สามารถขยายผลไปถึงตัวการหรือนายทุนที่อยู่เบื้องหลังได้ ดังนั้นผู้ที่ทำสำนวนการสอบสวนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการฟอกเงิน มิใช่มีความชำนาญเฉพาะด้านการสืบสวนจับกุมเพียงอย่างเดียว จะต้องทราบ ข้อมูลสถิติ กฎหมาย ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินที่สำคัญของประเทศไทยจึงมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำแนะนำของ Financial Action Task Force (FATF)⁶⁹ หรือ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงินอยู่ 2 ข้อ คือ ข้อแนะนำที่ 27 ว่าด้วยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมีความรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวน⁷⁰ และข้อแนะนำที่ 31 ว่าด้วยการมีกลไกที่มีประสิทธิภาพ⁷¹

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานภาครัฐขนาดใหญ่ที่ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และจัดเป็นองค์กรลำดับแรกในกระบวนการดำเนินคดีทางอาญาต่อผู้ที่กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยตำรวจมีหน้าที่รับการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีความผิดทางอาญา

⁶⁹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, "ความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องเบื้องต้นของหน่วยงานในประเทศไทยกับมาตรการสากลว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย," สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (2547). หน้า 103-105.

⁷⁰ หน่วยราชการที่ใช้กฎหมายเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยได้รับการสนับสนุนให้ใช้เทคนิคพิเศษที่เหมาะสมในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินมากที่สุด นอกจากนี้ยังใช้กลไกอื่นที่ทำให้เกิดประสิทธิผล เช่นการจัดให้มีชุดปฏิบัติงานที่มีความชำนาญในการสืบสวนสอบสวนเรื่องทรัพย์สิน และร่วมมือสืบสวนกับหน่วยงานอื่นๆ

⁷¹ ความมั่นใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ร่วมกันของผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย หน่วยข่าวกรองทางการเงิน หน่วยบังคับใช้กฎหมาย และผู้กำกับดูแลมีการร่วมมือกันอย่างเหมาะสมภายในประเทศ และมีการพัฒนาหรือปรับปรุงนโยบายและกิจกรรมในการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

และดำเนินการสืบสวนสอบสวน อันรวมถึงการค้น จับ ยึด อาัยทรัพย์ของกลาง ทำสำนวนคดีเพื่อเสนอต่อ
อัยการ กล่าวได้ว่าเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายอาญามากที่สุด

สำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับ
การกระทำความผิดมูลฐานต่าง ๆ นั้น แม้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีพนักงาน
เจ้าหน้าที่ในสังกัดของหน่วยงานในการทำหน้าที่สืบสวนธุรกรรมการเงิน ตรวจสอบ ยึดอาัยและ
ริบทรัพย์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน อันมีกฎหมาย
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้อำนาจอยู่แล้วก็ตาม แต่เจ้าพนักงานตำรวจก็ยังมี
ความเกี่ยวข้องในด้านการปฏิบัติงานร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
โดยเป็นลักษณะของการประสานงานร่วมมือในการดำเนินการตรวจสอบ จับกุม ทำสำนวนคดีส่งอัยการ

ดังนั้น เจ้าพนักงานตำรวจจึงมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินในฐานะของผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญา
อำนาจในการสอบสวนอันเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินย่อมเป็นอำนาจหน้าที่
ของเจ้าพนักงานตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมไปถึงความผิดอาญาที่เป็น
ความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง
ประชาชน ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่ผู้กระทำอ้างอำนาจอั้งยี่ ซ่องโจร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย
ตามประมวลกฎหมายอาญาก็เป็นความผิดอาญาที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการรับร้องทุกข์กล่าวโทษ
และดำเนินกระบวนการทางอาญา โดยการสืบสวนสอบสวน ทำสำนวนการสอบสวน ส่งพนักงาน
อัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาล

โดยเมื่อมีการสอบสวนดำเนินคดีอาญาก็ผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องนั้นๆ แล้ว และปรากฏว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐานตามที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว พนักงาน
สอบสวนผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ต้องทำสำนวนการสอบสวนจำนวน 4 ชุด เพื่อแยกดำเนินการดังนี้⁷²

⁷² สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน. หน้า 101-105

1. สำนวนคดีอาญาชุดที่ 1 ใช้สำหรับดำเนินคดีอาญาความผิดมูลฐานกับผู้ต้องหา เช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป เมื่อทำการสอบสวนเสร็จสิ้นก็ให้เสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามลำดับชั้นจนถึงพนักงานอัยการ

2. สำนวนคดีอาญาชุดที่ 2 สำหรับการดำเนินคดีความผิดฐานพอกเงิน หากเหตุเกิดต่างท้องที่ออกไปให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำการร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ต้องหาในความผิดฐานพอกเงิน หรือให้เจ้าพนักงานตำรวจคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษได้ เพราะความผิดฐานพอกเงินเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน การรับคำร้องทุกข์ให้ออกเลขคดีเหมือนคดีอาญาทั่วไป โดยแยกเป็นสำนวนความผิดฐานพอกเงินเป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก เว้นแต่การกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินได้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่เดียวกัน ก็ให้รับคำร้องทุกข์ในคดีอาญาเดียวกัน

3. สำนวนคดีอาญาชุดที่ 3 คือสำนวนยึดทรัพย์ทางแพ่ง เป็นสำนวนคดีอาญาที่แยกออกมาจากคดีความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงิน เพื่อส่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรการการทางแพ่ง) ต่อไป ในกรณีมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

4. สำนวนคดีอาญาชุดที่ 4 เป็นสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพนักงานสอบสวนเป็นผู้เก็บรักษาไว้เอง เพื่อใช้เป็นพยานเอกสารในการที่พนักงานสอบสวนจะต้องเบิกความเป็นพยานต่อศาล ก็สามารถที่จะใช้สำนวนคดีอาญาชุดที่ 4 เป็นหลักในการเบิกความต่อศาล หากพนักงานสอบสวนได้รับคำสั่งแต่งตั้งโยกย้ายก็ให้นำสำนวนคดีอาญาชุดที่ 4 ที่เก็บรักษาอยู่ ส่งมอบให้กับสถานีตำรวจที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่เก็บรักษาไว้ต่อไป

858411607

2.2.2.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญา ฐานฟอกเงิน

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำ ความผิดมูลฐานต่างๆ ดังนั้น การทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงิน ย่อมใช้หลักการตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ การสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินเป็นอำนาจของ เจ้าพนักงานตำรวจในฐานะของผู้บังคับใช้กฎหมาย จึงมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การประสานงานในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 4 ว่า ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าว ดำเนินการสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีกระทำความผิดฐาน ฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนในความผิด ฐานนั้นๆ ด้วยแล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรายงานสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินตามแบบทำระยะเทียบ ดังนั้น เมื่อปรากฏว่ามีคดีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับ การฟอกเงิน พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนในความผิดฐานนั้นๆ และแจ้งข้อกล่าวหา ในความผิดฐานฟอกเงินด้วย

อีกทั้ง การทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจนั้น มีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญปรากฏตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งวางแนวทางในการปฏิบัติงานดังสรุปได้ดังนี้

1. ให้หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการ ฟอกเงิน และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน

2. เมื่อมีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน นอกจากพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนดำเนินคดีในความผิดมูลฐานนั้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวน รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้น รายงานหัวหน้าหน่วยงานภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่

วันที่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุม เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาสั่งการให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวน ว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยหรือไม่ และให้ปฏิบัติตามข้อ 8.

3. ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้สืบสวน สรุปผลการสืบสวนทั้งข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และมีความเห็น รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงาน เพื่อพิจารณาสั่งการดังนี้

3.1 กรณีผลการสืบสวนไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ให้หัวหน้าหน่วยงานสั่งระงับการสืบสวน

3.2 กรณีผลการสืบสวนมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาจัดให้มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป แล้วรีบรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผ่านส่วนปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

4. ในกรณีที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้นให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสืบสวน ให้ส่งผู้รับผิดชอบดำเนินการสืบสวน ผลการสืบสวนเป็นประการใดให้ดำเนินการตามข้อ 3. และในกรณีที่ยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินได้ ให้แจ้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบด้วย

5. กรณีที่พบว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงิน กระทำในรูปขบวนการหรือครอบครัวหลายท้องที่ หรือเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ให้ดำเนินการดังนี้

5.1 หากเป็นการกระทำความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

5.2 หากเป็นการกระทำความผิดฐานอื่น ให้ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

6. ในการสอบสวนดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จะมอบหมายให้ผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ได้

7. ในการสืบสวน สอบสวน จับกุม หรือตรวจค้นของเจ้าพนักงานตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น หากพบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้หัวหน้าหน่วยงานนั้น รายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยเร็ว เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือในกรณีที่พบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้หัวหน้าหน่วยงานรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยเร็ว

8. การดำเนินการของเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อพบว่ามิบุคคลหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ปฏิบัติดังนี้

8.1 ในกรณีที่บุคคล ให้บันทึกข้อมูลส่วนตัวของบุคคลนั้นโดยให้ปรากฏรายละเอียดของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอนทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และรายละเอียดของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แล้วรวบรวมไว้ในสารบบควบคุมการสืบสวน

8.2 ในกรณีที่พยานหลักฐานอื่น ให้บันทึกรายละเอียดของความสัมพันธ์ระหว่างพยานหลักฐานนั้นกับเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอนทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน หรือ ผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และรายละเอียดของความสัมพันธ์ระหว่างพยานหลักฐานนั้นกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แล้วรวบรวมไว้ในสารบบควบคุมการสืบสวน

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

8.3 ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เจ้าพนักงานตำรวจแจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

9. ให้หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีสารบบควบคุมการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงินไว้ เพื่อตรวจสอบ ส่วนสมุดสารบบควบคุมการสอบสวนให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ ว่าด้วยการสอบสวน

สรุปขั้นตอนการปฏิบัติของชุดสืบสวนสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน

1. หัวหน้าหน่วยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ชุดสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน ประจำ สถานี ตำรวจนครบาล/สถานีตำรวจภูธร
2. สืบสวนข้อมูลคดีที่ต้องทำการสืบสวน
3. ลงสารบบคุมสำนวนการสืบสวน
4. ทำการสืบสวนโดยการแสวงหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงจากคดีเดิมว่า ผู้ต้องหาในคดีมูลฐานเดิมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาเดิมมีพฤติการณ์กระทำความผิดอาชญา ฐานฟอกเงินหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 5 ต้องระวางโทษ 1-10 ปี

ในกรณีตรวจสอบพบว่า มีทรัพย์สินที่ได้โอนหรือรับโอนมาจากการกระทำความผิดมูลฐาน และทรัพย์สินนั้น ยังไม่ได้มีการยึด อายัด ไว้ดำเนินการตามกฎหมายอื่นใด ให้ขอรับการสนับสนุน จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำหรับการตรวจสอบพบทรัพย์สินนั้นได้ รายละไม่เกิน 10,000 บาท และมีความเห็นเสนอต่อผู้กำกับสถานีตำรวจ(ผกก.) เพื่อพิจารณา สั่งตามระเบียบตำรวจว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2554 ข้อ 6

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

5. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อออกหมายจับผู้กระทำผิดฐานฟอกเงินในชั้นสืบสวน (ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ.2548 ข้อ 9,10,14,16,17 และ 18)

6. ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนท้องที่ที่พบการกระทำผิด (ท้องที่ที่มีการโอนหรือรับโอนทรัพย์สิน) พร้อมส่งสำนวนการสืบสวนและหมายจับให้พนักงานสอบสวน ต่อมาเมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ไว้แล้ว ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยปฏิบัติตามคำสั่งกรมตำรวจที่ 960/2537 เรื่อง มาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญาอย่างเคร่งครัดต่อไป

7. แจ้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลเพิ่มเติม และแจ้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ดำเนินมาตรการทางแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินต่อไป

8. ส่งสำเนาหมายจับให้คณะติดตามประเมินผล

9. ให้ขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำหรับการสืบสวนเพื่อนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้หมายจับและ 15,000 บาท/ ครั้ง/เดือน รวมแล้วไม่เกิน 3 ครั้งหรือ 45,000 บาท

10. ให้คำแนะนำแก่พนักงานสอบสวนในการสอบสวนปากคำพยานที่เกี่ยวข้องในสำนวนการสืบสวนเพื่อยืนยันเอกสารหรือคำให้การที่ให้ไว้ในชั้นสืบสวน

11. เมื่อสอบสวนเสร็จสิ้น แนะนำให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนเพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาก่อนโดยไม่ควรมีการจับกุมตัวผู้ต้องหาควบคุมไว้ระหว่างการสอบสวน

12. จัดทำประกาศสืบจับตัวผู้กระทำผิด (ปฏิทินหมายจับ)

13. ติดตามยึดอายัดทรัพย์สินร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) และ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน(ปปง.)

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

14. ติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดส่งพนักงานสอบสวนเพื่อส่งตัวให้พนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีต่อไป

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

ปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

2.3.1 ปัญหาการสืบสวนสอบสวน

ตามที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้ทำการประเมินประเทศไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559⁷³ และได้มีข้อสังเกตว่า การสืบสวนและการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในปริมาณคดีและการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะในข้อกฎหมาย แนวทางการปฏิบัติต่างๆ เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีมูลฐานและคดีอาญาฟอกเงินควบคู่กันไป ทั้งนี้ ประเทศไทยมีการดำเนินคดีความผิดอาญาฐานฟอกเงินแก่ผู้กระทำความผิดน้อยมาก ซึ่งสวนทางกับจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามความผิดมูลฐาน ประกอบกับปริมาณการยึดและอายัดทรัพย์สินที่มีปริมาณสูงมาก ต่อมาสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้เสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเพิ่มอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการสืบสวน จับกุม และร้องทุกข์กล่าวโทษบุคคลที่กระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินต่อพนักงานสอบสวนด้วยอีกกรณีหนึ่ง

นอกจากนี้ การที่อำนาจการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินเป็นอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่รับผิดชอบในความผิดอาญาฐานอื่นๆ ที่ร้ายแรงอีกจำนวนมาก โดยความผิดอาญาฐานฟอกเงินเป็นหนึ่งในความผิดอาญาเหล่านั้น แต่มีลักษณะพิเศษเฉพาะทาง

⁷³ The Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG), *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in Thailand - Mutual Evaluation Report 2017*. p. 3

ทำให้หน่วยงานเหล่านี้ไม่อาจดำเนินภารกิจในการสืบสวนจับกุมได้ทันท่วงที หรือยังไม่ได้ดำเนินการสืบสวนจับกุม ทำให้การดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินเกิดความล่าช้า มีการดำเนินคดีได้จำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับปริมาณและมูลค่าทรัพย์สินที่ยึดและอายัด⁷⁴ ประกอบกับปัญหาการฟอกเงินในปัจจุบันมีลักษณะที่ซับซ้อน และดำเนินการเป็นองค์การอาชญากรรม ซึ่งยากต่อการสืบสวน จับกุม และค้นหาพยานหลักฐาน จึงจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่เรียนรู้มาโดยเฉพาะ⁷⁵ ถึงแม้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจจะสามารถสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดในความผิดมูลฐานได้อย่างดีเยี่ยม แต่ในความผิดอาชญาฐานฟอกเงินนั้นเจ้าพนักงานตำรวจยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการสอบสวนต้องมีความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดี โดยการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน เช่น ความผิดที่ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยในการกระทำความผิด การสอบสวน การยึด การเจาะข้อมูล การถอดรหัสหรือการวางกับดัก โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนอยู่ภายในสถานีตำรวจและไม่เคยทำคดีฟอกเงินมาก่อน ย่อมไม่เชี่ยวชาญในการทำคดีอาชญาฟอกเงินได้เพราะต้องมีความรู้ในเรื่องกฎหมายฟอกเงิน ระเบียบข้อบังคับ มาตรการที่เกี่ยวกับการฟอกเงินในด้านต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง⁷⁶

นอกเหนือไปจากนั้น คดีฟอกเงินถือเป็นคดีที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซับซ้อน พิเศษ และโดดเด่นยิ่งกว่าคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่นๆ เนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอาชญากรรมร้ายแรงหรือที่เรียกว่าคดีความผิดมูลฐาน ซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีจำนวนคดีความผิดมูลฐานในประเทศของตนไม่เท่ากัน แล้วแต่มุมมองและการบัญญัติฐานความผิดในเรื่องความผิดมูลฐานนี้ และคดีฟอกเงินก็ถือเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crimes) ด้วย โดยประเทศไทยไม่มีกฎหมายต้นแบบที่จะดำเนินคดีและรวบรวมพยานหลักฐานจากคดีฟอกเงิน ซึ่งเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายประเภทนี้ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ยากมากที่จะมีการร้องทุกข์

⁷⁴ Ibid. pp.54-60.

⁷⁵ นพรัตน์ ตันติเสวีรัตน์, "อำนาจจับกุมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 38/1" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555). หน้า 125.

⁷⁶ นนชพร สุวรรณกุล, "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน" (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551). หน้า 256.

ของผู้เสียหาย หรือการกล่าวโทษของบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีพอกเงิน เพราะยังมีค่านิยมที่ยังคงไม่ตระหนักว่า การพอกเงินเป็นพิษภัยแก่สังคมไทย จึงแสดงให้เห็นว่า การไม่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีพอกเงินอันเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายนี้เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป

ดังปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม กรณีคดีทุจริตบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน คดีเกี่ยวเนื่องกับการยักยอกเงินสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด คดีผู้ประกอบการทัวร์ด้อยคุณภาพหรือทัวร์ศูนย์เหรียญ คดีทุจริตโครงการรับจำนำข้าว คดีทุจริตเงินงบประมาณอุดหนุนบูรณปฏิสังขรณ์วัด และคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินได้มีการรวบรวมพยานหลักฐานและไปร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีอาญาฐานพอกเงิน ซึ่งการดำเนินคดีอาญาฐานพอกเงินต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะกล่าวหาหรือเป็นพยานในชั้นศาล เพื่อดำเนินคดีให้ผู้กระทำผิดฐานพอกเงินได้รับการลงโทษ หรือในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินก็จะช่วยในส่วนของพยานเชี่ยวชาญในเรื่องข้อกฎหมายต่างๆ ในการดำเนินคดีอีกด้วย อีกทั้ง ในกรณีคดีทุจริตบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินก็ได้ช่วยให้ข้อมูลและแนวทางแก่พนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวน

หรือในกรณีการเป็นพยานในคดี พนักงานสอบสวนจะเชิญพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินในส่วนของข้อมูลว่า ให้ช่วยในส่วนของพยานหลักฐานบางเรื่อง ที่พนักงานสอบสวนต้องการ ประกอบกับ จากการตรวจสอบข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559 พบว่ามีปริมาณหมายจับในคดีความผิดอาญาฐานพอกเงินที่ยังคงค้างอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น คดีเครือข่ายยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรประตูน้ำจุฬาลงกรณ์ คดีความผิดฐานค้ามนุษย์ และคดีบริษัทยูฟีนัสโตร จำกัด ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพียงหน่วยงานเดียวไม่อาจดำเนินการสืบสวนจับกุมได้ทันทั่วถึง หรือยังไม่ได้ดำเนินการสืบสวนจับกุม ทำให้การดำเนินคดีอาญาฐานพอกเงินเกิดความล่าช้า อันส่งผลกระทบต่อตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวนถึงชั้นศาล และต่อเนื่องถึงภาพรวมของประเทศในการเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตาม

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

มาตรฐานสากล⁷⁷ อีกทั้ง จากข้อมูลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กล่าวถึง ประเด็นปัญหาในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีท้องที่ที่เกิดเหตุความผิดมูลฐาน และท้องที่ที่เกิดเหตุความผิดอาญาฐานฟอกเงิน พนักงานสอบสวนท้องที่ใดควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

2.3.2 ปัญหาความชัดเจนในการดำเนินงาน

องค์กรที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นี้มีหลายองค์กร ซึ่งองค์กรทั้งหลายเหล่านี้ต้องทำหน้าที่ร่วมกันแบบบูรณาการ เพียงแต่ว่าองค์กร เหล่านี้จะมี ความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนเองหรือไม่ ถึงอย่างไรก็ตาม ก็ต้องยอมรับ ว่า การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป ดังนั้น องค์กรที่ทำ หน้าที่ร่วมกันในการทำงานหรือบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต้องมีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในตัวบทกฎหมายเป็นอย่างดี⁷⁸ อันก่อให้เกิดปัญหาการประสานงาน ระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ ดังนี้

1. การเข้าร่วมฟังการสอบสวนและการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีใน คดีความผิดมูลฐานและความผิดอาญาฐานฟอกเงิน

การเข้าร่วมฟังการสอบสวนเป็นกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย เข้าร่วมฟังการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน แห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ซึ่งคำว่าร่วมฟังการสอบสวนนั้น หมายความว่า ร่วมฟังการสอบสวนตั้งแต่พนักงานสอบสวนเริ่มดำเนินการสอบสวนจนกระทั่ง ทำการสอบสวนเสร็จสิ้น รวมทั้งกรณีการสอบสวนเพิ่มเติมด้วย ส่วนกรณีการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็น สาระสำคัญแห่งคดี เป็นกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

⁷⁷ ส่วนข้อมูลคดีและมาตรการพิเศษทางกฎหมาย กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

⁷⁸ นนชปวร สุวรรณกุล, "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการ พิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน" (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551). หน้า 257-258.

หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย ขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

ทั้งนี้ หลักการในการเข้าร่วมฟังการสอบสวนและการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีนี้ มิได้มีหลักการปรากฏอยู่ในบทบัญญัติกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติอย่างเด่นชัด หากแต่มีหลักการอยู่ในกฎหมายลำดับรอง คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 5⁷⁹ และข้อ 6⁸⁰ จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติในเรื่องนี้ เป็นความพยายามของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ประสงค์สร้างกลไกการทำงานด้านคดีอาญาประสานกับองค์กรอื่นที่มีบทบาทหน้าที่เสมือนเข้าไปมีบทบาทหน้าที่ช่วยดูแลเรื่องการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินรวมถึงความผิดมูลฐานตั้งแต่ต้น และเป็นเสมือนพี่เลี้ยงในการร่วมสอบสวน แต่ปัญหาในความเป็นจริง บุคคลจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจไม่ได้มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวนจริงๆ ในความผิดมูลฐาน

⁷⁹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 5 บัญญัติว่า “ ในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินที่สำนักงานได้รับรายงานตามข้อ 4 หากเลขาธิการเห็นสมควรอาจขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยตนเองหรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้

เมื่อเลขาธิการเห็นสมควรจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ทำหนังสือแจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนทราบก่อนว่าจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนและให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานที่ได้รับแจ้งนั้นรับทำหนังสือแจ้งกำหนด วัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการสอบสวนไปให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายทราบล่วงหน้าก่อนทุกครั้งที่จะทำการสอบสวนโดยให้มีวันเวลาเพียงพอแก่การเดินทางด้วย เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนจะแจ้งทางโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นก็ได้

ในกรณีที่เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย ไม่อาจเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามที่ได้แจ้งไว้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวนแล้วให้ดำเนินการสอบสวนต่อไปได้ ”

⁸⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 6 บัญญัติว่า “ เมื่อเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดี อาจขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นนั้นๆ ด้วยก็ได้ ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไป

เมื่อเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนเห็นว่ายังมีพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ให้แจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินการ และเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการแล้ว ให้แจ้งเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายทราบโดยเร็ว ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไป ”

และความผิดฐานฟอกเงินในทุกๆคดี จึงอาจทำให้พลาดการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีต่างๆ เนื่องจากพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ เช่น ตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาคต่างๆ หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนก็อาจมิได้มีทักษะความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีฟอกเงิน

2. การส่งสำเนารายงานการสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัญหาของการส่งสำเนารายงานการสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปรากฏอยู่ในกฎหมายลำดับรองเช่นกัน กล่าวคือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 7⁸¹ โดยมีหลักการว่า หากเป็นคดีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวน แต่เป็นคดีที่ต้องรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน มีหน้าที่ส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งในความเป็นจริงอาจพบปัญหาว่าสภาพการบังคับใช้กฎหมายตรงจุดนี้ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าใดนัก โดยพนักงานสอบสวนมิได้ส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานและคดีความผิดฐานฟอกเงินแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผลให้ศูนย์รวมข้อมูลคือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอาจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานได้โดยง่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงในอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง ตลอดจนการวิเคราะห์กลไกการนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลต่อไป

3. การแจ้งให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

ปัญหาของการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินนั้น ปรากฏอยู่ในกฎหมายลำดับรองเช่นกัน กล่าวคือ ระเบียบสำนัก

⁸¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 7 บัญญัติว่า “ในคดีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามข้อ 5 แต่เป็นคดีที่ต้องรายงานตามข้อ 4 หากเลขาธิการเห็นสมควรอาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้นให้สำนักงานภายในเวลาที่กำหนดก็ได้”

นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 9⁸² อันมีหลักการว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินได้ ทำให้ปัญหาอยู่ที่ว่า ในทางปฏิบัติสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจไม่ได้รับความร่วมมือในการทำการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดมูลฐานหรือคดีฟอกเงินนั้น อีกทั้งการดำเนินการในกรณีของการขอเข้าไปสอบถาม หรือตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดีหรือเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำอีกด้วย ซึ่งถือเป็นความยากลำบากอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ด้วยปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นมีคดีที่สำคัญอันเกิดขึ้นจริงในสังคม คือ กรณีคดีทุจริตบ่อน้ำบาดน้ำเสียคลองด่าน⁸³ โดยเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษคดีอาญาด้านฟอกเงินกับผู้กระทำความผิดอาญากรณีทุจริตบ่อน้ำบาดน้ำเสียคลองด่าน สืบเนื่องจาก ศาลอาญามีคำพิพากษาเมื่อปลายปี พ.ศ. 2558 ว่า ราชการหรือรัฐ กับเอกชนได้ร่วมกันทุจริตในโครงการนี้ เมื่อโครงการดังกล่าวมีการทุจริต ทรัพย์สินต่างๆ ที่ได้จากโครงการนี้ ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

⁸² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 9 บัญญัติว่า “เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดฐานฟอกเงินก็ได้”

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายอาจขอเข้าไปสอบถามหรือตรวจสอบยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดี หรือเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำ โดยแจ้งให้หัวหน้าสถานที่นั้นทราบก่อน”

⁸³ คดีทุจริตบ่อน้ำบาดน้ำเสียคลองด่านเป็นคดีทุจริตโครงการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าความเสียหายนับหมื่นล้านบาท โดยเป็นเรื่องการฉ้อโกงการซื้อที่ดินที่เป็นที่ตั้งโครงการ และฉ้อโกงสัญญาจ้างก่อสร้างโครงการกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นโจทก์ฟ้องนักการเมือง บริษัทเอกชน และกรรมการบริษัทที่ได้รับคัดเลือกให้สร้างโครงการเมื่อ พ.ศ. 2540 ทั้งนี้ โครงการบ่อน้ำบาดน้ำเสียคลองด่าน ถูกนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งเล่นแร่แปรธาตุเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงการ จากเดิมที่เป็นโครงการบ่อน้ำบาดน้ำเสียในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ แยกเป็นสองพื้นที่ คือพื้นที่บางปูกับพื้นที่พระประแดง ถูกรวบให้มาอยู่ที่เดียวกันที่ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ซึ่งในทางแพ่ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องดำเนินการติดตามเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ขณะเดียวกัน ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไปอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด บุคคลที่รับโอนทรัพย์สินครอบครองในส่วนนี้ก็อยู่ในข่ายที่จะมีความผิดทางอาญฐานฟอกเงิน ทั้งนี้ในเรื่องความผิดอาญฐานฟอกเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน และมาร้องทุกข์กล่าวโทษกับพนักงานสอบสวน ต่อมาเมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รวบรวมพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า มีกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคลที่อาจเกี่ยวข้องข้องกับการกระทำผิดทางอาญา จึงนำพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาร้องทุกข์กับอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งก็จะนำข้อมูลและพยานหลักฐานต่างๆ ไปดำเนินคดีในส่วนของอาญาที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ จากข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าว ผู้กระทำความผิดทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้มีการรับเงินงวดแรกเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบตั้งแต่แรก จึงเป็นการกระทำความผิดอาญฐานฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5(3) ซึ่งต่อมาข้อเท็จจริงปรากฏว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 มีคำสั่งไม่ฟ้องทั้งหมด แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ได้ยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลไปก่อน เนื่องจากคดีในส่วนอาญฐานฟอกเงินของนิติบุคคลดังกล่าวจะขาดอายุความในวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559⁸⁴ ดังนั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ผู้กระทำความผิดทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้มีการรับเงินงวดแรกเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 นั้น จึงเป็นกรณีที่อายุความในคดีอาญฐานฟอกเงินได้เริ่มนับแล้ว แต่ต่อมาปรากฏว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีอาญฐานฟอกเงินต่ออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 อันเป็นระยะเวลาที่ล่วงเลยมายาวนาน ซึ่งส่งผลต่อการจะขาดอายุความได้ ทั้งนี้ สาเหตุมาจากการที่คดีดังกล่าวมิได้มีการรายงานมาที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด จึงมิได้มีการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ในคดีเพื่อทำการร้องทุกข์กล่าวโทษ

⁸⁴ ส่วนข้อเท็จจริงและมาตรการพิเศษทางกฎหมาย กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

หากมีการประสานงานที่รวดเร็วระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ย่อมทำให้คดีอาชญาฐานฟอกเงินในส่วน of คดีดังกล่าวไม่ล่วงเลยระยะเวลาจนจะใกล้ขาดอายุความเช่นนี้

นอกจากนี้ จากข้อมูลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กล่าวถึง ประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้นในการประสานงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ตลอดจนประเด็นในการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นฐานข้อมูลกลางคดีอาญาฟอกเงิน ตั้งแต่ชั้นสืบสวน สอบสวน สั่งฟ้อง และชั้นศาล

2.3.3 ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อมีคดีฟอกเงินเกิดขึ้นในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในท้องที่ใด ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 5 เมื่อมีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน นอกจากพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนดำเนินคดีในความผิดมูลฐานนั้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้น รายงานหัวหน้า หน่วยงานภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่วันที่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุม เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาสั่งการให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวน ว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามี การกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยหรือไม่ และให้ปฏิบัติตามข้อ 11 ของ ระเบียบนี้

จึงเห็นได้ว่า จากแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวได้กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ว่า อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนมีคำสั่งมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบตามข้อ 5 นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของใครและมีอำนาจตรวจสอบได้ตามกฎหมายใด เนื่องจากการใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่นั้นมีความสำคัญ ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวจะกระทบต่อสิทธิของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เป็นอย่างมาก จึงควรทำการศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ที่รับผิดชอบ เพื่อที่จะวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้มีความชัดเจนแน่นอน มีขอบเขตที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ประการต่อมา การที่เมื่อมีคดีพอกเงินเกิดขึ้นในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในท้องที่ใด การที่หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการพอกเงินและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการพอกเงินนั้น พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการพอกเงินต้องเป็นผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินมอบหมายเป็นหนังสือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38⁸⁵ หรือไม่ เนื่องจากหากเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินก็จะทำให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย อันส่งผลให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงินได้มากกว่าอำนาจที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ไว้ อันจะทำให้การดำเนินการในกระบวนการรวบรวม

⁸⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานพอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง แสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น”

พยานหลักฐานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ แม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจกว้างขวางก็ตาม แต่การใช้อำนาจในการสอบสวนก็มีข้อจำกัดให้ใช้เฉพาะในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และการนำพยานหลักฐานบางอย่างออกมาตรวจสอบก็ทำได้ยากเพราะกฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายที่รัฐได้บัญญัติขึ้นเพื่อบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นกฎหมายพิเศษสำหรับกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมาย

ดังปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม กรณีคดีทุจริตบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน ซึ่งการที่ตอนแรกพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีพิเศษ 1 มีคำสั่งไม่ฟ้องทั้งหมดนั้น เนื่องจากสำนวนพยานหลักฐานในคดียังไม่สมบูรณ์ อันเกิดจากข้อมูลพยานหลักฐานที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับมาจากเจ้าพนักงานตำรวจในการดำเนินคดีความผิดมูลฐานที่ผ่านมายังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอในการวิเคราะห์ถึงมูลเหตุของการกระทำความผิดอาชญาฐานฟอกเงิน แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลไปก่อน ก็เพื่อมิให้ขาดอายุความเพียงเท่านั้น

2.3.4 ปัญหาการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน

การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้ความผิดมูลฐานเป็นความผิดทางอาญา จึงทำให้การเริ่มคดีในการสอบสวนและทำสำนวนคดีต้องทำโดยเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ แต่เมื่อเกิดคดีที่เป็นความผิดมูลฐานขึ้น เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนผู้ทำสำนวนคดีไม่ได้แจ้งข้อหาฟอกเงิน หรือดำเนินคดีในความผิดมูลฐานแต่ไม่แจ้งข้อหาฟอกเงิน หรือไม่สอบสวนไปถึงเหตุความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับขบวนการหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ด้วย ในความผิดมูลฐานนั้นๆ⁸⁶ อีกทั้ง กรณีตามที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้ทำการประเมินประเทศไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม

⁸⁶ มงคล ทองเนื้อห้า, 'มาตรการทางกฎหมายในการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในความผิดฐานฟอกเงิน' (การศึกษาศาสตราวุฒิปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555), หน้า 78.

มาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 และได้มีข้อสังเกตว่า ปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยมีปริมาณคดีอาญาฟอกเงินน้อย เนื่องมาจากโทษในคดีอาญาฟอกเงินเบากว่าโทษในความผิดมูลฐาน จึงส่งผลให้ไม่มีการตระหนักในคดีอาญาฟอกเงิน และไม่มีการฟ้องคู่ไปกับคดีมูลฐาน⁸⁷

การพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ได้กำหนดให้ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจ⁸⁸ ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม โดยตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนต้องทำการแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ โดยการแจ้งข้อหาจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา⁸⁹ ดังนั้น การแจ้งข้อหาความผิดฐานฟอกเงินจะต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบทางกฎหมายดังนี้

1. ผู้ใดโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด หรือ กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5

⁸⁷ The Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG), *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in Thailand - Mutual Evaluation Report 2017*. p. 54-55.

⁸⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16)

⁸⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134

2. เมื่อพิจารณาว่าเจ้าองค์ประกอบตามมาตรา 5(1) , 5(2) หรือ 5(3) ข้อใดข้อหนึ่งแล้ว ต่อมาเป็นการแจ้งข้อกล่าวหาจับกุมดำเนินคดีฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 หรือข้อหาอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ตามนัยมาตรา 5,7,8,9หรือ 11 หรือความผิดมูลฐานอื่นใด แล้วแต่กรณี

3. การรายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นและรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินในเบื้องต้นและทุกระยะ

ขั้นตอนแรกที่จะต้องพิจารณา คือ มีการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งผู้กระทำความผิดอาจถูก จับกุมดำเนินคดีอยู่แล้ว หรือว่ามีพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานแต่ยังไม่มี การดำเนินคดีความผิดมูลฐานหรือกำลังพยายามกระทำความผิดมูลฐานหรือฟอกเงิน โดยใน การกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานนั้น สิ่งสำคัญคือผู้กระทำความผิดได้รับเงินหรือทรัพย์สินด้วย การโอนหรือรับโอนหรือทำการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิด คือเป็นเงินหรือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือเป็นความผิดฐานฟอกเงินที่ก่อให้เกิดรายได้ ผู้บังคับใช้กฎหมายคือเจ้าพนักงานตำรวจมีภาระการพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมา จากการกระทำความผิดมูลฐาน โดยเฉพาะการสอบสวนปากคำพยานซึ่งเป็นบุคคลผู้ครอบครอง ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบต้องให้การรับด้วยความสมัครใจด้วยตนเองไม่มีการบังคับ หลอกลวง แนะนำ ชักพา จูงใจหรือให้คำมั่นสัญญาใดๆ

ในกรณีการดำเนินคดีอาญาข้อหาฟอกเงินนั้น มีประเด็นปัญหาประการแรก คือ พนักงาน สอบสวนหรือเจ้าพนักงานตำรวจที่รับผิดชอบไม่เข้าใจว่าจะทำอะไรในคดีอาญาข้อหาฟอกเงิน ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานตำรวจที่รับผิดชอบในการจัดทำสำนวนการสอบสวนคดีอาญา ข้อหาฟอกเงินจะต้องทราบข้อมูลในองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 อย่างถ่องแท้ ตลอดจนความเข้าใจในกฎหมายฟอกเงิน โดยองค์ประกอบความผิดที่สำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนให้มีความชัดเจน คือ อะไร เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด⁹⁰ และมีการกระทำต่อตัวทรัพย์สินนั้นอย่างไร ปัญหา คือ พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วไม่ชัดเจนว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดคืออะไร หรือไม่สอบสวนไปให้ถึงเหตุความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับขบวนการ หรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

⁹⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

กับความผิดมูลฐาน เพราะฉะนั้น ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินไปด้วย และผู้กระทำความผิดมีการพอกเงินอย่างไร โดยแบ่งเป็นทรัพย์สินส่วนไหนบ้าง

เนื่องด้วยการสอบสวนคดีอาญาจะเริ่มขึ้นเมื่อมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดในทางอาญาเกิดขึ้นต่อมาจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องทำการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้รู้ตัวผู้กระทำความผิดและเพื่อจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ สำหรับในการดำเนินการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว เมื่อรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว จะมีการกล่าวหาหรือมีการตั้งข้อหา ถ้ายังเรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ พนักงานสอบสวนก็ต้องออกหมายจับ ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการออกหมายจับว่า เจ้าพนักงานจะออกหมายจับบุคคลใดจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอที่จะเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด⁹¹ และตามคำสั่งกรมตำรวจได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดว่าก่อนที่จะจับกุมตัวบุคคลใด เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเสียก่อน ให้เป็นที่แน่ชัดเพียงพอที่จะเชื่อได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดเสียก่อนและควรเลือกตั้งข้อหาหลักอันเป็นข้อหาสำคัญในการกระทำความผิดนั้นเสียก่อน ส่วนข้อหาปลีกย่อย เมื่อพยานหลักฐานยังไม่แน่ชัด ก็ยังไม่ควรตั้งข้อหา ควรรอการตั้งข้อหาไว้ก่อน เมื่อการสอบสวนได้พยานหลักฐานพนักงานสอบสวนชอบที่จะแจ้งข้อกล่าวหาในภายหลัง หาได้มีกฎหมายหรือระเบียบใดบังคับว่า จะไม่สามารถตั้งข้อหาเพิ่มเติมอีกได้⁹²

ทั้งนี้ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการแจ้งข้อหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 โดยวินิจฉัยเป็นแนวทางว่า บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ที่บังคับให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบ เจตนารมณ์ก็เพื่อให้ผู้ต้องหาทราบว่า การกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิด และเพื่อให้ผู้ต้องหาเข้าใจถึงการกระทำของตนโดยไม่ต้องระบุอ้างถึงตัวบทกฎหมายที่กระทำผิด และในกรณีที่การกระทำนั้นผิดกฎหมายหลายบทหรือหลายกรรมต่างกันก็ตาม พนักงานสอบสวนก็หาจำต้องระบุถึงกฎหมายที่เป็นความผิดทุกบทมาตราหรือทุกกรรมเป็นกระหนงความผิดไม่ แต่เมื่อได้แจ้งข้อหาอันเป็นหลักความผิดทั่วไปแล้ว ก็ไม่จำต้องแจ้งข้อหาความผิดอันเกี่ยวพันกันด้วยอีก พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสอบสวนความผิด

⁹¹ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 ข้อ 1

⁹² คำสั่งกรมตำรวจที่ 382/2530 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2530

ทุกข้อหาได้⁹³ ดังนั้น จึงเป็นการทำให้การแจ้งข้อหาพอกเงินในความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 ของพนักงานสอบสวนมีน้อยมาก และเป็นการทำให้ การเริ่มคดีพอกเงินในส่วนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินมีน้อยตามไปด้วย จึงส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายพอกเงินไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้วยปัญหาการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานพอกเงินที่กล่าวมานั้น มีกรณีคดีที่เกิดขึ้น ในสังคม คือ คดีพอกเงินของแม่อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์⁹⁴ เมื่อข้อเท็จจริงใน คดีดังกล่าวปรากฏว่า นายวัชระ เพชรทอง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ได้ เข้าร้องทุกข์กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ขอให้ดำเนินการตามกฎหมายพอกเงิน กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินจึงมาหารือกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) ว่า จะเข้าร้องทุกข์กล่าวโทษในส่วนของความผิดอาญาฐานพอกเงิน แต่มีข้อขัดข้องเป็น อุปสรรคว่าคดีดังกล่าวจะครบอายุความ 15 ปี ในวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561⁹⁵ และคดีดังกล่าว กรมสอบสวนคดีพิเศษยังไม่ได้รับเป็นคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้แนะนำให้สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการพอกเงินไปร้องทุกข์กล่าวโทษที่กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (บก.ปอศ.) เนื่องจากเป็นเจ้าของสำนวนคดียกยกทรัพย์ ฐานการมหรานคร จำกัด (มหาชน) อันเป็นคดีความผิดมูลฐาน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายกับ คดีที่จะหมดอายุความลง⁹⁶ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เมื่อกรณีคดีความผิดมูลฐานคือความผิดยกยกทรัพย์ ซึ่งกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้ดำเนินการ

⁹³ คำพิพากษาฎีกาที่ 7628/2541

⁹⁴ คดีพอกเงินของแม่อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์เป็นคดีที่ นางภคินี สุวรรณภักดี อดีตผู้บริหาร ฐานการมหรานคร จำกัด (มหาชน) มารดาของ นายอรรถวิรัช สุวรรณภักดี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ถูกดำเนินคดีข้อยกยกทรัพย์ฐานการมหรานคร จำนวน 5,000 ล้านบาท ซึ่งศาลพิพากษาจำคุกผู้บริหารระดับสูงของธนาคาร คนละ 20 ปี แต่ภคินี สุวรรณภักดี ได้หลบหนีหมายจับจนคดีขาดอายุความ ต่อมาสำนักงานป้องกันและปราบปราม การพอกเงินได้ตรวจสอบเส้นทางการเงินพบว่า เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 นาง ภคินี สุวรรณภักดี ได้ทำการโอน กรรมสิทธิ์ที่ดินนับ 100 แปลงให้กับ นายอรรถวิรัช สุวรรณภักดี บุตรชายและเครือญาติ ขณะเดียวกันธนาคารแห่งประเทศไทย ได้เข้าร้องทุกข์กล่าวโทษให้มีการบังคับใช้กฎหมายพอกเงินในทางแพ่ง รวมถึง นายวัชระ เพชรทอง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ได้เข้าร้องทุกข์กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ขอให้ดำเนินการตามกฎหมายพอกเงินกับ ผู้เกี่ยวข้องด้วย

⁹⁵ คมชัดลึก, “คดีพอกเงินแม่ ส.ส.โกศลขาดอายุความ.ปง.ถกด่วนดีเอสไอ,” เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2561, <http://www.komchadluek.net/news/regional/314133>

⁹⁶ ส่วนข้อมูลคดีและมาตรการพิเศษทางกฎหมาย กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน.

แจ้งข้อหา สืบสวนสอบสวนมาแล้ว แต่สำหรับกรณีคดีความผิดอาญาฐานฟอกเงินนั้น กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมิได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีการกระทำความผิดอันเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยหรือไม่ จึงส่งผลให้ไม่มีการดำเนินคดีในส่วนของมาตรการทางอาญาฟอกเงินมาตั้งแต่ต้น ประกอบกับ ระยะเวลาได้ล่วงเลยมายาวนานจนจะครบอายุความตามข้อเท็จจริง จึงก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในกรณีคดีดังกล่าวตามมา

858411607

CU ThesIs 5885994034 thesIs / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

บทที่ 3

การดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจในต่างประเทศ

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงปัญหาการฟอกเงิน โดยมีการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย ภายในประเทศของตนเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ การดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงินถือเป็นหัวใจสำคัญในการตัดวงจรอาชญากรรมของปัญหาการฟอกเงินดังกล่าว ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะอธิบายถึงสาระสำคัญในหลักการของกฎหมายฟอกเงิน การดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานตำรวจอันเป็นการดำเนินการกับการกระทำ ความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาญารัฐานฟอกเงินนั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำ ความผิดมูลฐานต่างๆ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในภาพรวม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของต่างประเทศ ซึ่งประเทศที่จะทำการศึกษา ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส ดังต่อไปนี้

3.1 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษนั้นเห็นว่า การฟอกเงินไม่ได้มีแค่วิธีเดียว แต่จะใช้วิธีการต่างๆ ตั้งแต่การซื้อ การขายของหรูหราฟุ่มเฟือย เพื่อให้เงินผ่านเข้าไปในระบบธุรกิจระหว่างประเทศ ตลอดจนธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะกรุงลอนดอนที่ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินของโลก ซึ่งรองรับ การให้บริการตลาดทุกขนาดและความซับซ้อนทั้งภายในอังกฤษเองและต่างประเทศทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งร้อยละ 40 ของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั่วโลกเกิดขึ้นที่มหานครแห่งนี้ ประเทศอังกฤษจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับการฟอกเงิน⁹⁷

3.1.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน

ประเทศอังกฤษได้พัฒนากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการฟอกเงินโดยครอบคลุมถึงอาชญากรรมหลัก 3 ประการ ได้แก่ ยาเสพติด การก่อการร้าย และอาชญากรรมอื่นๆ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่หลายฉบับในการตอบโต้กับภัยคุกคามจากอาชญากรรม

⁹⁷ Joint Money Laundering Steering Group and Money Laundering (Revised), *Guidance Notes for Mainstream Banking – Lending and Deposit Taking Activities* (1995).

การฟอกเงิน คือ Drug Trafficking Act 1994-England and Wales only กฎหมายนี้เป็น การรวบรวมขึ้นระหว่าง พระราชบัญญัติป้องกันการค้ายาเสพติด ปี ค.ศ.1986 และพระราชบัญญัติ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการค้ายาเสพติดในปี ค.ศ. 1990⁹⁸ Money Laundering Regulation 1993 กฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นการป้องกันการใช้สถาบันการเงินใน การฟอกเงิน⁹⁹ Criminal Justice Act 2003 กฎหมายฉบับนี้มุ่งที่จะปฏิรูประบบการพิจารณาคดี ของศาล และระบบการลงโทษโดยเพิ่มอำนาจการลงโทษของศาล เพื่อให้จำนวนคดีที่ต้องผ่าน Crown Court ลดน้อยลง และยังมีผลทำให้การประกันตัวน้อยลงไปด้วย¹⁰⁰ และ Terrorism Act 2000 พระราชบัญญัตินี้ได้ทำการปฏิรูปและขยายการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกเลิก “ The PTA ” แต่ยังคงนำข้อกฎหมายที่จำเป็นมาบังคับใช้อยู่¹⁰¹

ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศอังกฤษ อันกล่าวถึงลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้ถูกกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ตาม The Proceeds of Crime Act 2002 (POCA) มาตรา 340 (11)¹⁰² ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่อยู่ ภายใต้อำนาจ 7 อันเป็นหมวดความผิดฐานฟอกเงิน โดยได้กำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้ เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

1. การกระทำความผิดภายใต้มาตรา 327, 328 และมาตรา 329

⁹⁸ United Kingdom Legislation. “Drug Trafficking Act 1994-England and Wales only”. Accessed 14 December 2018. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/37/contents>

⁹⁹ United Kingdom Legislation. “Money Laundering Regulation 1993”. Accessed 14 December 2018. <http://www.legislation.gov.uk/uksi/1993/1933/note/made>

¹⁰⁰ United Kingdom Legislation. “Criminal Justice Act 2003”. Accessed 14 December 2018. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/notes>

¹⁰¹ United Kingdom Legislation. “Terrorism Act 2000”. Accessed 14 December 2018. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/11/notes/division/2>

¹⁰² Proceeds of Crime Act 2002, Section 340 Interpretation (11) Money laundering is an act which
 (a) constitutes an offence under section 327, 328 or 329,
 (b) constitutes an attempt, conspiracy or incitement to commit an offence specified in paragraph (a),
 (c) constitutes aiding, abetting, counseling or procuring the commission of an offence specified in paragraph (a), or
 (d) would constitute an offence specified in paragraph (a), (b) or (c) if done in the United Kingdom.

2. การพยายาม การสมรู้ร่วมคิด หรือ การก่อให้เกิด การกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ใน

ข้อ 1.

3. การช่วยเหลือ การสนับสนุน การปกปิด หรือจัดหา ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ระบุไว้ใน

ข้อ 1. หรือ

4. จะเป็นการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในข้อ 1., 2. หรือ 3. หากได้กระทำภายในประเทศ

อังกฤษ

ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดถือเป็นการฟอกเงิน จึงจำเป็นต้องพิจารณามาตรา 327 มาตรา 328 และมาตรา 329 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. การปกปิด¹⁰³ คือ บุคคลผู้ใดกระทำความผิด ในกรณีที่ปกปิด ซ่อนเร้น อำพราง โอน หรือโยกย้ายทรัพย์สินที่เกิดจากกระทำความผิดอาญา การปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา รวมถึงการปกปิด หรือซ่อนเร้นลักษณะ แหล่งที่มา ที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้าย หรือความเป็นเจ้าของ หรือสิทธิใดๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย แต่อย่างไรก็ดี บุคคลดังกล่าวจะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดหาก

¹⁰³ Proceeds of Crime Act 2002, Section 327 Concealing etc.

(1) A person commits an offence if he

- (a) conceals criminal property;
- (b) disguises criminal property;
- (c) converts criminal property;
- (d) transfers criminal property;
- (e) removes criminal property from England and Wales or from Scotland or from Northern

Ireland.

(2) But a person does not commit such an offence if

- (a) he makes an authorised disclosure under section 338 and (if the disclosure is made before he does the act mentioned in subsection (1)) he has the appropriate consent;
- (b) he intended to make such a disclosure but had a reasonable excuse for not doing so;
- (c) the act he does is done in carrying out a function he has relating to the enforcement of any provision of this Act or of any other enactment relating to criminal conduct or benefit from criminal conduct.

(3) Concealing or disguising criminal property includes concealing or disguising its nature, source, location, disposition, movement or ownership or any rights with respect to it.

1.1 ได้กระทำการเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับอนุญาตภายใต้มาตรา 338 และได้ให้ความยินยอมที่เหมาะสม (ในกรณีที่มีการเปิดเผยดังกล่าวได้กระทำก่อนการเปิดเผยที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 338(1)¹⁰⁴ คือ เป็นการเปิดเผยต่อตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกจากผู้กระทำความผิดว่าเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา หรือเป็นการเปิดเผยที่ทำในรูปแบบและลักษณะ (ถ้ามี) ที่กำหนดไว้สำหรับวัตถุประสงค์ของหมวดนี้ตามมาตรา 339 และ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในอนุมาตรา (2) และ (3))

1.2 ในกรณีที่ตั้งใจจะเปิดเผยแต่มีเหตุผลที่สมควรที่ไม่ได้กระทำการเปิดเผยนั้น

1.3 การกระทำที่ได้ทำไปเกี่ยวข้องกับกำบังข้อบกพร่องของบทบัญญัติใดๆ ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ หรือ บทบัญญัติใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางอาญา หรือ ผลประโยชน์จากการดำเนินการทางอาญา

2. การจัดการ เตรียมการ¹⁰⁵ คือ บุคคลผู้ใดกระทำความผิดในกรณีที่เข้าไป หรือเกี่ยวข้องกับจัดการซึ่งรู้อยู่แล้ว หรือสงสัยว่าเป็นการอำนวยความสะดวก (ไม่ว่าโดยวิธีใดๆ) เกี่ยวกับการได้มา การเก็บรักษา การใช้ หรือการควบคุมทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาโดยหรือในนามของบุคคลอื่น แต่อย่างไรก็ดี บุคคลนั้นจะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิด หากได้เปิดเผยโดย

¹⁰⁴ Proceeds of Crime Act 2002, Section 338(1) Authorised disclosures For the purposes of this Part a disclosure is authorised if

- (a) it is a disclosure to a constable, a customs officer or a nominated officer by the alleged offender that property is criminal property,
- (b) it is made in the form and manner (if any) prescribed for the purposes of this subsection by order under section 339, and
- (c) the first or second condition set out below is satisfied.

¹⁰⁵ Proceeds of Crime Act 2002, Section 328 Arrangements

(1) A person commits an offence if he enters into or becomes concerned in an arrangement which he knows or suspects facilitates (by whatever means) the acquisition, retention, use or control of criminal property by or on behalf of another person.

(2) But a person does not commit such an offence if

- (a) he makes an authorised disclosure under section 338 and (if the disclosure is made before he does the act mentioned in subsection (1)) he has the appropriate consent;
- (b) he intended to make such a disclosure but had a reasonable excuse for not doing so;
- (c) the act he does is done in carrying out a function he has relating to the enforcement of any provision of this Act or of any other enactment relating to criminal conduct or benefit from criminal conduct.

858411607

ได้รับอนุญาตตามมาตรา 338 หรือ ตั้งใจจะเปิดเผยแต่ไม่สามารถทำได้โดยมีเหตุอันสมควร หรือ ได้กระทำไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ หรือตามบทบัญญัติใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางอาญาหรือผลประโยชน์จากการดำเนินการทางอาญา

3. การได้รับ การใช้ และการครอบครอง¹⁰⁶ คือ บุคคลผู้ใดกระทำความผิด หาก ได้รับ ใช้ หรือ ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา แต่อย่างไรก็ดี การกระทำของบุคคลนั้นจะไม่เป็นการกระทำความผิด หากได้เปิดเผยโดยได้รับอนุญาตตามมาตรา 338 หรือ ตั้งใจจะเปิดเผยแต่ไม่สามารถทำได้โดยมีเหตุอันสมควร หรือ ได้กระทำไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ หรือตามบทบัญญัติใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางอาญาหรือผลประโยชน์จากการดำเนินการทางอาญา

จึงแสดงให้เห็นว่า วัตถุประสงค์ของมาตรานี้ คือ บุคคลใดได้รับทรัพย์สิน ได้ใช้ หรือ ครอบครองทรัพย์สิน ยังไม่เพียงพอต่อการพิจารณา หากมูลค่าของสิ่งตอบแทนนั้นมีมูลค่าน้อยกว่าทรัพย์สิน หรือมูลค่าของการใช้หรือครอบครองอย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ดี จะไม่ใช้ในกรณีที่บุคคลให้ทรัพย์สิน หรือให้บริการ โดยที่รู้หรือสงสัยว่าอาจเป็นการช่วยบุคคลอื่นกระทำความผิดทางอาญา

สำหรับโทษของการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 334(1)¹⁰⁷ โดยแบ่งการกำหนดโทษไว้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ตัดสินอย่างรวบรัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน

¹⁰⁶ Proceeds of Crime Act 2002, Section 329 Acquisition, use and possession

(1) A person commits an offence if he

- (a) acquires criminal property ;
- (b) uses criminal property ;
- (c) has possession of criminal property.

(2) But a person does not commit such an offence if

- (a) he makes an authorised disclosure under section 338 and (if the disclosure is made before he does the act mentioned in subsection (1)) he has the appropriate consent;
- (b) he intended to make such a disclosure but had a reasonable excuse for not doing so;
- (c) he acquired or used or had possession of the property for adequate consideration.

¹⁰⁷ Proceeds of Crime Act 2002, Section 334 Penalties A person guilty of an offence under section 327, 328 or 329 is liable

- (a) on summary conviction, to imprisonment for a term not exceeding six months or to a fine not exceeding the statutory maximum or to both, or
- (b) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding 14 years or to a fine or to both.

6 เดือน หรือปรับไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับอีกกรณี คือ การพิสูจน์ความผิดต่อลูกขุน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี หรือปรับไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดหรือทั้งจำทั้งปรับ

ซึ่งประเทศอังกฤษนั้นได้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ National Criminal Intelligence Service (NCIS) โดยอธิบดีของ NCIS จะอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยของอังกฤษได้ประกาศให้ NCIS เข้าไปเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้สังกัดหน่วยปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง (The New Serious Organised Crime Agency : SOCA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ในปี ค.ศ. 2006 โดย NCIS เป็นองค์กรที่ทำการป้องกันอาชญากรรม อันทำหน้าที่จัดเตรียมข่าวด้านการก่ออาชญากรรมร้ายแรงและมีการวางแผนในการก่ออาชญากรรม สำหรับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดย NCIS ได้ให้ คำจำกัดความกับการก่ออาชญากรรมที่มีการวางแผนล่วงหน้าไว้ 4 หลักเกณฑ์ คือ การก่ออาชญากรรมที่มีผู้ร่วมกระทำอย่างน้อยสามคน การก่ออาชญากรรมที่กินระยะเวลานานและไร้ขอบเขต การก่ออาชญากรรมที่ได้รับแรงจูงใจจากผลประโยชน์และอำนาจ และการฝ่าฝืนทางอาญาอย่างร้ายแรง อีกทั้ง NCIS ยังได้ร่วมมือกับกิจการด้านการข่าวกรองทางอาชญากรรม ในระดับสูงของสหราชอาณาจักรหลายหน่วยงานโดยได้ทำการพัฒนาด้านข่าวกรองสำหรับหน่วยงาน ที่ปฏิบัติอำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย เช่น แผนกอาชญากรรมแห่งชาติ (The National Crime Squad) ซึ่งได้ทำการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อผู้ทำหน้าที่สอบสวน เช่น การระบุกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายของต่างประเทศ หน่วยการชำนาญการพิเศษด้านข่าวกรอง (SIB) ได้พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานด้านข่าวกรองแห่งชาติ (the National Intelligence Model) โดยมีจุดประสงค์เพื่อการสร้างมาตรฐานด้านข่าวกรองให้แพร่ขยายไปทั่วประเทศ¹⁰⁸

สำหรับระบบการทำงานของ NCIS นั้น เป็นรูปแบบของพหุองค์กรที่มีการจ้างเจ้าหน้าที่ เพื่อทำงานโดยตรงและเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่สำรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 25 หน่วยงาน เช่น หน่วยงานอพยพคนเข้าเมือง สรรพากร หน่วยงานหนังสือเดินทางเข้าเมืองแห่งสหราชอาณาจักร ภาษีสรรพสามิตและศุลกากร หน่วยงานควบคุมเภสัชกรรม หน่วยงานด้านการเงินและกองกำลัง ตำรวจประจำท้องถิ่น โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงลอนดอน และมีสำนักงานประจำท้องถิ่น

¹⁰⁸ Criminal Information Bureau. "National Criminal Intelligence Service". Accessed 14 December 2018. <http://www.criminalinformation-agency.com/article.php?article=63>

5 สำนักงาน คือ ที่เมืองเบอร์มิงแฮม บริสตอล กลาสโกว แมนเชสเตอร์ และเวคฟิลด์ และมีสำนักงาน
 ลูกอยู่ที่เบลฟาสต์ ดังนั้น NCIS จึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากแต่ละท้องที่เพื่อปรับใช้ในระดับประเทศ
 และระดับโลกได้ ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลภายในประเทศ ทำให้ NCIS มีมุมมองที่กว้างขึ้นในเรื่อง
 เครือข่ายอาชญากรรมและตัวการสำคัญที่อยู่ในสหราชอาณาจักร และข้อมูลเหล่านี้ทำให้องค์กร
 สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อการต่อต้านการนำเข้าผิดกฎหมาย การค้ายาเสพติด
 อันธพาล ฟุตบอล และการก่ออาชญากรรมประเภทอื่นๆ ในระดับนานาชาติ ด้วยการร่วมมือและ
 แลกเปลี่ยนข่าวกรองจากยุโรปและองค์กรทั่วโลก ข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนกันนี้เป็นประโยชน์ต่อ
 การต่อต้านการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งในยุคก่อนนั้นการรวบรวมข้อมูลและข่าวกรองจะขึ้นอยู่กับ
 การดำเนินการสืบสวนการก่ออาชญากรรมแต่ละกรณีไป แต่ในปัจจุบันการรวบรวมข้อมูลของ NCIS
 ได้มีจุดประสงค์เพื่อการสร้างแผนการป้องกันการอาชญากรรมในระยะยาว

ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ของ NCIS นั้น มีหน้าที่ในการรวบรวม ตรวจสอบ
 ประเมิน วิเคราะห์ และพัฒนาข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรง และอาชญากร
 สำคัญในภูมิภาคทั้งในระดับชาติและระดับประเทศโดยการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจะต้องประสานกับ
 หน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานด้านการข่าวของชาติด้วย นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของ NCIS จะได้รับ
 คำแนะนำและการให้คำปรึกษาจากคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะที่ให้ข้อมูลด้านวิชาการ
 จะประกอบด้วยผู้แทนจากตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ศุลกากร นายตำรวจ และหน่วยปฏิบัติตาม
 นโยบาย และคณะที่เป็นกลุ่มผู้ใช้ข้อมูล อันประกอบด้วยนายตำรวจอาวุโส และเจ้าหน้าที่ศุลกากร¹⁰⁹

จึงเห็นได้ว่า NCIS เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ป้องกันการอาชญากรรม ทำหน้าที่จัดเตรียมข่าวด้าน
 การก่ออาชญากรรม ร่วมมือกับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ทางกฎหมาย สร้างมาตรฐานด้านข่าวสาร ให้
 ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข่าวสารจากยุโรปและองค์กรทั่วโลกเพื่อสร้างแผนการป้องกัน
 อาชญากรรมระยะยาว สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ NCIS นั้นมีหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบ ประเมิน
 วิเคราะห์ และพัฒนาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงและอาชญากรรมสำคัญ
 ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับชาติและระดับประเทศ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ปฏิบัติ
 หน้าที่ด้านข่าวสาร และรับคำแนะนำ คำปรึกษาจากคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการ
 ผู้ให้ข้อมูล และคณะกรรมการผู้ใช้ข้อมูล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
 ของประเทศอังกฤษนั้น ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย มีเพียงอำนาจจัดเก็บข้อมูลและธุรกรรม

¹⁰⁹ National Criminal Intelligence Service, *National Criminal Intelligence Service Annual Report and Accounts 2005-2006* (LONDON: The Stationery Office 2006). pp.2-27.

ทางการเงิน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หลังจากนั้นก็ทำการส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป อันแตกต่างจากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่มีอำนาจทั้งในส่วนการจัดเก็บข้อมูลและธุรกรรมทางการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลและธุรกรรม อีกทั้ง เมื่อเห็นว่ามีกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็มีอำนาจในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายได้ทันที

3.1.2 การดำเนินคดีอาญาของตำรวจ

กระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาของอังกฤษ ได้ให้หลักประกันสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเร็ว ที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมือง(ทางแพ่ง) และทางการเมือง และอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของสภายุโรป ค.ศ. 1950¹¹⁰ โดยพัฒนาจากกฎหมาย Common Law ที่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ¹¹¹

สำหรับหลักการดำเนินคดีอาญาในประเทศอังกฤษนั้น เดิมก่อนปี ค.ศ. 1986 การฟ้องคดีอาญาโดยส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจ โดยในแต่ละสถานีตำรวจจะมีนายความประจำทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีในนามของตำรวจ หากท้องที่ใดไม่มีนายความประจำสถานีตำรวจก็ว่าจ้างนายความเอกชนมาฟ้องคดีแทนตน¹¹² แม้นายความเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะฟ้อง หากตำรวจต้องการให้มีการฟ้องร้อง นายความจะต้องฟ้องร้องคดีไปตามความเห็นของตำรวจ

ขณะเดียวกันประชาชนทุกคนก็มีอำนาจฟ้องคดีอาญา โดยถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพราะในประเทศอังกฤษถือหลักการฟ้องคดีอาญาโดยประชาชน และการฟ้องคดีบางประเภทก็อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่มีการจัดตั้งเป็นพิเศษด้วย เช่น กรมสรรพากร มีอำนาจฟ้องคดีความผิด

¹¹⁰ Andrew Ash Worth, *The Criminal Process : An Evaluative Study* (Oxford: Clarendon Press, 1994). p.50.

¹¹¹ Fairchild and Erika S, *Comparative Criminal Justice System* (Belmont, California: Wadsworth Publishing, Inc., 1993). pp. 47 - 48.

¹¹² David Johnson and Kittipong Kittayarak, "Prosecution Systems in Seven Countries: A Comparative Analysis," วารสารนิติศาสตร์ 25, no. 4 (หน้า 635).

ตามกฎหมายหมายภาษีอากร กรมศุลกากรมีอำนาจฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม การนำเข้า และส่งออกยาเสพติด เป็นต้น

เมื่อมีการจัดตั้ง Royal Commission on Criminal Procedure ในปี ค.ศ. 1978 เพื่อศึกษาถึงปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ โดยมี Sir Cyril Philips เป็นประธาน คณะกรรมการได้พิมพ์เผยแพร่รายงานในปี ค.ศ. 1981 ระบุว่ามิชอบบพร่องที่สำคัญหลายประการในระบบการฟ้องคดีอาญาที่ใช้กันอยู่ในขณะนั้น คือ ตำรวจทำหน้าที่ทั้งสอบสวนและฟ้องร้องคดี ปรากฏว่ามีหลายคดีที่ตำรวจฟ้องทั้งที่พยานหลักฐานอ่อนเกินไป อันเนื่องมาจากไม่มีการตรวจสอบ และการที่แต่ละสถานีตำรวจมีทนายความทำหน้าที่ฟ้องคดี จึงเกิดปัญหาการขาดความสม่ำเสมอในการฟ้องคดี การฟ้องคดีของตำรวจยังขาดความรับผิดชอบต่อองค์กรอื่นด้วย อีกทั้งผลการศึกษาของคณะกรรมการที่ได้เสนอต่อรัฐสภา ทำให้ในที่สุดรัฐสภาได้บัญญัติและประกาศใช้ The Police And Criminal Evidence Act 1984 รู้จักกันในชื่อว่า “PACE” กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรซึ่งใช้เป็นแม่บทในการดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงานและให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (The Secretary of Home office) ในการออกประมวลปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการดำเนินคดีอาญา (Code of Practice)¹¹³ ซึ่งหลักการในการดำเนินคดีตามประมวลนี้มุ่งเน้นการตักเตือน (Caution) มากกว่าการดำเนินคดี (Prosecution)¹¹⁴

คณะกรรมการดังกล่าวจึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานอิสระขึ้นมาทำหน้าที่คดีแทนตำรวจ โดยแยกอำนาจในการสอบสวนและฟ้องร้องออกจากกันอย่างเด็ดขาดและเชื่อว่าระบบการฟ้องคดีอาญาในลักษณะนี้จะทำให้เกิดมาตรฐานในด้านความยุติธรรมการเปิดเผย ความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพในการฟ้องคดี การใช้ระบบกฎหมาย Common Law ของอังกฤษไม่ใช่ระบบประมวลกฎหมาย ประเทศอังกฤษไม่มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินการขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาลหรือราชทัณฑ์ จะเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะ

¹¹³ พระราชบัญญัติตำรวจและพยานหลักฐานทางอาญา พ.ศ. 2527 มาตรา 66-67

¹¹⁴ Christine Van Den Wyngaert and C Gane, *Criminal Prosedure Systems in the European Community* (Butterworths, 1993). pp.73-104.

โดยในปี ค.ศ. 1986 ประเทศอังกฤษได้มีการก่อตั้งองค์กรอัยการที่เรียกว่า Crown Prosecution Service (CPS) โดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของอัยการสูงสุด (Director of Public) และมี Attorney General เป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในคณะรัฐมนตรี CPS มีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญาซึ่งตำรวจเป็นผู้สอบสวนทั้งหมด การสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในประเทศอังกฤษ ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของตำรวจและมีแนวโน้มจะมีข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ตำรวจมากขึ้น ตำรวจจะทำการสอบสวนอย่างเดียวเมื่อสอบสวนแล้วก็ส่งสำนวนให้อัยการ โดยอัยการจะใช้ดุลพินิจว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องหรือว่าจะ Caution หรือใช้มาตรการทดแทนการฟ้องคดีกเว้นคดีเล็กๆ น้อยๆ เช่น คดีจราจร อย่างไรก็ตามสิทธิในการฟ้องคดีของผู้เสียหายตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนก็ยังคงอยู่ แต่จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ CPS กล่าวคือ CPS อาจเข้าไปดำเนินคดีเสียเอง หรืออาจจะใช้ดุลพินิจให้ระงับการฟ้องคดีนั้นๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

กระบวนการสอบสวนคดีอาญาของอังกฤษซึ่งตำรวจรับผิดชอบนั้น เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหา ตำรวจผู้จับกุมจะต้องนำตัวผู้ต้องหาส่งสถานีตำรวจที่กำหนด (designated police station) โดยมีเจ้าหน้าที่ควบคุม (custody officer) เป็นผู้ตรวจสอบบันทึกรายละเอียดการจับกุม และพิจารณาว่าจะควบคุมผู้ต้องหาไว้หรือไม่ หากเห็นว่า มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องหา ก็จะนำตัวส่งต่อเจ้าหน้าที่ประจำห้องควบคุม (detention officer) ต่อไป การดูแลความเป็นอยู่ของผู้ต้องหาระหว่างถูกควบคุมในสถานีตำรวจจึงเป็นหน้าที่รับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่ประจำห้องควบคุม (detention officer) ต่อมาพนักงานสอบสวนจะได้รับรายงานการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหา และหากพนักงานสอบสวน (investigator) ประสงค์จะสอบปากคำผู้ต้องหา (interview) พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งให้พนักงานควบคุม (custody officer) ทราบ เพื่อพิจารณาว่าอนุญาตให้ทำการสอบปากคำได้หรือไม่ ซึ่งโดยปกติผู้ต้องหาต้องมีความพร้อมที่จะถูกสอบปากคำเสียก่อน เช่น พักผ่อนเพียงพอไม่น้อยกว่าแปดชั่วโมง มีสภาพจิตใจเป็นปกติ ในส่วนของการสอบปากคำประจักษ์พยาน (witness) จากสถานที่เกิดเหตุ โดยปกติเป็นหน้าที่ของตำรวจสายตรวจ (patrol police) ซึ่งจับกุมผู้ต้องหาส่งสถานีตำรวจเป็นผู้สอบปากคำและนำคำให้การ (statement) มามอบให้พนักงานสอบสวน กระบวนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียว แต่มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ การรวบรวมพยานหลักฐานและ

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

มาตรการบังคับในการควบคุม ปล่อยชั่วคราว รวมทั้งสอบสวนพยานบุคคล ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อังกฤษมีอำนาจถามปากคำบุคคลใดๆ ก็ได้เพื่อที่จะทราบว่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือไม่ และไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัยหรือไม่ หากตำรวจเห็นควรที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อคดี ตำรวจมีอำนาจที่จะสอบสวนปากคำนี้ได้ แต่ความผิดส่วนใหญ่เจ้าพนักงานตำรวจ ต้องตัดสินใจว่าจะสอบสวนบุคคลใดในฐานะผู้ต้องสงสัย เนื่องจากการสอบสวนในฐานะผู้ต้องสงสัย มีกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า Judges' Rule กำหนดเป็นแนวทางไว้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามว่า ก่อนสอบปากคำบุคคลในฐานะผู้ต้องสงสัย เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเตือน (Caution) ผู้นั้นก่อนว่า เขาไม่มีความจำเป็นต้องให้การใดๆ แต่ถ้าเขามีความประสงค์จะให้ การ คำให้การของเขาจะถูกบันทึกไว้และอาจใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะตั้งคำถามผู้ต้องสงสัยได้เรื่องไป トラบใดที่ยังมิได้ตั้งข้อหา¹¹⁵ อย่างไรก็ตาม ขณะสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้ต้องหาอาจจะยังไม่ถูกแจ้ง ข้อหา ก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติก่อนการแจ้งข้อหา พนักงานสอบสวนจะไปหารือกับพนักงานอัยการก่อน ว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะแจ้งข้อหาหรือไม่ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าให้แจ้ง ข้อหา พนักงานสอบสวนก็จะแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบ แต่การประสานงานระหว่างพนักงาน สอบสวนและพนักงานอัยการในขั้นตอนนี้เป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ โดยความเห็น ของพนักงานอัยการเป็นเพียงคำแนะนำหรือคำปรึกษาเท่านั้น ไม่เป็นเงื่อนไขในการแจ้งข้อหา ของพนักงานสอบสวน¹¹⁶

ในขั้นตอนการสอบสวน พนักงานอัยการไม่มีอำนาจดำเนินการใดๆ เว้นแต่ให้คำแนะนำ พนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานและการแจ้งข้อหา(ในชั้นจับกุมและสอบสวนผู้ต้องหา ยังไม่มีการแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา) โดยวิธีการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของตำรวจ ซึ่งผู้ทำการ สอบสวนเป็นผู้แสวงหาหลักฐานเองโดยไม่มีคู่ความในคดีเป็นผู้เสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งใน การสอบสวนจะต้องบันทึกรายละเอียดลงในเอกสารรวมเข้าเป็นสำนวน (case file) อีกทั้ง การสอบสวนต้องกระทำโดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ ลักษณะเช่นนี้จึงถือว่าการสอบสวนซึ่ง เป็นการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจของอังกฤษใช้ระบบไต่สวน ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ อัยการ

¹¹⁵ สุนัย มโนมัยอุดม, ระบบกฎหมายอังกฤษ, พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2545). หน้า 178.

¹¹⁶ ศติศ ไชโย, "ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ : ว่าด้วยกระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำ ในการดำเนินคดีสำคัญ" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555). หน้า 59.

จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย แต่จะคอยให้คำแนะนำด้านกฎหมายในการดำเนินคดี เมื่อตำรวจสอบสวนแล้วจึงจะเป็นหน้าที่ของอัยการในการพิจารณาต่อไปว่าจะฟ้องร้องคดีดังกล่าวต่อศาลหรือไม่ ซึ่งตำรวจไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีนั้นอีก เว้นแต่อัยการจะขอให้ช่วยดำเนินการตามที่ต้องการ¹¹⁷ ทำให้ระบบอัยการของประเทศอังกฤษมีความแตกต่างกับระบบอัยการของประเทศในภาคพื้นยุโรป เนื่องจากระบบอัยการที่สมบูรณ์ในประเทศภาคพื้นยุโรปนั้น อัยการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนและการฟ้องร้อง เพราะทั้งสองเรื่องดังกล่าวเป็นกระบวนการเดียวกันในการดำเนินคดีอาญาที่แบ่งแยกไม่ได้ ตำรวจเป็นเพียงเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ช่วยเหลืออัยการเท่านั้น¹¹⁸

เมื่อสำนวนการสอบสวนถูกส่งไปยังพนักงานอัยการซึ่งอยู่ภายในระยะเวลาการควบคุมผู้ต้องหา พนักงานอัยการจะต้องพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานต่างๆ ทั้งนี้พนักงานอัยการจะต้องมีความแน่ใจว่า ข้อมูลในสำนวนการสอบสวนจำเป็นเพียงพอในการตัดสินคดีได้ ในการนี้พนักงานอัยการอาจจะร้องขอหรือให้คำแนะนำแนวทางต่อพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับรูปคดีและประเด็นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่จำเป็นเพิ่มเติม รวมทั้งการช่วยเหลือกระบวนการต่างๆ ในชั้นก่อนฟ้องคดี อย่างไรก็ตามการดำเนินการในชั้นก่อนฟ้องพนักงานอัยการไม่มีอำนาจสั่งการให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของตนเอง¹¹⁹

จึงเห็นได้ว่า จากการใช้ระบบกฎหมาย Common Law องค์กรในกระบวนการ ยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาล หรือกรมราชทัณฑ์จะใช้กฎหมายเฉพาะ เช่น การสอบสวนของตำรวจจะเป็นไปตาม The Police and Criminal Evidence Act 1984 การฟ้องร้องของอัยการจะเป็นไปตาม The Prosecution of Offenses Act 1985 เป็นต้น โดยการดำเนินกระบวนการพิจารณากฎหมายอังกฤษได้วางมาตรการควบคุมและตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกไว้อย่างรัดกุม โดยเฉพาะกฎหมายอังกฤษให้ดุลพินิจแก่ตำรวจ อัยการ ศาล ในการบังคับ

¹¹⁷ ประพันธ์ นัยโกวิท, "การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญาโดยพนักงานอัยการ," บทบัณฑิตย 52, no. ธันวาคม 2539 (หน้า. 58.

¹¹⁸ เสริมเกียรติ วรดิษฐ์, "การสังคดีของอัยการ," รัฐสภาภิรัช 44, no. มกราคม-มีนาคม 2545 (หน้า. 92.

¹¹⁹ The Code for Crown Prosecutors, February 2010, Article 3.2, Prosecutors must ensure that they have all the information they need to make an informed decision about how best to deal with the case. This will often involve prosecutors providing guidance and advice to the police and other investigators about line of inquiry, evidential requirements, and assistance in any pre-charge procedures throughout the investigative and prosecuting process. However, prosecutors cannot direct the police or other investigators.

ใช้กฎหมายมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อบังคับที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมแนวทางการปฏิบัติ ตามกฎหมายไว้โดยละเอียดและบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ต่างๆ นอกจากนี้การปฏิบัติงานขององค์กร ในกระบวนการยุติธรรมต้องเปิดเผยและสามารถถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยสาธารณะ แทนที่จะเป็น ความลับทางราชการ และอำนาจในการสอบสวนและฟ้องร้องมีการแบ่งแยกอำนาจขาดออกจากกัน อย่างเด็ดขาด

จึงอาจกล่าวได้ว่าองค์กรตำรวจเป็นกลไกอย่างหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมด้าน การดำเนินการฟ้องคดีอาญา (a part of prosecution) ในอังกฤษ โดยตำรวจมีหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวนคดี และมีอำนาจตามกฎหมายในการตรวจค้น จับกุมและแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อให้ เพียงพอต่อการที่อัยการจะนำคดีขึ้นฟ้องต่อศาล ดังนั้น การพิจารณาคดีอาญาของอังกฤษจะเป็นไปใน แนวทางของระบบกล่าวหาโดยตำรวจเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนและ CPS เป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดี โดยผู้พิพากษาไม่มีหน้าที่ริเริ่มในการรวบรวมพยานหลักฐานที่แสวงหาความจริง แต่เป็นการต่อสู้ (trial by battle) กันทางกฎหมาย เพื่อการพิสูจน์ความจริงระหว่างโจทก์ผู้กล่าวหาและจำเลย ผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาลที่ทำหน้าที่วางตัวเป็นกลางและมีบทบาทวางเฉย (passive) ในการค้นหา ความจริง

อย่างไรก็ตาม คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้ทำการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และได้มีข้อสังเกตว่า ระดับการฟ้องร้องดำเนิน คดีฟอกเงินยังไม่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการสืบสวนเส้นทางการเงินที่มีมาตรการที่แข็งแกร่ง เนื่องจาก คดีฟอกเงินมีความซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดี¹²⁰ อีกทั้ง สถิติในการดำเนิน คดีฟอกเงินต่างๆ ไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบทำให้เกิดปัญหาในการตรวจสอบ ข้อมูลระดับชาติ¹²¹

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาของตำรวจในประเทศอังกฤษอันเป็นการดำเนินการกับการกระทำ ความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาญฐานฟอกเงินนั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำ

¹²⁰ Financial Action Task Force (FATF), *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in United Kingdom - Mutual Evaluation Report 2018*. p. 7.

¹²¹ *Ibid.* p. 58.

ความผิดมูลฐานต่างๆ เหล่านี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินคดีอาญาในด้านความชัดเจนในการดำเนินงาน และการสืบสวนสอบสวน เนื่องจาก เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดฝ่ายเดียว แต่การรวบรวมพยานหลักฐานกระทำโดยเจ้าพนักงานตำรวจหลายฝ่าย ทำให้เกิดความล่าช้า และไม่รวดเร็วต่อการสืบสวนสอบสวน เช่น การที่พนักงานสอบสวนจะทำการสอบปากคำผู้ต้องหา ก็ต้องได้รับการอนุญาตจากฝ่ายควบคุมเสียก่อน ลักษณะการสอบสวนจึงเป็นการกระจายความรับผิดชอบ¹²² ซึ่งผู้กระทำผิดที่บงการอยู่เบื้องหลังหรือเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมสามารถหาช่องทางหลีกเลี่ยงหนีไปได้ อีกทั้ง เมื่อมีเจ้าพนักงานตำรวจหลายฝ่าย แต่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในคดีอาญาพอกเงิน ก็ย่อมเกิดปัญหาในเรื่องของการหาหรือข้อยุติในการทำสำนวนสอบสวนต่อไป โดยการทำสำนวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจจำนวนมากมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะทราบข้อเท็จจริง พฤติการณ์แห่งคดี และบางครั้งมีการรวบรวมพยานหลักฐานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย ซึ่งความบกพร่องผิดพลาดเช่นนี้จะปรากฏขึ้นได้ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาคดีนั้นๆ แล้ว ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่าการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจจะมุ่งเน้นแสวงหาพยานหลักฐานไปยังตัวผู้ต้องหา โดยหลายครั้งพยานหลักฐานอื่นที่สำคัญในการค้นหาความจริงได้ถูกมองข้ามไป¹²³

อีกทั้ง กระบวนการสอบสวนคดีอาญาในความผิดมูลฐานของประเทศอังกฤษอาจส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีอาญาฐานพอกเงินในด้านการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานพอกเงิน เนื่องจาก ขณะสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้ต้องหาอาจจะยังไม่ถูกแจ้งข้อหา ก็ได้ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติก่อนการแจ้งข้อหา พนักงานสอบสวนจะไปหารือกับพนักงานอัยการก่อน ว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะแจ้งข้อหาหรือไม่ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าให้แจ้งข้อหา พนักงานสอบสวนก็จะแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบ ซึ่งความเห็นของพนักงานอัยการเป็นเพียงคำแนะนำหรือคำปรึกษาเท่านั้น ไม่ได้เป็นการบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งข้อหาเสมอไป

ปัจจุบันการก่อให้เกิดอาชญากรรมการกระทำผิดกฎหมายมากยิ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว และลักษณะการกระทำความผิดมีความซับซ้อนซ่อนเงื่อนโยงโยยเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศที่

¹²² มานะ เผาะช่วย, "ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน : ศึกษาเปรียบเทียบระบบของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556). หน้า 211.

¹²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 196.

เรียกว่ามีลักษณะเป็นการกระทำของอาชญากรรมข้ามชาติ การสืบสวนสอบสวนและทำสำนวนคดีอาญาของตำรวจมีความจำเป็นที่จะต้องขอรับคำแนะนำจากพนักงานอัยการในการแจ้งข้อกล่าวหา สภาพการณ์ซับซ้อนเคลื่อนทางสังคมเช่นนี้ส่งผลให้พนักงานอัยการอังกฤษจำเป็นต้องมีบทบาทเข้าไปประสานงานดูแล แนะนำการสอบสวนคดีอาญาของตำรวจมากยิ่งขึ้น แม้ว่าโดยแท้จริงแล้วองค์กรตำรวจอาจจะไม่ประสงค์ที่จะให้องค์กรอัยการเข้ามายุ่งเกี่ยวอำนาจการสอบสวนคดีอาญาของตนก็ตาม ซึ่งต้องปรับปรุงองค์กรอัยการให้มีความเชี่ยวชาญและมีส่วนร่วมในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินในชั้นสอบสวนมากยิ่งขึ้น

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การฟอกเงินเป็นปัญหาที่ร้ายแรงมากในสหรัฐอเมริกา ซึ่งที่มาของเงินส่วนใหญ่มาจากเงินที่ได้จากอาชญากรรมยาเสพติด ซึ่งในแต่ละปีมีมูลค่ามหาศาลเกือบจะทั้งหมดเป็นการซื้อด้วยเงินสด โดย 80 % ของเงินสกปรกเหล่านี้จะถูกนำเข้าสู่สถาบันการเงิน ส่วนที่เหลือจะถูกนำออกนอกประเทศ ไม่เพียงแต่อาชญากรรมการค้ายาเสพติดเท่านั้นแต่อาชญากรรมอื่น เช่น การพนัน การฉ้อโกง การชู้กรรโชก และอาชญากรรมร้ายแรงอื่นๆ ก็จำเป็นต้องนำเงินไปฟอกทั้งสิ้น

ประเทศสหรัฐอเมริกานั้น สามารถปราบปรามองค์กรอาชญากรรมขนาดใหญ่ในประเทศได้ด้วยมาตรการทางภาษี มีการจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีรายได้ ในข้อหาหลบภาษีไม่จ่ายภาษีให้รัฐ เนื่องจากมีทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากธุรกรรมที่กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายใด ทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏว่ามาจากธุรกรรมใดจึงน่าเชื่อได้ว่าได้มาจากการกระทำผิด กระบวนการติดตามทรัพย์สินจากการกระทำผิดจึงเป็นแนวทางปราบปรามอาชญากรรมของสหรัฐอเมริกาและแนวทางดังกล่าวได้ถูกพัฒนาต่อมาเป็นกฎหมายฟอกเงินในเวลาต่อมา¹²⁴

3.2.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของแนวคิดในเรื่องการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อันเนื่องมาจากการฟอกเงินเป็นปัญหาที่ร้ายแรง

¹²⁴ สุทธิชัย จิตรวาณิช, "กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา," ตุลาคม 42 ตุลาคม - ธันวาคม 2538 (หน้า. 151-155.

ในสหรัฐอเมริกา ต้นตอของเงินส่วนใหญ่มาจากเงินที่ได้จากอาชญากรรมยาเสพติด ซึ่งในแต่ละปีมีมูลค่ามหาศาล เนื่องจากสหรัฐอเมริกาถือเป็นตลาดยาเสพติดที่ใหญ่มากนั่นเอง สหรัฐอเมริกาจึงได้ทำการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างแข็งขัน ได้พัฒนาแผนการ มาตรการ และยุทธวิธีในการป้องกันและตรวจสอบการฟอกเงินมาตลอด เพื่อมิให้ธนาคารและสถาบันการเงิน รวมทั้งธุรกิจต่างๆ ตกเป็นเครื่องมือของอาชญากรรณักฟอกเงิน โดยมีการดำเนินการอย่างจริงจังเกี่ยวกับคดีการฟอกเงินและการละเมิดข้อบังคับในการรายงานธุรกรรมที่กฎหมายกำหนด ทั้งในด้านการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ¹²⁵

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกามีอยู่ด้วยกันหลายฉบับโดยที่สำคัญมีอยู่ 4 ฉบับ คือ Bank Secrecy Act 1970 (BSA) เป็นกฎหมายที่บังคับให้มีการรายงานธุรกรรมและจัดเก็บข้อมูลหรือที่เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยความลับทางธนาคาร”¹²⁶ Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) กฎหมายควบคุมการฟอกเงินซึ่งบัญญัติไว้ในบรรพ 18 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา มาตรา 1956 (18 U.S.C. Section 1956) เพื่อเป็นการต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ด้วยการกระทำการในลักษณะเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน¹²⁷ Federal Crimes and Criminal Procedure กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเบื้องต้นของสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดอาญา และ USA Patriot Act 2001 หรือ Anti Terrorist Financial Act H.R 2975 เป็นกฎหมายปราบปรามแหล่งเงินขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาฟอกเงินอยู่ 3 หน่วยงาน คือ 1. Financial Crime Enforcement Network (FinCEN) เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความรู้ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของประชาชนและผู้ต้องสงสัย ซึ่งได้ข้อมูลจากหลายหน่วยงาน หากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของ FinCEN ในส่วนที่พบว่าเป็นธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย

¹²⁵ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎีกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ (2543). หน้า 43.

¹²⁶ U.S. Department of justice, *Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering : A Guide to the Bank Secrecy Act*.

¹²⁷ วีระพงษ์ บุญโญภาส, "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณี “ความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย,” วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 20, no. 3 (2545). หน้า 67-77.

ข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งไปยังหน่วยงานปราบปรามที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสืบสวน สอบสวน จับกุม และยึดทรัพย์สินต่อไป ดังนั้น FinCEN จะไม่ดำเนินการจับ หรือยึดด้วยตนเอง แต่จะรวบรวมข้อมูล แล้วนำส่งข้อมูลเท่านั้น¹²⁸ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของ FinCEN คือ วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน อันเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติซึ่งมาจากธุรกรรมที่มีขอบด้วยกฎหมาย และสามารถนำไปสู่การวินิจฉัยถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติในระบบการเงินได้ โดยใช้มาตรการหลายอย่างประสานกัน คือ วิเคราะห์ ตรวจสอบ และสืบสวน ประกอบกับข้อมูลจากหลากหลายหน่วยงาน เช่น เจ้าหน้าที่ปราบปรามของรัฐบาลกลาง และของหน่วยงานด้านกฎระเบียบ รัฐบาลท้องถิ่น และรัฐบาลของรัฐต่างๆ การร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากภาคเอกชนด้วย

ทั้งนี้ ข้อมูลและข่าวสารซึ่งวิเคราะห์แล้ว FinCEN จะใช้ประโยชน์ในการบ่งชี้และรายงานเกี่ยวกับเป้าหมายสำคัญทางอาชญากรรมรวมทั้งวิธีการ รูปแบบ และแนวโน้มของอาชญากรรมด้วย โดยข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา การฟ้องคดี และการดำเนินคดีทรัพย์สินในคดีอาญาต่างๆ รวมทั้งความผิดฐานฟอกเงินด้วย และ FinCEN ยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่หน่วยงานปราบปรามทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับรัฐและระดับรัฐบาลกลางในเรื่องการข่าวและข้อมูลทางการเงิน ตลอดจนการเผยแพร่วิธีการและเทคนิคในการสืบสวนสอบสวนด้วย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยข่าวอาชญากรรมทางการเงินจะรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่มีอยู่เพื่อวิเคราะห์หาความผิดปกติ อันเป็นสิ่งบ่งชี้ประเภทของการกระทำความผิดอาญาได้ ต่อมาในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยข่าวอาชญากรรมทางการเงินได้มีการสรุปผลว่าความผิดปกติที่ปรากฏขึ้นนั้น สามารถบ่งชี้การกระทำความผิดอาญาได้ ก็จะมีการวิเคราะห์ต่อไปเพื่อวินิจฉัยว่า การกระทำความผิดอาญานั้นเป็นความผิดประเภทใด

ต่อมาเมื่อได้มีการแสดงถึงความผิดปกติหรือสิ่งบ่งชี้เกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายแล้ว ทีมงานของ FinCEN จะทำการแยกสิ่งบ่งชี้ว่าเป็นธุรกรรมที่ขอบด้วยกฎหมายออกไป และจะเริ่มกระบวนการวินิจฉัยรูปแบบของการกระทำความผิดกฎหมาย อันเป็นเหตุให้พบความผิดปกติของธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย ภายหลังจากที่ได้มีการวินิจฉัยว่าได้มีการกระทำความผิดกฎหมายแล้ว

¹²⁸ Financial Crimes Enforcement Network. "FinCen". Accessed 16 December 2018. <http://www.fincen.gov/resources/law-enforcement-overview>

ผลการวินิจฉัยนั้นก็จะถูกส่งไปยังหน่วยงานปราบปรามที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติมต่อไป ทั้งนี้ การสืบสวนดังกล่าวจะเป็นการกลั่นกรองการวิเคราะห์ของ FinCEN อันมีผลต่อการจับกุมและการยึดทรัพย์สิน

จึงเห็นได้ว่า FinCEN ไม่มีอำนาจในการดำเนินการจับหรือยึดด้วยตนเอง แต่เป็นเพียงหน่วยงานที่มีศักยภาพในการรวบรวมวิเคราะห์แล้วนำส่งข้อมูลเท่านั้น นอกจากนี้ FinCEN ยังมีหน้าที่ช่วยแนะนำเจ้าพนักงานของสหรัฐในระดับมลรัฐและท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการหาข้อมูลทางการเงิน ตลอดจนเผยแพร่วิทยาการใหม่ๆ รวมทั้งการจัดการสัมมนาให้ความรู้แก่หน่วยงานต่างๆ อีกด้วย¹²⁹

2. Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ต่อจาก FinCEN คือ เมื่อ FinCEN ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการฟอกเงินแล้ว AFMLS ก็จะนำข้อมูลของ FinCEN มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนต่อไป โดยบทบาทหน้าที่ของ AFMLS นั้น มีอำนาจตาม Money Laundering control Act 1986 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินทั้งในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) และทางอาญา (Criminal Forfeiture) โดยให้ความสำคัญกับเหตุ (Transaction) และติดตามอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้ความสำคัญกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการริบและการแบ่งทรัพย์สิน โดยหลักอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ AFMLS ได้แก่ ควบคุมการริบทรัพย์สินและประสานงาน โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย ให้ความช่วยเหลือและชี้แนะทางกฎหมาย ทำหน้าที่ควบคุมดูแลโครงการ Weed and Seed Program and the Equitable Sharing Program และยังมีหน้าที่ในการอนุมัติการยึดทรัพย์สินให้ตกทอดเป็นของแผ่นดิน ให้ความช่วยเหลือแก่กรมอัยการรวมถึงฝ่ายอาชญากรรมด้วย ประสานงานในการสืบสวนและดำเนินคดีระหว่างเขตพื้นที่ต่างๆ โดยการให้คำแนะนำทางกฎหมาย ให้ความช่วยเหลือในการสืบสวนการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและการยึดทรัพย์สิน การดำเนินคดีที่มีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับหลายเขตพื้นที่ ดูแลให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินเพื่อปราบปรามการฟอกเงิน และจัดหลักสูตรการอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน และเจ้าหน้าที่บังคับใช้

¹²⁹ Financial Crimes Enforcement Network, *Annual Report Financial Crimes Enforcement Network Fiscal Year 2011*. pp.1-67.

กฎหมาย จัดทำสิ่งตีพิมพ์ทางกฎหมายให้แก่สาธารณชนและข้อมูลหลักสูตรการอบรมให้แก่แผนกกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนชี้ขาดหากมีการอ่อนวอนหรือการร้องขอภัยโทษหรือการยกหนี้¹³⁰

3. The Office of Financial Enforcement เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติตาม The Bank Secrecy Act of 1970 (BSA) โดย The Office of Financial Enforcement จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลทางการเงิน ดำเนินการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดตาม BSA วางข้อกำหนดให้สถาบันการเงินในเรื่องวิธีการปฏิบัติการจัดทำรายงานลูกค้ารวมทั้งการพิจารณากรณีที่พนักงานหรือสถาบันการเงินกระทำการฝ่าฝืน ซึ่งจะมีความผิดตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม The Office of Financial Enforcement เน้นการทำความเข้าใจกับสถาบันการเงินเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งโดยปกติจะดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานศุลกากร สรรพากร เป็นต้น ตลอดจนทำการประสานงานให้ความร่วมมือกับสถาบันการเงิน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ของ FinCEN นั้นมีหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลและธุรกรรมทางการเงินเพื่อส่งข้อมูลให้หน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป ส่วนกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่ของ AFMLS มีหน้าที่ประสานงานทำการทบทวนด้านนิติบัญญัติ และเสนอนโยบายอันมีผลต่อระเบียบการริบทรัพย์สิน มีอำนาจควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย และในกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่ของ The Office of Financial Enforcement นั้นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินที่ได้รับจากการรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจากบทบาทของหน่วยงานดังกล่าวย่อมแตกต่างจากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่มีอำนาจทั้งในส่วนการจัดเก็บข้อมูลและธุรกรรมทางการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลและธุรกรรม อีกทั้ง เมื่อเห็นว่ามีกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็มีอำนาจในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายได้ทันที

¹³⁰ Criminal Division, Department of Justice. "Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS)". Accessed 16 December 2018. <http://www.usdoj.gov/criminal/afmls>

3.2.2 การดำเนินคดีอาญาของตำรวจ

กระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ยอมรับว่าองค์กรตำรวจ อัยการและศาล เป็นองค์กรที่มีอำนาจดุลพินิจในการดำเนินคดีและเริ่มต้นคดีของตนเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐเป็นผู้มีอำนาจดุลพินิจสูงมาก ดุลพินิจทางการบริหารงานตำรวจและทางกฎหมายนั้นยอมรับหลักการความจำเป็นและข้อจำกัดในทางทรัพยากร ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อาจจะทุ่มเทพทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปดำเนินการสืบสวนสอบสวนกับความผิดที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่ของตนได้ทุกคดี หากมีคดีเกิดขึ้นในเขตท้องที่ ตำรวจจะพิจารณาถึงลักษณะความร้ายแรงของการกระทำผิด ความเสียหายต่อเหยื่ออาชญากรรม ร่องรอยพยานหลักฐานที่สามารถนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผล ในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงปัจจัยทางทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น และจะพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของคดีซึ่งจะขึ้นอยู่กับเขตท้องที่เป็นสำคัญ เช่น คดีลักทรัพย์ ในท้องที่หนึ่งอาจจะสำคัญ แต่อีกท้องที่หนึ่งอาจจะสำคัญน้อยกว่าคดีประเภทฆาตกรรม เป็นต้น อีกทั้งในกรณีที่เห็นว่าคดีนั้นไม่อาจจะสืบสวนต่อไปได้ ตำรวจก็จะบันทึกข้อมูลเก็บไว้เป็นสถิติ จะไม่ทุ่มเทพทรัพยากรลงไปสืบสวนสอบสวน หากเป็นคดีที่ไม่ทราบผู้กระทำความผิด เช่น ลักทรัพย์ โดยเจ้าทรัพย์ไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะจัดบันทึกข้อมูลเพื่อเก็บสถิติพร้อมกับแผนประทุษกรรมไว้อย่างละเอียด เพื่อใช้พิสูจน์เปรียบเทียบแผนประทุษกรรมของคนร้ายที่มีลักษณะเฉพาะตัวมาก จนยืนยันได้ว่าการกระทำผิดครั้งก่อนกับครั้งหลังกระทำโดยบุคคลคนเดียวกัน หากมีการจับได้ภายหลังก็จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งศาลได้รับรองว่าพยานหลักฐานนี้ สามารถใช้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์ตัวบุคคลผู้กระทำความผิดได้ และไม่จำเป็นต้องส่งเอกสารหรือสำนวนคดีต่อพนักงานอัยการแต่ประการใด เพราะถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจในการที่จะไม่สืบสวนสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าจะเป็นในคดีที่มีเหยื่ออาชญากรรมแต่ไม่ร้ายแรง ไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะทำการสืบสวนอยู่ในช่วงระยะเวลาที่จำเป็น หลังจากนั้นก็จะใช้ดุลพินิจยุติการสืบสวนสอบสวน โดยไม่ต้องส่งเอกสารใดๆ ให้พนักงานอัยการเห็นชอบเหมือนประเทศไทย

หน้าที่ของตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพื้นฐานแล้วแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไป เป็นหน้าที่โดยทั่วไปของตำรวจในสหรัฐอเมริกาที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยหรือป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งหน้าที่ในส่วนนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยอย่างการก่อเสียงดังรบกวนของสุนัข เจ้าหน้าที่ตำรวจ

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ก็ต้องระงับเหตุ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเป็นปัญหาของสังคม อันอาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายอย่างร้ายแรงได้ หน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นอำนาจหน้าที่ในทางคดี ซึ่งโดยปกติ จะถูกนำมาใช้เฉพาะเมื่อมีคดีหรือการกระทำผิดกฎหมายแล้ว และต้องระบุตัวผู้ต้องสงสัย เพื่อจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่วนมากจะเป็นกรณีมีคดีในข้อหาปล้น การฆาตกรรม หรือลักทรัพย์ และหน้าที่ในงานบริการทั่วไป เป็นหน้าที่ในการบริการคนในสังคมทั่วไป เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การบริการนักท่องเที่ยว ให้ความรู้เกี่ยวกับคดีอาญาเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิด¹³¹

เมื่อคดีอาญาเกิดขึ้น ผู้เสียหายสามารถแจ้งหรือรายงานเหตุคดีโดยตรงต่อตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเรียกว่าพนักงานสอบสวนจะดำเนินการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน สอบคำให้การของพยานผู้อยู่ในเหตุการณ์เพื่อจัดทำรายงานการสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถติดต่อผู้ต้องสงสัยเพื่อมาให้ถ้อยคำ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่าคดีมีมูลเพียงพอและผู้ต้องสงสัยไม่ให้ความร่วมมือในการให้ปากคำ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถร้องขอเพื่อให้ได้มาซึ่งหมายจับได้ ในการได้มาซึ่งหมายจับนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะนำรายงานแห่งคดีเพื่อเข้าพบอัยการ หากอัยการเห็นว่าคดีมีมูลเหตุ และพยานหลักฐานเพียงพอ (Probable Cause) พนักงานอัยการจะทำการลงชื่อรับรองคำร้องขอออกหมายจับนั้น จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินการตามขั้นตอนการขอหมายต่อศาลในการอนุมัติออกหมายจับต่อไป¹³²

แม้ว่าโดยปกติแล้วการสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐานและการจับกุมผู้กระทำผิดจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าควบคุมได้ตั้งแต่เริ่มต้น กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น อัยการจะทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร ประสานงาน และสั่งการกับผู้อยู่ในสำนักงานของตน และกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรายงานการสอบสวนนั้นให้ อัยการผู้มีเขตอำนาจทราบ โดยวิธีการรายงานเพียงรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานและสรุปรายงานคดี ไม่ต้องทำความเข้าใจทางคดีว่าควรดำเนินการฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาแต่อย่างใด หน้าที่ในการพิจารณานี้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

¹³¹ Cole et al., *The American System of Criminal Justice* (Belmont, California: Wadsworth/Thomson Learning, 2001). pp.27-29.

¹³² น้ำแท้ มีบุญสร้าง, กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบเทียบ, พิมพ์ครั้งที่ 1 ed. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, 2554). หน้า 7.

สำหรับในคดีที่มีความสำคัญอันอาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของ ประชาชนเป็นส่วนรวม หรือคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเลยไม่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนซึ่งอาจเกิดจากอิทธิพลของผู้ต้องหา หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจพยายามให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องหาเสียเอง หากมีการร้องขอ จากผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการทราบเหตุดังกล่าวแล้ว อัยการมีอำนาจเริ่มการสืบสวนสอบสวน ด้วยตนเองโดยไม่ต้องได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการสั่งให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนประจำ สำนักงานอัยการไปดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานใดๆ ที่จำเป็นต่อคดีโดย ไม่ต้องรอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งรายงานการสอบสวนก็ได้ ในการสืบสวนสอบสวนนี้เจ้าหน้าที่สืบสวน สอบสวนของอัยการมีอำนาจในการพกวาอาวุธปืนและมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในกรณีที่อัยการต้องการให้พยานบุคคลใดให้ถ้อยคำในศาล แต่พยานบุคคลนั้นไม่ให้ความร่วมมือ อัยการอาจจะดำเนินการให้ได้มาซึ่ง Subpoena ก่อนที่จะมีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการฟ้องคดี โดยการร้องขอต่อเสมียนประจำท้องถิ่น (District Clerk) เพื่อออก Subpoena การออก Subpoena เป็นอำนาจหน้าที่ของ อัยการ โดยเสมียนประจำท้องถิ่น (District Clerk) ไม่มีอำนาจ ในการปฏิเสธ โดย Sheriff¹³³ จะทำหน้าที่ส่ง Subpoena ให้แก่พยานเหล่านั้น¹³⁴

ดังนั้น อำนาจในการสอบสวนของพนักงานอัยการจึงมีอำนาจเหมือนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการสอบสวนทุกประการ ในสำนักงานอัยการบางแห่งมีการตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนสอบสวน ประจำสำนักงานอัยการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวนภายใต้อำนาจของพนักงานอัยการ ทั้งนี้ ในกรณีมีการจับกุมเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องนำผู้ต้องหาไปให้อัยการเพื่อยื่นคำฟ้องเบื้องต้น ต่อศาลโดยเร็ว ในบางท้องถิ่น ตำรวจจะนำคดีไปรายงานให้อัยการทราบภายในประมาณ 6 - 8 ชั่วโมง หรือ 24 - 48 ชั่วโมง หลังจากที่มีการจับกุม ซึ่งอัยการก็จะดำเนินการตรวจสอบสำนวน การสอบสวนและตรวจพยานหลักฐาน ถ้าอัยการเห็นว่าคดีนั้นพยานหลักฐานไม่เพียงพอ อัยการ ก็จะสั่งไม่ฟ้องต่อไป

¹³³ Sheriff เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจประเภทหนึ่ง มีอำนาจสืบสวนสอบสวน จับกุม เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไป แต่มีอำนาจกระทำการดังกล่าวภายนอกเขตเมืองและบนเขตถนนหลวงระหว่างรัฐ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและเป็นผู้ควบคุมตัวจำเลยในศาลด้วย

¹³⁴ น้ำแท้ มีบุญสร้าง, กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบเทียบ, พิมพ์ครั้งที่ 1 ed. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สุทรไพศาล, 2554). หน้า 9.

สหรัฐอเมริกาใช้นั้นใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) โดยกฎหมายกำหนดให้อัยการเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีต่อศาล โดยอัยการจะเป็นผู้ดำเนินคดีในนามประชาชน และอัยการยังเป็นผู้รับผิดชอบขั้นตอนในการสอบสวน ฟ้องร้องและในการดำเนินคดีอาญาอัยการยังมีหน้าที่แนะนำลูกขุน (Jurors) และคณะลูกขุนใหญ่ (Grand Jurors) ในคดีอาญา โดยลักษณะดังกล่าวแตกต่างกับของประเทศอังกฤษ ที่แม้จะมีองค์กร CPS ที่มีอำนาจในการฟ้องคดีอาญา แต่ก็ยังให้สิทธิแก่ผู้เสียหายตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular Prosecution)¹³⁵ ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะดำเนินการสืบสวนรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเบื้องต้น ต่อจากนั้นก็ดำเนินการจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้ ก็โดยอาศัยรายละเอียด ข้อเท็จจริงที่สืบสวนสอบสวนเรื่องราวต่างๆ เป็นแนวทางในการพิจารณา เสมือนเป็นผู้ช่วยของอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงภายในการกำกับดูแลของอัยการ ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาขึ้นก่อนฟ้องของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้องค์กร อัยการมีอำนาจอย่างสมบูรณ์ในกระบวนการขึ้นก่อนฟ้อง โดยรับผิดชอบทั้งในส่วนของการสอบสวนและฟ้องร้อง

จึงแสดงให้เห็นว่า การสืบสวนสอบสวนแสวงหาพยานหลักฐานและจับกุมผู้ต้องหา จะเป็นหน้าที่ของตำรวจ แต่อัยการก็เป็นผู้ที่มีดุลพินิจที่มีอำนาจและอิทธิพล โดยอัยการจะมีเขตอำนาจเป็นของตนเองเป็นอิสระจากกันและไม่อยู่ในความควบคุมของรัฐ อัยการจึงทำหน้าที่ประสานงานและสั่งการทั้งผู้ที่อยู่ในสำนักงานของตนและตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งทำการสอบสวนและป้องกันอาชญากรรมหน่วยอื่นๆ ด้วย ดังนั้น การสืบสวนสอบสวนคดีอาญาก่อนที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาลจึงเป็นหน้าที่โดยปกติของอัยการเช่นกันในลักษณะการทำงานร่วมกัน หากมีการจับกุมผู้ต้องสงสัยได้แล้วไม่ว่าจะโดยมีหมายหรือไม่ก็ตามก็จะนำตัวผู้ต้องสงสัยไปสู่ที่ทำการของเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน เพื่อทำการตรวจสอบรายละเอียดต่างๆ เช่น ทะเบียน ประวัติอาชญากร การพิมพ์ลายนิ้วมือและอื่นๆ ขั้นตอนนี้เรียกว่า booking ขณะเดียวกันจะมีการสอบปากคำผู้ถูกจับเพิ่มเติม พนักงานอัยการจะเข้ามาเกี่ยวข้องข้อพิจารณาพยานหลักฐานที่มีอยู่เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินว่าสมควรจะฟ้องหรือไม่

¹³⁵ รุ่งเรือง ฤตยพงษ์, "ระบบอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกา," อัยการ 14, no. 162 (หน้า 36).

อย่างไรก็ตาม คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้ทำการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และได้มีข้อสังเกตว่า รัฐจะมุ่งเน้นไปที่อาชญากรรมธรรมดา เช่น อาชญากรรมความรุนแรงและอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน มากกว่าอาชญากรรมที่มีผลกระทบในวงกว้าง อันเป็นปัญหาสำคัญต่อการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน¹³⁶

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาของตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาอันเป็นการดำเนินการกับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาชญาฐานฟอกเงินนั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ เหล่านั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินคดีอาญาในด้านความชัดเจนในการดำเนินงาน และการสืบสวนสอบสวน เนื่องจาก การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐอเมริกามีดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักระหว่างการสืบสวนสอบสวนกับข้อจำกัดของทรัพยากรและงบประมาณต่างๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อาจจะทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปดำเนินการสืบสวนสอบสวนกับความผิดมูลฐานที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่ของตนได้ทุกคดีอันส่งผลต่อการดำเนินการกับความผิดอาชญาฐานฟอกเงินตามมา โดยคดีฟอกเงินนั้นเป็นการกระทำที่มีความซับซ้อนและมีการร่วมกระทำความผิดอันเป็นเครือข่ายลูกโซ่ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรของหน่วยงานรัฐในการร่วมมือกันสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อมาเอาผิดกับผู้กระทำผิดและผู้ที่ยังคงอยู่เบื้องหลัง หากมีคดีอันเป็นความผิดมูลฐานเกิดขึ้นในเขตท้องที่ ตำรวจจะพิจารณาถึงลักษณะความร้ายแรงของการกระทำผิด ความเสียหายต่อเหยื่ออาชญากรรม ร่องรอยพยานหลักฐานที่สามารถนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผล ในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงปัจจัยทางทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น และจะพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของคดีซึ่งจะขึ้นอยู่กับเขตท้องที่เป็นสำคัญ¹³⁷ จึงเห็นได้ว่า เมื่อมีการกระทำความผิดอันเป็นมูลฐานเกิดขึ้น หากมีการกระทำอันเป็นความผิดฐานฟอกเงินย่อมยากต่อการตรวจพบร่องรอยพยานหลักฐาน เพราะคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ผู้กระทำความผิดและผู้บงการอยู่เบื้องหลังย่อมไม่ทิ้งหลักฐาน หรือร่องรอยไว้ ทำให้ตำรวจก็จะบันทึกข้อมูลเก็บไว้เป็นสถิติข้อมูลเพียงเท่านั้น จะไม่ทุ่มเททรัพยากรลงไปสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่

¹³⁶ Financial Action Task Force (FATF), *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in United States - Mutual Evaluation Report 2016*. p. 67.

¹³⁷ สัญลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต, "ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษากระบวนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน และชั้นศาล" (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552). หน้า 99-100.

ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจในการที่จะไม่สืบสวนสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะทำการสืบสวนอยู่ในชั่วระยะเวลาที่จำเป็น หลังจากนั้นก็จะใช้ดุลพินิจยุติการสืบสวนสอบสวน

3.3 ประเทศฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีชาวต่างชาติเป็นจำนวนมากเดินทางผ่านเข้าออกเพื่อท่องเที่ยวและเป็นแหล่งทางการเงินและอุตสาหกรรมของยุโรป ปัญหาเรื่องการฟอกเงินจึงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก รัฐบาลฝรั่งเศสจึงได้ออกกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้ถือว่าการฟอกเงินและการโอนเงินระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา รวมทั้งกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่เปิดเผยลักษณะและจำนวนของการโอนเงินใดๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นรายได้จากการค้ายาเสพติด ตลอดจนกำหนดให้ลูกค้าต้องแสดงตนก่อนเปิดบัญชีและเมื่อมีการโอนเงินมากกว่าที่กฎหมายกำหนด¹³⁸

3.3.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน

ประเทศฝรั่งเศสได้กล่าวถึงความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้ให้ความหมายของการฟอกเงินโดยสรุปว่า เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหรือรายได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมของผู้กระทำความผิดอุกฤษโทษ หรือความผิดมัจยโทษ¹³⁹ นอกจากนี้ยังรวมถึงการลงทุน การปกปิด หรือการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดอุกฤษโทษ¹⁴⁰ หรือความผิดมัจยโทษ¹⁴¹ ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี และปรับ 375,000 ยูโร

¹³⁸ วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม). หน้า 78.

¹³⁹ The French Penal Code Article 324-1

Money laundering is facilitating by any means the false justification of the origin of the property or income of the perpetrator of a felony or misdemeanour which has brought him a direct or indirect benefit.

Money laundering also comprises assistance in investing, concealing or converting the direct or indirect products of a felony or misdemeanour.

Money laundering is punished by five years' imprisonment and a fine of 375,000.

¹⁴⁰ The French Penal Code Article 131-1

ในประเทศฝรั่งเศสมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาฟอกเงินอยู่ 3 หน่วยงานที่สำคัญได้แก่

1. Traitement du Renseignement et Actions contre les circuits financiers clandestins (TRACFIN)

หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานของกระทรวงการคลังฝรั่งเศส มีหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล และปฏิบัติการต่อต้านขบวนการทางการเงินที่ปกปิดและมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงมีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูลและการดำเนินการกับวงจรทางการเงินที่ผิดกฎหมาย โดยหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจรวบรวมข้อมูลที่ได้จากทุกสาขาอาชีพซึ่งถูกบังคับตามกฎหมายให้ต้องเปิดเผยแหล่งที่มาของเงินนั้น และเป็นข้อมูลที่อาจเปิดเผยตัวผู้ต้องสงสัยว่าทำการฟอกเงิน ดังนั้น ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าเป็นการฟอกเงิน TRACFIN จะส่งต่อไปให้ศูนย์กลางเพื่อปราบปรามการกระทำผิดขั้นร้ายแรงเกี่ยวกับการเงิน คือ Office Central pour la Répression de la Grande délinquance Financière (OCRGDF) ดำเนินการต่อไป ซึ่ง OCRGDF มีหน้าที่ทำการสืบสวน สอบสวน และไต่สวนตามแบบการดำเนินงานของตำรวจว่าด้วยเรื่องการฟอกเงิน

ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (crime) หมายถึง ความผิดที่มีโทษวางโทษดังต่อไปนี้

1. จำคุกตลอดชีวิตหรือกักกันตลอดชีวิต
2. จำคุกหรือกักกันสูงสุดไม่เกิน 30 ปี
3. จำคุกหรือกักกันสูงสุดไม่เกิน 20 ปี
4. จำคุกหรือกักกันสูงสุดไม่เกิน 15 ปี

¹⁴¹ The French Penal Code Article 131-3

ความผิดมรยโทษ ได้แก่ความผิดที่มีโทษดังต่อไปนี้

1. จำคุก
2. ปรับ
3. ปรับรายวัน (Day – Fine)
4. ทำงานบริการสังคม
5. ริบทรัพย์สิน หรือจำกัคดีพิ

858411607

CU Thesiss 588594034 thesiss / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

2. Autorité de surveillance prudentielle et de resolution (ACPR)

หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย สถาบันการเงินอิเล็กทรอนิกส์ และบริษัทการลงทุนต่างๆ ในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของธนาคารกลางประเทศฝรั่งเศส อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML / CFT)

3. Autorité des Marchés Financiers (AMF)

หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการลงทุนในตลาดทุนของประเทศฝรั่งเศส มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเงินลงทุนในตราสารทางการเงินและในการออมอื่นๆ ทั้งหมด เพื่อไม่ให้ถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าในประเทศฝรั่งเศส TRACFIN เป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญอันเป็นหน่วยข่าวกรองทางการเงิน โดยมี ACPR และ AMF อีกสองหน่วยงานที่คอยทำหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายทั้งภาคตลาดเงินและตลาดทุน โดย TRACFIN ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักนั้นมีเอกสิทธิ์ที่จะขอตรวจสอบทุกอย่างที่ TRACFIN ต้องการ โดยเอกชนไม่สามารถจะนำเอาความลับของอาชีพของตนมาเป็นข้ออ้าง อีกทั้ง TRACFIN ยังมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมให้ธนาคารใดๆ เปิดบัญชีหรือจัดดำเนินการธุรกรรมของบุคคลที่ต้องสงสัยได้ ซึ่งจากบทบาทของ TRACFIN ย่อมแตกต่างจากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่มีอำนาจในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายได้ทันทีเมื่อพบการกระทำผิด แต่ TRACFIN เปรียบเสมือนหน่วยงานระหว่างกลางที่ทำหน้าที่คอยรับข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลต่างๆ และดำเนินการส่งต่อให้หน่วยงานอื่นดำเนินการต่อไป ถึงแม้ว่า TRACFIN จะมีอำนาจในการตรวจสอบที่กว้างไกลก็ตาม¹⁴²

¹⁴² รองศาสตราจารย์ ดร. ภูริชญา วัฒนรุ่ง, "การทุจริตคอร์รัปชัน และการป้องกันการทุจริตในวงราชการ," (2547). หน้า 9-21.

3.3.2 การดำเนินคดีอาญาของตำรวจ

ในประเทศฝรั่งเศสนั้น ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนเบื้องต้น และรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อที่จะทราบว่าได้มีความผิดเกิดขึ้นหรือไม่ และมีผลอย่างไรในการดำเนินคดีอาญา เพราะจะทำให้พนักงานอัยการพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินคดีอาญาหรือไม่ โดยพนักงานอัยการอาจจะยุติเรื่องไว้ หากเห็นว่าการกระทำไม่เป็นความผิดอาญา หรือไม่เป็นความจริง หรืออาจส่งฟ้องต่อศาลโดยตรง หากมีพยานหลักฐานหรือผู้กระทำความผิดรับสารภาพและหากเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ก็อาจทำคำร้องให้ผู้พิพากษาทำการสอบสวนก็ได้ จึงเป็นการกลั่นกรองคดีในเบื้องต้นในการนำคดีขึ้นสู่ศาลน้อยลง หรือผู้พิพากษาสอบสวนน้อยลงไปด้วย ซึ่งในการสอบสวนเบื้องต้นนี้ ตำรวจสอบสวนจะมีอำนาจในการสอบสวนอย่างจำกัดมาก โดยเฉพาะอำนาจที่จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน¹⁴³ เช่น การถามปากคำบุคคล (Audition des personnes) ตำรวจสอบสวนสามารถถามปากคำบุคคลต่างๆ ได้เช่น ผู้เสียหาย ตลอดจนผู้ถูกกล่าวหาหรือต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิด แต่ไม่ต้องสาบานตนและบุคคลเหล่านั้นมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือไม่ก็ได้ ถ้ายกข้อเท็จจริงเป็นเท็จ ก็จะมีฟ้องร้องผู้นั้นฐานแจ้งความเท็จไม่ได้เช่นเดียวกัน การค้นเคหสถานและการยึดของกลาง (Constatations matérielles et enquêtes) ตำรวจสอบสวนอาจทำการค้นหรือทำการตรวจสถานที่และยึดสิ่งของไว้ หากได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานที่และต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ในระหว่าง 06.00-12.00 น. เว้นแต่ในบางกรณี เช่น มีเสียงร้องให้ช่วยจากในบ้าน ก็อาจทำการค้นนอกเวลาที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ จะต้องทำบันทึกการสอบปากคำ และบันทึกการค้นหรือยึดของกลางด้วย โดยจะต้องลงรายละเอียดเกี่ยวกับวันเวลาและให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านและลงลายมือชื่อด้วย หรือในกรณีการควบคุมตัว (Garde à Vue) หากมีความจำเป็น ตำรวจสอบสวนมีสิทธิควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยโดยมีเหตุผลอันควรไว้ หากเห็นว่าการควบคุมตัวไว้จะมีประโยชน์ในการถามคำให้การเพิ่มเติมหรือว่าหากปล่อยตัวไปจะทำให้การสอบสวนของตำรวจเสียหาย โดยตำรวจสอบสวนจะควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไว้ได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมงและหากมีความจำเป็นอาจขยายเวลาการควบคุมตัวไว้ได้อีกไม่เกิน 24 ชั่วโมง โดยต้องได้รับอนุมัติจากพนักงานอัยการเป็นลายลักษณ์อักษร

ตำรวจฝรั่งเศส แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตำรวจฝ่ายปกครอง (La Police administrative) และตำรวจฝ่ายคดี (La Police judiciaire)¹⁴⁴ โดยตำรวจฝ่ายปกครองมีหน้าที่ใน

¹⁴³ สัญลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต, "ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษาาระบบการดำเนินคดีขึ้นเจ้าพนักงาน และขึ้นศาล" (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552). หน้า 61.

¹⁴⁴ อุทัย อาทิวา, "ตำรวจกับการสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส," วารสารบทบัณฑิตย์ เล่มที่ 62 (2549). หน้า 45.

การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทั้งในส่วนของ การป้องกันการกระทำความผิดทั่วไป และป้องกันมิให้มีการละเมิดกฎหมายเป็นเรื่องเฉพาะกรณีไป ส่วนตำรวจฝ่ายคดีมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา

ระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสนั้นได้แยกออกเป็น 2 ขั้นตอน¹⁴⁵ คือ ขั้นตอน ก่อนการฟ้องคดีอาญา (La phase préparatoire) และขั้นตอนการพิจารณาคดี (La phase décisoire) ซึ่งบทบาทของตำรวจจะอยู่ที่ขั้นตอนก่อนการฟ้องคดีอาญา (La phase préparatoire) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการเตรียมคดีเป็นสำคัญ โดยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการหาข้อเท็จจริง ก่อนฟ้องโดยมี ตำรวจ พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาไต่สวน จะทำหน้าที่ค้นหารวบรวม พยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในคดี ทั้งนี้ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ได้มีการแยกงานสอบสวน กับงานฟ้องร้องคดีออกจากกันดังเช่นประเทศไทย โดยอำนาจการสอบสวนถึงแม้ตำรวจจะเป็น ผู้ปฏิบัติหน้าที่หลัก อย่างไรก็ตามการทำงานของตำรวจนั้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมของอัยการ ตาม กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศส ได้บัญญัติแบ่งตำรวจฝ่ายคดีออกเป็น 2 ระดับ คือ เจ้า พนักงานตำรวจฝ่ายคดี (Les officiers de police judiciaire) กับเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดี (Les agents de police judiciaire) มีหน้าที่เสมือนเป็นผู้ช่วยของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดี โดยไม่มี อำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย โดยการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายคดีไม่ได้เป็นการทำงานที่เป็น อิสระจากพนักงานอัยการ และผู้พิพากษาไต่สวน แต่สามองค์กรดังกล่าวจะมีความเชื่อมโยงกันใน ลักษณะที่เป็นการปฏิบัติงานที่มีดุลยสัมพันธ์ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับประเภทของการ สอบสวนอันทำให้อำนาจการสอบสวนของตำรวจฝ่ายคดีในแต่ละประเภทจะแตกต่างกัน

การสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศสแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้¹⁴⁶

1. การสอบสวนความผิดซึ่งหน้า คือ การสอบสวนความผิดในกรณีที่อำนาจการสอบสวนของ ตำรวจฝ่ายคดีและพนักงานอัยการจะมีมากกว่ากรณีการสอบสวนเบื้องต้นซึ่งจะได้กล่าวต่อไป โดย การสอบสวนวิธีนี้จะมิวิธีรวบรัดพิเศษโดยเฉพาะ ทำให้สามารถรวบรวมพยานหลักฐานที่เพิ่งเกิดขึ้น เพื่อรวบรวมร่องรอยพยานหลักฐานซึ่งยังใหม่ ๆ สด ๆ และสามารถพิสูจน์ความผิดได้โดยมี

¹⁴⁵ สุกัลยา ตรีเนตร, "ศาลกับการตรวจสอบอำนาจดำเนินคดี" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551). หน้า 72.

¹⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

ความผิดพลาดน้อย โดยความผิดซึ่งหน้าจะนำมาใช้ในกรณีที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิด มัธยโทษ ต่อมาเมื่อตำรวจฝ่ายคดีทราบถึงการกระทำความผิดซึ่งหน้าแล้ว ตำรวจฝ่ายคดีต้องแจ้งเรื่อง ไปให้พนักงานอัยการโดยทันที และตำรวจฝ่ายคดีต้องรีบเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุเมื่อเดินทางไป ถึงแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีมีอำนาจดำเนินการที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวนที่จำเป็นสำหรับ การตรวจตราเก็บรักษาวัตถุหรือสิ่งของทั้งหลายที่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการค้นหาความจริง ได้ อำนาจนี้เป็นอำนาจที่กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจแก่ตำรวจฝ่ายคดีไว้ ทั้งนี้ การให้อำนาจตำรวจ ฝ่ายคดีเนื่องมาจากเหตุผลของความเร่งด่วน ในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งเกี่ยวกับการ กระทำความผิด จึงทำให้การสอบสวนนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการสอบสวนของผู้พิพากษาไต่สวน ในการสอบสวนเบื้องต้น แต่อำนาจดังกล่าวนี้ก็ถูกจำกัดด้วยระยะเวลา คือ กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 53 วรรคสอง ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการดำเนินการไว้ไม่เกิน 8 วัน

เมื่อพนักงานอัยการทราบเรื่องจากตำรวจฝ่ายคดีแล้ว สามารถใช้ดุลพินิจได้ว่าจะไปควบคุม การสอบสวนด้วยตนเองหรือไม่ หากพนักงานอัยการที่ได้รับแจ้งมาถึงที่เกิดเหตุ อำนาจสอบสวน จะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการทันที และพนักงานอัยการสามารถสั่งให้ตำรวจฝ่ายคดี ทำการสอบสวนต่อไปได้ นอกจากนี้ หากผู้พิพากษาไต่สวนมายังที่เกิดเหตุ อำนาจการสอบสวนจะเป็น ของผู้พิพากษาไต่สวน หรือผู้พิพากษาไต่สวนอาจมอบให้ตำรวจทำการสอบสวนแทนได้ ซึ่งในกรณี ดังกล่าว พนักงานอัยการอาจขอให้ผู้พิพากษาไต่สวนเปิดการสอบสวน(Instruction) ได้ แต่กรณีที่ พนักงานอัยการมิได้มีคำขอให้เปิดการสอบสวน ผู้พิพากษาก็จะมีอำนาจเท่าที่ตำรวจมีเท่านั้น ซึ่งอาจมอบหมายให้ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนต่อไปได้และเมื่อการสอบสวนความผิดซึ่งหน้า เสร็จสิ้น ผู้พิพากษาไต่สวนจะต้องมอบสำนวนการสอบสวนแก่พนักงานอัยการต่อไป

2. การสอบสวนเบื้องต้น คือ กระบวนการสอบสวนที่เริ่มต้นจากตำรวจฝ่ายคดีที่จะทำหน้าที่ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน เช่นเดียวกับการสอบสวนความผิดซึ่งหน้า เพื่อที่จะทราบว่าได้มีการ กระทำความผิดเกิดขึ้นหรือไม่ โดยเป็นการกลั่นกรองคดีเบื้องต้นทำให้คดีขึ้นสู่ศาลหรือผู้พิพากษาไต่ สวonn้อยลง ในบางกรณีการสอบสวนเบื้องต้นอาจเริ่มต้นโดยพนักงานอัยการเมื่อได้รับคำร้องทุกข์หรือ คำกล่าวโทษแล้วส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวน หรือเป็นกรณีที่เจ้า พนักงานตำรวจฝ่ายคดีได้รับแจ้งเรื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดีหรือมีคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

แล้วส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ และพนักงานอัยการได้มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าพนักงาน
ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนต่อไป

ข้อแตกต่างประการสำคัญระหว่างการสอบสวนความผิดซึ่งหน้ากับการสอบสวนเบื้องต้น คือ
กฎหมายจะอนุญาตให้มีการใช้มาตรการที่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาใน
การสอบสวนเบื้องต้นได้น้อยกว่าการสอบสวนความผิดซึ่งหน้า กล่าวคือ อำนาจในการสอบสวนของ
ตำรวจฝ่ายคดีมีจำกัด โดยเฉพาะอำนาจที่จะกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนเนื่องจากต้องได้รับความ
ยินยอมจากผู้มีส่วนได้เสียก่อนจะกระทำการใดๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนเบื้องต้น ทั้งนี้
ในการสอบสวนเบื้องต้นผู้สอบสวนมีอำนาจสอบปากคำบุคคลซึ่งสามารถจะให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์
แก่คดี เช่น ผู้เสียหายผู้ที่ตำรวจเห็นว่าอาจเป็นพยานได้ ตลอดจนผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือต้องสงสัยว่าเป็น
ผู้กระทำผิด ผู้ที่ให้ถ้อยคำไม่ต้องสาบานตัวและจะปฏิเสธไม่ยอมให้ถ้อยคำก็ได้ ถ้าปรากฏ
ในภายหลังว่าถ้อยคำดังกล่าวเป็นเท็จก็จะฟ้องร้องผู้นั้นฐานแจ้งความเท็จไม่ได้ ดังนั้น ความสำเร็จ
จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของตำรวจ และขอบเขตการสอบสวนคดีเบื้องต้นของเจ้าพนักงานตำรวจ
ฝ่ายคดีมีมากกว่าการสอบสวนคดีความผิดซึ่งหน้า เพราะความผิดทุกประเภทอยู่ในขอบเขตของ
การสอบสวนคดีเบื้องต้น

ผู้ที่มีอำนาจในการสอบสวนเบื้องต้นได้ คือ เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ฝ่ายคดีภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดี โดยเริ่มคดีเองตามความเห็นสมควร หรือโดย
คำสั่งของอัยการแห่งสาธารณรัฐ แม้ว่าในการสอบสวนเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดีจะมีอำนาจ
มากขึ้น แต่กฎหมายก็ไม่ได้ให้อำนาจบางประการไว้คือ อำนาจการควบคุมตัวหรือการกักตัวหรือ
การทำคำร้อง เนื่องจากอำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดี ในกรณีที่
เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีได้เริ่มทำการสอบสวนเบื้องต้นโดยดุลพินิจของตนเองตามกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 75-1 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีมีหน้าที่รายงาน
ความก้าวหน้าของการสอบสวนเบื้องต้นให้อัยการแห่งสาธารณรัฐทราบภายใน 6 เดือนนับแต่
วันที่เริ่มทำการสอบสวน¹⁴⁷ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า ผลของการสอบสวนเบื้องต้นจะมีผลต่อ
การดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน จะทำให้พนักงานอัยการพิจารณาว่า
จะดำเนินคดีอาญาต่อไปหรือไม่ หากเห็นว่าการกระทำไม่เป็นความผิดหรือไม่เป็นความจริงหรือ

¹⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 67.

อาจส่งฟ้องต่อศาลโดยตรงได้ หากมีพยานหลักฐานหรือผู้กระทำความผิดรับสารภาพและหากเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนก็อาจทำคำร้องให้ผู้พิพากษาไต่สวนทำการสอบสวนได้

3. การสอบสวนโดยผู้พิพากษาไต่สวน คือ วิธีพิจารณาคดีอาญาชั้นก่อนพิจารณาของระบบกฎหมายฝรั่งเศสโดยเฉพาะ และการไต่สวนนี้มีความแตกต่างจากการสอบสวนบางประการ¹⁴⁸ คือ การไต่สวนกระทำได้โดยไม่จำกัดเวลาในการดำเนินงาน โดยการกระทำของผู้พิพากษาไต่สวนมีความหลากหลายและมีขอบเขตที่ไม่จำกัดเหมือนการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดี ทั้งนี้ การไต่สวนจะกระทำต่อเมื่อได้มีการเริ่มคดีอาญา บุคคลที่อยู่ในกระบวนการไต่สวนจะไม่ใช้อยู่ในฐานะของผู้ต้องสงสัยหรือผู้เสียหายอีกต่อไป แต่จะมีฐานะเป็นผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา และคู่ความฝ่ายแพ่ง

กรณีนี้จะเป็นการสอบสวนคดีที่ยุ่งยากซับซ้อนหรือเป็นความผิดร้ายแรง โดยกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสบัญญัติให้การสอบสวนคดีความผิดอุกฤษฏ์โทษ โดยผู้พิพากษาไต่สวนเสมอ (มาตรา 79) แต่สำหรับความผิดมรณโทษ และลหุโทษ¹⁴⁹ ไม่บังคับว่าจะต้องสอบสวนโดยผู้พิพากษาไต่สวน ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายมีโอกาสร้องขอโดยตรงต่อผู้พิพากษาไต่สวนให้เปิดการสอบสวนได้ แต่เงื่อนไขในการสอบสวนกรณีนี้ คือ เมื่ออัยการมีคำร้องขอ ทั้งนี้ อำนาจของผู้พิพากษาไต่สวนดำเนินการไปตามหลัก “การดำเนินคดีแบบไต่สวน” คือ ต้องมีการบันทึกการสอบสวนเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นการทำโดยไม่เปิดเผยและไม่มีการเชิญพยานโดยวัตถุประสงค์ของการสอบสวนกรณีนี้ คือ เพื่อให้การสอบสวนคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนได้กระทำโดยบุคคลที่มีความชำนาญ ทั้งทางด้านตัวบทกฎหมายและเป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะหาสาเหตุของการกระทำความผิดก่อนนำคดีขึ้นสู่ศาล อันเป็นการสอบสวนซึ่งเห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับการพิสูจน์ความจริงที่จะนำไปสู่คำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ได้

¹⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 72.

¹⁴⁹ ประเทศฝรั่งเศสได้แบ่งความผิดเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรงมีอัตราโทษเพียงปรับหรือจำคุกสักระยะของจำเลย ซึ่งความผิดประเภทนี้ไม่มีโทษจำคุก
2. ความผิดมรณโทษ คือ ความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 2 เดือนจนถึงโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี
3. ความผิดอุกฤษฏ์โทษ คือ ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต

หรือไม่ และหากพนักงานอัยการร้องขอต่อผู้พิพากษาไต่สวนให้ทำการสอบสวนก่อนเปิดการสอบสวน ผู้พิพากษาอาจมีคำสั่งไม่เปิดการสอบสวน เช่น คดีนั้นขาดอายุความ หรือเมื่อทำการสอบสวนแล้ว ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามพยานหลักฐานการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดอาญา

ถึงแม้ว่าผู้พิพากษาไต่สวนจะมีความเป็นอิสระในการสอบสวน แต่ประมวลวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ก็กำหนดวิธีการคำนอำนาจโดยพนักงานอัยการว่า จะมีการสอบสวนต่อเมื่อพนักงานอัยการขอให้สอบสวน แม้จะเป็นกรณีความผิดซึ่งหน้า ทั้งนี้ อำนาจของผู้พิพากษาไต่สวนเป็นอำนาจที่จะสอบสวนใน “การกระทำ” ผู้พิพากษาไต่สวนจึงอาจเปลี่ยนแปลงข้อหาไต่สวนได้ และถ้าปรากฏจากการสอบสวนว่ามีการกระทำอื่นนอกเหนือจากคำร้อง ผู้พิพากษาไต่สวนจะต้องส่งคำร้องทุกข์และสำนวนไปให้อัยการทันที เพื่อให้อัยการยื่นคำร้องเพิ่มเติมให้สอบสวนการกระทำที่พบใหม่นั้น ซึ่งในการตรวจสอบคำฟ้องอุทธรณ์ หรือตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการตรวจสอบคดี ทบทวนการตรวจสอบคดี และตรวจสอบความผิดพลาดของผู้พิพากษาไต่สวน จะมีศาลอุทธรณ์ไต่สวนซึ่งเป็นแผนกหนึ่งของศาลอุทธรณ์ทำหน้าที่นี้

จึงเห็นได้ว่า การสอบสวนของตำรวจฝ่ายคดีจะมีการสอบสวนเบื้องต้น และการสอบสวนในกรณีความผิดซึ่งหน้า การสอบสวนของผู้พิพากษาไต่สวนจะมีการสอบสวนในเฉพาะคดีบางประเภทที่กฎหมายกำหนดไว้หรือตามคำร้องขอของอัยการเท่านั้น โดยผู้พิพากษาไต่สวนจะทำหน้าที่ในการสอบสวนคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน แต่หากผู้พิพากษาคคนใดทำหน้าที่สอบสวนในคดีใดแล้ว จะทำการนั่งพิพากษาในคดีที่ตนทำการสอบสวนไม่ได้

อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีอาญาของตำรวจในประเทศฝรั่งเศส ถือเป็นแบบอย่างของระบบการดำเนินคดีอาญาและมีระบบอัยการที่สมบูรณ์ ในส่วนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานับว่า มีเนื้อหาหลักการหลายประการที่มีความคล้ายคลึงกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย อีกทั้ง การสอบสวนไม่มีแนวคิดการแบ่งแยกอำนาจการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีอาญาออกจากกันแต่อย่างใด แม้ว่าการสอบสวนคดีอาญาจะกระทำโดยองค์กรของรัฐถึง 3 องค์กร คือ ตำรวจฝ่ายคดี ผู้พิพากษาสอบสวน และพนักงานอัยการ แต่การสอบสวนก็มีความเป็นเอกภาพ¹⁵⁰ โดยแต่ละองค์กรจะมีความเชื่อมโยงกัน อันมีการตรวจสอบและกำกับดูแลการสอบสวนระหว่างกัน

¹⁵⁰ มานะ เผาะช่วย, "ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน : ศึกษาเปรียบเทียบระบบของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556). หน้า 200.

สำหรับการสอบสวนคดีอาญาของฝรั่งเศส ตำรวจฝ่ายคดีถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการสอบสวน โดยเฉพาะการสอบสวนความผิดซึ่งหน้าและการสอบสวนเบื้องต้นก็เป็นส่วนสำคัญของการไต่สวน เบื้องต้นถูกส่งมาให้ผู้พิพากษาไต่สวนโดยคำร้องของพนักงานอัยการ ถือได้ว่าการทำงานของตำรวจฝ่ายคดีเป็นกลไกของการอำนวยความสะดวกโดยอยู่ภายใต้อำนาจอัยการ

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาของตำรวจในประเทศฝรั่งเศสอันเป็นการดำเนินการกับการกระทำ ความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาญานั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำ ความผิดมูลฐานต่างๆ เหล่านั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินคดีอาญาในด้านความชัดเจนในการดำเนินงาน และการสืบสวนสอบสวน เนื่องจาก ความสมบูรณ์และน้ำหนักของสำนวนสอบสวน ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการสอบสวน ประกอบกับ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้ทำการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และได้มีข้อสังเกตว่า การไม่มีเจ้าหน้าที่ที่เชี่ยวชาญใน การวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมการเงินที่เพียงพอ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เนื่องจากคดี ฟอกเงินมีปริมาณมากและยังมีความซับซ้อน ทำให้ปริมาณคดีนั้นลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไม่มีอำนาจในการค้นหาและยึดที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร¹⁵¹ และ สถิติในการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีมิได้มีการเก็บรวบรวมไว้อย่างชัดเจน จึงไม่สามารถประเมิน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างครบถ้วน¹⁵² นอกจากนี้ ระบบการต่อต้านการฟอกเงินของ ประเทศฝรั่งเศสนั้น คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน ได้ชี้ให้เห็นว่าการขาดการกำกับดูแลและการตรวจสอบอย่างระดับมืออาชีพเป็นอุปสรรคสำคัญ ต่อการต่อต้านการฟอกเงิน รวมถึงปัญหาในการประเมินประสิทธิภาพของการตรวจสอบ ตลอดจนการขาดบุคลากรด้านเทคนิคและทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรที่ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง สำหรับการสืบสวนและดำเนินคดีฟอกเงินนั้น ส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งมักจะเป็นหน่วยงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายให้ปราบปรามคดีฟอกเงินและอาชญากรรม ทางการเงินอื่นๆ ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของอัยการท้องถิ่นหรืออัยการพิเศษ ทั้งนี้

¹⁵¹ Financial Action Task Force (FATF), *Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism in France - Mutual Evaluation Executive Summary 2011*. pp. 6-7.

¹⁵² *Ibid.* pp. 22-23.

อาชญากรรมทางการเงินผู้พิพากษาสอบสวนอาจทำการสอบสวนเรื่องการฟอกเงินในกรณีที่มีความซับซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง¹⁵³

สุดท้ายนี้จากการศึกษาในส่วนของต่างประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศนั้น มีเพียงอำนาจจัดเก็บข้อมูลและธุรกรรมทางการเงิน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หลังจากนั้นก็ทำการส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย เปรียบเสมือนหน่วยงานระหว่างกลางที่ดำเนินการสนับสนุนในด้านข้อมูลต่างๆ และคอยตรวจสอบ ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทยที่มีอำนาจทั้งในส่วนการจัดเก็บข้อมูลและธุรกรรมทางการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลและธุรกรรม อีกทั้ง เมื่อเห็นว่ามีกรกระทำผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็มีอำนาจในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย คือ ยึดและอายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นมาตรการทางแพ่ง ตลอดจนอำนาจจับกุมในความผิดอาญาฐานฟอกเงิน อันเป็นมาตรการทางอาญา สำหรับในกรณีของปัญหาในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในต่างประเทศนั้น ล้วนมีสาเหตุจากการปฏิบัติงานต่างๆ ในแต่ละกระบวนการของการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานตำรวจ อันเห็นได้ว่า เจ้าพนักงานตำรวจยังขาดความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการดำเนินคดี ประกอบกับการประเมินของ FATF ในแต่ละประเทศ โดยให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินคดีฟอกเงินในแนวทางเดียวกันว่า สถิติในการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีมิได้มีการเก็บรวบรวมไว้อย่างชัดเจน อันเป็นปัญหาในการตรวจสอบและวิเคราะห์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของประเทศไทยในประเด็นต่างๆ ทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมาย และด้านเทคนิคต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม การที่หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศมิได้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ดังเช่นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ย่อมส่งผลให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในต่างประเทศที่รับข้อมูลธุรกรรมจากหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาดำเนินการต่อ ต้องมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องเข้าใจในข้อมูลธุรกรรม พยานหลักฐานต่างๆ ที่รับมาแล้ว ยังต้องดำเนินการ

¹⁵³ Bonifassi Avocats. "France: Anti Money Laundering 2019". Accessed 16 December 2018.

<https://iclq.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/france>

858411607

CD IThesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

บังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดเองอีกต่อหนึ่ง หากเจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในข้อมูลก็ยิ่งทำให้
การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ประสิทธิภาพตามไปด้วย

858411607

CU ThesIs 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หลักการต่างๆ ในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยในบทนี้ผู้วิจัยจะเอาองค์ความรู้ หลักการต่างๆ มาวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของประเทศไทย รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินโดยตรงต่อไป

4.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

การวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน และอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีดังกล่าว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาโดยแยกการวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาด้านการสืบสวนสอบสวน

ประเทศไทยมีการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีฟอกเงินทางด้านอาญาน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมความผิดมูลฐาน หรือความผิดร้ายแรงประเภทต่างๆ ส่วนการนำคดีขึ้นสู่ศาล การตัดสินของศาลก็เชื่อว่าพยานหลักฐานมีไม่เพียงพอ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย และศาลตัดสินพิพากษาปล่อยตัวจำเลยไป ทั้งนี้ การที่อำนาจการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินเป็นอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่รับผิดชอบในความผิดอาญาฐานอื่นๆ ที่ร้ายแรงอีกจำนวนมาก โดยความผิดอาญาฐานฟอกเงินเป็นหนึ่งในความผิดอาญาเหล่านั้น แต่มีลักษณะพิเศษเฉพาะทาง ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินภารกิจในการสืบสวนจับกุมได้ทันทั่วทั้งที่ หรือยังไม่ได้ดำเนินการสืบสวนจับกุม ทำให้การดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินเกิดความล่าช้า มีการดำเนินคดีได้จำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับปริมาณและมูลค่าทรัพย์สินที่ยึดและอายัด ประกอบกับปัญหาการฟอกเงินในปัจจุบัน

858411607

CT :Thesisis 5885994034 thesisis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

มีลักษณะที่ซับซ้อน และดำเนินการเป็นองค์กรอาชญากรรม ซึ่งยากต่อการสืบสวน จับกุม และค้นหา พยานหลักฐาน จึงจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่เรียนรู้มาโดยเฉพาะ ถึงแม้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจ จะสามารถสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดในความผิดมูลฐานได้อย่างดีเยี่ยม แต่ในความผิดอาญา ฐานฟอกเงินนั้นเจ้าพนักงานตำรวจยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการสอบสวนต้องมีความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดี โดยการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนอยู่ในสถานีตำรวจและไม่เคยทำ คดีฟอกเงินมาก่อน ย่อมไม่เชี่ยวชาญในการทำคดีอาญาฟอกเงินได้เพราะต้องมีความรู้ในเรื่อง กฎหมายฟอกเงิน ระเบียบข้อบังคับ มาตรการที่เกี่ยวกับการฟอกเงินในด้านต่างๆ ตลอดจนหน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับ ข้อสังเกตที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการ ทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้ทำการประเมิน ประเทศไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไว้ด้วย อันเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในปัญหาดังกล่าว

ทั้งนี้ จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาของตำรวจในต่างประเทศ อันเป็นการดำเนินการกับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาญาฐานฟอกเงินนั้น จัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ เหล่านั้น ในด้านการสืบสวนสอบสวน สรุปได้ว่า ปัญหาในประเทศอังกฤษ คือ เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวม พยานหลักฐานทั้งหมดฝ่ายเดียว แต่การรวบรวมพยานหลักฐานกระทำโดยเจ้าพนักงานตำรวจ หลายฝ่าย ทำให้เกิดความล่าช้า และไม่รวดเร็วต่อการสืบสวนสอบสวน เช่น การที่พนักงานสอบสวน จะทำการสอบปากคำผู้ต้องหาที่ก็ต้องได้รับการอนุญาตจากฝ่ายควบคุมเสียก่อน ลักษณะการสอบสวน จึงเป็นการกระจายความรับผิดชอบ ซึ่งผู้กระทำผิดที่บงการอยู่เบื้องหลัง หรือเครือข่ายองค์กร อาชญากรรมสามารถหาช่องทางหลีกเลี่ยงไปได้ อีกทั้ง เมื่อมีเจ้าพนักงานตำรวจหลายฝ่าย แต่ไม่มี ความรู้ความเชี่ยวชาญในคดีอาญาฟอกเงิน ก็ย่อมเกิดปัญหาในเรื่องของการหารือข้อยุติในการทำ สำนวนสอบสวนต่อไป และจากข้อสังเกตของ FATF ว่าระดับการฟ้องร้องดำเนินคดีฟอกเงินยังไม่มี ความสอดคล้องกับการสืบสวนเส้นทางการเงินที่มีมาตรการที่แข็งแกร่ง เนื่องจากคดีฟอกเงินมี ความซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดี อันแสดงให้เห็นได้ว่า กระบวนการสืบสวน

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

สอบสวนในคดีฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจยังไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพจนนำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินได้เท่าที่ควร

สำหรับในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐอเมริกา มีดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักระหว่างการสืบสวนสอบสวนกับข้อจำกัดของทรัพยากรและงบประมาณต่างๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อาจจะทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปดำเนินการสืบสวนสอบสวนกับความผิดที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่ของตนได้ทุกคดี ทั้งนี้ FATF ได้มีข้อสังเกตว่า รัฐจะมุ่งเน้นไปที่อาชญากรรมธรรมดาในชีวิตประจำวันที่ไม่ได้มีความยุ่งยากซับซ้อน เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มากกว่าอาชญากรรมที่มีความยุ่งยากซับซ้อนที่มีผลกระทบในวงกว้าง อันจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะในการสอบสวน อันส่งผลต่อการดำเนินการกับความผิดอาญาฐานฟอกเงินตามมา โดยคดีฟอกเงินนั้นเป็นการกระทำที่มีความซับซ้อนและมีการร่วมกระทำ ความผิดอันเป็นเครือข่ายลูกโซ่ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรของหน่วยงานรัฐในการร่วมมือกันสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อมาเอาผิดกับผู้กระทำผิดและผู้บงการอยู่เบื้องหลัง หากมีคดีเกิดขึ้นในเขตท้องที่ ตำรวจจะพิจารณาถึงลักษณะความร้ายแรงของการกระทำผิด ความเสียหายต่อเหยื่ออาชญากรรม ร่องรอยพยานหลักฐานที่สามารถนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงปัจจัยทางทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น และจะพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของคดี ซึ่งจะขึ้นอยู่กับเขตท้องที่เป็นสำคัญ จึงเห็นได้ว่า เมื่อมีการกระทำความผิดอันเป็นมูลฐานเกิดขึ้น หากมีการกระทำอันเป็นความผิดฐานฟอกเงินย่อมยากต่อการตรวจพบร่องรอยพยานหลักฐาน เพราะคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ ผู้กระทำความผิดและผู้บงการอยู่เบื้องหลังย่อมไม่ทิ้งหลักฐานหรือร่องรอยไว้ ทำให้ตำรวจก็จะบันทึกข้อมูลเก็บไว้เป็นสถิติข้อมูลเพียงเท่านั้น จะไม่ทุ่มเททรัพยากรลงไปสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจในการที่จะไม่สืบสวนสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะทำการสืบสวนอยู่ในชั่วระยะเวลาที่จำเป็น หลังจากนั้นก็จะใช้ดุลพินิจยุติการสืบสวนสอบสวน

กรณีของประเทศฝรั่งเศส FATF ได้มีข้อสังเกตถึงปัญหาในด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงิน คือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญและทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรที่ดำเนินการในคดีฟอกเงิน ซึ่งส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมักจะเป็นหน่วยงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายให้ปราบปรามคดีฟอกเงิน

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

เมื่อพิจารณาจากปัญหาและอุปสรรคด้านการสืบสวนสอบสวนของการดำเนินคดีอาญาอันเป็นการดำเนินการกับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาญาฐานฟอกเงินนั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ เหล่านั้น ในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจในต่างประเทศแล้วย่อมมีคล้ายคลึงกันกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจของประเทศไทย อันเป็นปัญหาสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในปัจจุบัน ซึ่งแต่ละประเทศที่ศึกษาล้วนเกิดจากความไม่เชี่ยวชาญ และความเข้าใจของเจ้าพนักงานตำรวจในการปฏิบัติงานนั้นๆ โดยอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในยุคสมัยปัจจุบันนั้น มีทั้งอาชญากรรมธรรมดา เช่น การลักทรัพย์ การปล้นทรัพย์ และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งถือว่าการกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร หรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศและคดีฟอกเงินนี้ก็ถือเป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจคดีหนึ่ง ที่มีลักษณะเฉพาะตัวซับซ้อน พิเศษ และโดดเด่นยิ่งกว่าคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่นๆ เนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอาชญากรรมร้ายแรงหรือที่เรียกว่าคดีความผิดมูลฐาน ซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีจำนวนคดีความผิดมูลฐานในประเทศของตนไม่เท่ากัน แล้วแต่มุมมองและการบัญญัติฐานความผิดในเรื่องความผิดมูลฐานนี้

แต่ประเด็นสำคัญอยู่ตรงที่คดีฟอกเงินเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ซึ่งประเทศไทยไม่มีกฎหมายต้นแบบที่จะดำเนินคดีและรวบรวมพยานหลักฐานจากคดีฟอกเงินซึ่งเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายประเภทนี้ จึงเป็นเรื่องที่ยากมากที่จะมีการร้องทุกข์ของผู้เสียหายหรือการกล่าวโทษของบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีฟอกเงิน เพราะยังมีค่านิยมที่ยังคงไม่ตระหนักว่าการฟอกเงินเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ อีกทั้งการดำเนินคดีฟอกเงินยังมีทฤษฎีเบื้องหลังกฎหมายที่ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทยอีกด้วย คือทฤษฎีการสมคบ ซึ่งผู้กระทำความผิดที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็จะต้องถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้สมคบ มีระวางโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทำให้การพิสูจน์เจตนาของการสมคบนี้นี้ยังไม่มีผลเป็นที่ปรากฏเชิงประจักษ์ในสังคมไทยอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การไม่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีฟอกเงินอันเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายนี้เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ให้หมดไป โดยควรพัฒนาหลักกฎหมายในเรื่องการร้องทุกข์กล่าวโทษ ซึ่งตามปกติสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหลักการ คือ ให้ประชาชนทั่วไปแจ้งเบาะแส หรือแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการสายลับ ตลอดจนหลักการที่บังคับให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในด้านต่างๆ เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน ฯลฯ ต้องรายงานธุรกรรมและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเข้ามายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยโยงโยยข้อมูลทุกอย่างเข้าสู่หน่วยงานของรัฐ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ อีกทั้งสามารถวิเคราะห์เส้นทางทางการเงินที่เกี่ยวข้องกันกับการกระทำที่มีขบด้วยกฎหมาย รวมถึงวิเคราะห์ผู้กระทำความผิดและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด รวมไปถึงวิเคราะห์การกระทำความผิดฐานฟอกเงินและการกระทำความผิดมูลฐานได้ด้วย

ประการที่สำคัญต่อมา ผู้วิจัยเห็นว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้มีอำนาจสอบสวนดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งๆที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีองค์ความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญที่จะสามารถติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้กระทำความผิดคดีฟอกเงินได้ดีกว่าเจ้าพนักงานตำรวจหรือหน่วยงานอื่นๆ หรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้ช่วยให้ข้อมูลและแนวทางแก่พนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวน ประกอบกับในคดีสำคัญที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย เช่น กรณีคดีทุจริตบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน คดีเกี่ยวเนื่องกับการยกยอกเงินสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด คดีผู้ประกอบการทัวร์ด้อยคุณภาพหรือทัวร์ศูนย์เหรียญ คดีทุจริตโครงการรับจำนำข้าว คดีทุจริตเงินงบประมาณอุดหนุนบูรณปฏิสังขรณ์วัด และคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้มีการรวบรวมพยานหลักฐานและไปร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินเองทั้งหมด อีกทั้งการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเปรียบเสมือนเป็นต้นน้ำในการเริ่มต้นคดีฟอกเงิน เนื่องจากมีความเข้าใจในธรรมชาติลักษณะของคดีฟอกเงินก่อนหน่วยงานอื่น มีองค์ความรู้และการวินิจฉัยที่จะสามารถชี้ชัดได้ถึงลักษณะของการกระทำอันเป็นความผิดฐานฟอกเงิน ฉะนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ในหน่วยงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมีอำนาจเพียงการร้องทุกข์กล่าวโทษไปยังพนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าพนักงานตำรวจหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ฯลฯ เพื่อประสานให้มีการสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีอาญารัฐฟอกเงิน และการพิพากษาคดีฟอกเงินต่อไป ซึ่งตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทยสรุปว่าต้นน้ำของอำนาจในการร้องทุกข์กล่าวโทษคดีฟอกเงิน อยู่ที่องค์กรของรัฐในปัจจุบันคือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ดังนั้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายฟอกเงิน ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสถิติ ขั้นตอนการปฏิบัติในส่วนของ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนความชำนาญในคดีฟอกเงิน ทักษะและเทคนิคในการสืบสวนคดีฟอกเงินเป็นอย่างดีแล้ว จึงควรพิจารณาแก้บทกฎหมายให้มีอำนาจสอบสวน ดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยอีกกรณีหนึ่ง อันจะทำให้ปัญหาการร้องทุกข์กล่าวโทษดังกล่าวลดลงไป เนื่องจาก เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับเรื่อง ข้อมูลธุรกรรม หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ก็สามารถทำการสืบสวนเส้นทางการเงิน รวบรวมพยานหลักฐาน และสรุปสำนวนสอบสวน พร้อมทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการโดยตรงต่อไป

4.1.2 ปัญหาด้านความชัดเจนในการดำเนินงาน

จากการศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ผู้วิจัยได้พบปัญหาการประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหลายประการ คือ ปัญหาการเข้าร่วมฟังการสอบสวนและการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีในคดีความผิดมูลฐานและความผิดอาญารัฐฟอกเงิน ปัญหาการส่งสำเนารายงานการสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และปัญหาการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกิดจากการปฏิบัติงานร่วมกันขององค์กรต่างๆ ที่มีได้ให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ตาม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 เท่าที่ควร

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติการเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีฟอกเงินนี้มีความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานขององค์กรหลายองค์กรในประเทศไทย ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงภาคประชาชนด้วย ฉะนั้น จึงต้องมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่การประสานการปฏิบัติการระหว่างองค์กรจะไม่สอดคล้องกัน ดังเห็นได้จากคดีทุจริตบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน ที่เกิดปัญหาคดีล่าช้าและส่งผลกระทบต่อคดีซึ่งใกล้เคียงอายุความตามมา เพียงเพราะมาจากขาดการประสานงาน ตลอดจนข้อมูลพยานหลักฐานต่างๆ จึงมิได้มีการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ในคดีเพื่อทำการร้องทุกข์กล่าวโทษในทันที ซึ่งการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินในปัจจุบัน ต้องบริหารงานภายใต้ศักยภาพของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งทั้งสององค์กรได้ดำเนินงานไปตามศักยภาพของบทบัญญัติกฎหมายและข้อตกลงที่มีผลผูกพันระหว่างองค์กรในปัจจุบัน เพื่อขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายให้สมดังเจตนารมณ์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการศึกษาในส่วนของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศอังกฤษ มีปัญหาในการดำเนินคดีอาญาของตำรวจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินในประเด็นด้านความชัดเจนในการดำเนินงานที่ว่า การดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานนั้น มีการดำเนินการโดยเจ้าพนักงานตำรวจหลายฝ่าย ซึ่งเมื่อมีเจ้าพนักงานตำรวจหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเชี่ยวชาญในคดีอาญาฟอกเงินก็ย่อมเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ที่สำคัญคือปัญหาในการประสานงานกันระหว่างผู้ที่มีอำนาจในการปฏิบัติงานแต่ละส่วนซึ่งต้องสัมพันธ์และชัดเจนในการดำเนินงาน ส่วนกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ประเด็นย่อมอยู่ที่ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักระหว่างการสืบสวนสอบสวนกับข้อจำกัดของทรัพยากรและงบประมาณต่างๆ ของเจ้าพนักงานตำรวจ หากยังมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจที่กว้างขวาง ต่อไปก็อาจใช้ดุลพินิจในการยุติการสืบสวนสอบสวนได้ และในกรณีของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีปัญหาในประเด็นที่ หากในการสอบสวนเบื้องต้นไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้กระทำผิด ก็ย่อมทำให้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอ จึงแสดงให้เห็นว่าความชัดเจนในการทำสำนวนสอบสวนขึ้นอยู่กับความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และ

858411607

CD :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ประสบการณ์ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการสอบสวน หากเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการสอบสวนมีเทคนิควิธีในการสอบสวนก็ย่อมทำให้ได้รับข้อมูลที่เพียงพอต่อการสรุปสำนวนสอบสวนได้ เมื่อพิจารณาจากปัญหาด้านความชัดเจนในการดำเนินงานของต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นแล้ว ย่อมมีความคล้ายคลึงกันกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจของประเทศไทย อันเป็นปัญหาสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในปัจจุบัน

ทั้งนี้ จากปัญหาความชัดเจนในการดำเนินงานของประเทศไทยอันเกิดจากการประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหลายประการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ซึ่งองค์กรทั้งหลายก็ได้ดำเนินงานไปตามความเคร่งครัดของบทบัญญัติของกฎหมายและข้อตกลงที่มีผลผูกพันระหว่างองค์กรในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการพิจารณาบัญญัติหลักเกณฑ์ที่สำคัญๆ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ให้ปรากฏอยู่ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติอย่างเด่นชัด และมีมาตรการหรือบทลงโทษทางกฎหมายหากเจ้าหน้าที่ผู้ใดมิได้ปฏิบัติตาม อันจะเป็นการบังคับให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานต่อไป

4.1.3 ปัญหาด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน

การที่หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินในกรณีมีคดีฟอกเงินเกิดขึ้น ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้น จะต้องเป็นผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมายเป็นหนังสือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38¹⁵⁴ หรือไม่ เนื่องจากหาก

¹⁵⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจดังต่อไปนี้

เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะทำให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย อันส่งผลให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงินได้มากกว่าอำนาจที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ไว้ อันจะทำให้การดำเนินการในกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น แม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจกว้างขวางก็ตาม แต่การใช้อำนาจในการสอบสวนก็มีข้อจำกัดให้ใช้เฉพาะในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และการนำพยานหลักฐานบางอย่างออกมาตรวจสอบก็ทำได้ยาก เพราะกฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่รัฐได้บัญญัติขึ้นเพื่อบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นกฎหมายพิเศษสำหรับกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมาย

ทั้งนี้ จากการศึกษาปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นกลไกของการดำเนินคดีอาญาด้านฟอกเงินในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า การรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานตำรวจนั้น มีการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีที่มากเกินไป ประกอบกับความไม่เชี่ยวชาญของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งมีความเหมือนกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินคดีอาญาด้านฟอกเงินในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจของประเทศไทย กล่าวคือ ในประเทศอังกฤษมีการรวบรวมพยานหลักฐาน

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง แสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น”

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

โดยเจ้าพนักงานตำรวจหลายฝ่าย ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันในการปฏิบัติงาน และไม่เป็นเอกภาพในการทำสำนวนสอบสวน โดยการทำสำนวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจจำนวนมาก มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะทราบข้อเท็จจริง พฤติการณ์แห่งคดี และบางครั้งมีการรวบรวมพยานหลักฐานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย ซึ่งความบกพร่องผิดพลาดเช่นนี้จะปรากฏขึ้นได้ ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาคดีนั้นๆ แล้ว ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่าการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ จะมุ่งเน้นแสวงหาพยานหลักฐานไปยังตัวผู้ต้องหา โดยหลายครั้งพยานหลักฐานอื่นที่สำคัญในการค้นหาความจริงได้ถูกมองข้ามไป ส่วนในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น เจ้าพนักงานตำรวจ ย่อมเน้นไปที่การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีที่รัฐให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น เช่น อาชญากรรม ความรุนแรงและอาชญากรรมทรัพย์สินมากกว่าอาชญากรรมที่เน้นในยุทธศาสตร์ระดับชาติ ถึงแม้ว่าคดีฟอกเงินจะมีความสำคัญระดับชาติขนาดไหนก็ตาม และกรณีของประเทศฝรั่งเศส จะเห็นได้ว่า FATF ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงินของประเทศฝรั่งเศส ไว้ว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสนั้น ไม่มีอำนาจในการค้นหาและยึดที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สำหรับประเด็นปัญหาในหลักเกณฑ์การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงินตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า รูปแบบของการกระทำความผิดอาชญาฐานฟอกเงินนั้น ผู้กระทำความผิดมีการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีการโยกย้ายเงินออกไปด้วยความรวดเร็ว ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ยาก หากมีการกำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงิน มีอำนาจที่จะเรียกรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงินได้อย่างรวดเร็ว และเข้าถึงข้อมูลได้โดยเร็ว ก็จะทำให้การดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกิดประสิทธิผลอย่างมากขึ้นซึ่งจำต้องมีอำนาจพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน นอกเหนือจากที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจไว้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งนี้ เนื่องจากข้อมูลบางอย่างพนักงานสอบสวนปกติไม่สามารถขอหรือรวบรวมมาในสำนวนได้ จำต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ปราบปรามการฟอกเงิน โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ได้ให้อำนาจในการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม ตลอดจนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันแสดงให้เห็นว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจที่จะออกคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินส่งมอบข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลรายการเงินฝาก ถอนและยอดคงเหลือในบัญชีต่างๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 ที่ได้ให้อำนาจแก่กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา อีกทั้งยังมีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้อีกด้วย

ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หากพนักงานสอบสวนตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 5 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พนักงานสอบสวนผู้นั้นก็จะมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ทันที อันจำเป็นต้องมีการรับรองเป็นบทกฎหมายในหลักเกณฑ์การใช้อำนาจเช่นนี้ไว้อย่างชัดเจน และเป็นการใช้อำนาจดังกล่าวในกรณีใดได้บ้าง อีกทั้ง คำว่า พนักงานสอบสวน ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ควรที่จะกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วน

4.1.4 ปัญหาด้านการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน

เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนต้องทำการแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ โดยการแจ้งข้อหา นั้นจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้ที่น่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น จึงแสดงให้เห็นว่า ในกรณีของการแจ้งข้อหาความผิดฐานฟอกเงินนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 โดยปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานตำรวจที่รับผิดชอบไม่เข้าใจว่าจะทำอย่างไรในคดีอาญาข้อหาฟอกเงิน ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานตำรวจที่รับผิดชอบในการจัดทำสำนวนการสอบสวนคดีอาญาข้อหาฟอกเงินจะต้องทราบข้อมูลในองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 อย่างถ่องแท้ ตลอดจนความเข้าใจในกฎหมายฟอกเงิน โดยองค์ประกอบความผิดที่สำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนให้มีความชัดเจน คืออะไรเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วไม่ชัดเจนว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดคืออะไร หรือไม่สอบสวนไปให้ถึงเหตุความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับขบวนการ หรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน อันมีสาเหตุมาจากความรู้ความเข้าใจในกฎหมายฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจด้วย ดังเห็นได้จากคดีสำคัญของประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา คือ คดีฟอกเงินของแม่อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมิได้แจ้งข้อหาความผิดอาญาฐานฟอกเงินมาตั้งแต่ต้นพร้อมกับคดีความผิดมูลฐาน ซึ่งในคดีนี้ก็มีความผิดฐานยกยอกทรัพย์นั่นเอง จึงส่งผลให้ไม่มีการดำเนินคดีในส่วนของการอาญาฟอกเงินมาตั้งแต่ต้น อันเป็นต้นตอของปัญหาการขาดอายุความในคดีตามมา

ทั้งนี้ ในกรณีการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจในความผิดอาญาอันเป็นความผิดมูลฐานซึ่งส่งผลต่อการแจ้งข้อหาความผิดอาญาฐานฟอกเงินของต่างประเทศนั้น ได้ปรากฏข้อเท็จจริงในกรณีของประเทศไทย คือ ขณะสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้ต้องหาอาจจะยังไม่ถูกแจ้งข้อหา ก็ได้

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

อันแสดงให้เห็นได้ว่า หากเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำคดีความผิดมูลฐานในท้องที่เกิดเหตุอื่นๆ มิได้แจ้งข้อหาใดๆ ก็ย่อมมีโอกาสเกิดการแจ้งข้อหาอาญฐานพอกเงินตามมาได้ ซึ่งเหมือนกับของประเทศไทยที่เจ้าพนักงานตำรวจมิได้มีการแจ้งข้อหาอาญาในความผิดฐานพอกเงินนั้น อาจมีสาเหตุมาจากความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายพอกเงิน และไม่ได้มีประสบการณ์ในด้านอาญาพอกเงินมาโดยตรง หรือแม้แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อมีการกระทำความผิดอันเป็นมูลฐานเกิดขึ้น หากมีการกระทำอันเป็นความผิดอาญฐานพอกเงิน ย่อมยากต่อการตรวจพบร่องรอยพยานหลักฐาน เพราะผู้กระทำความผิดและผู้บงการอยู่เบื้องหลังย่อมไม่ทิ้งหลักฐาน หรือร่องรอยไว้ ประกอบกับการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่ทุ่มเทพยายามลงไปที่การสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่ อันเป็นคุณพินิจของเจ้าพนักงานตำรวจโดยชอบ ก็ยิ่งเป็นการปล่อยปละละเลยต่อการดำเนินคดีอาญฐานพอกเงิน ซึ่งเป็นความผิดต่อเนื่องจากความผิดมูลฐานที่จำเป็นต้องใช้ความทุ่มเท ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนประสบการณ์ของเจ้าพนักงานตำรวจนั้นๆ ดังนั้น จากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ล้วนมาจากความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายพอกเงิน และไม่ได้มีประสบการณ์ในด้านอาญาพอกเงินมาโดยตรง ซึ่งมีความเหมือนกับปัญหาดังกล่าวในประเทศไทย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นในประเด็นปัญหาดังกล่าวว่าการแจ้งข้อหาของพนักงานสอบสวนควรที่จะกำหนดไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินด้วย เพื่อเป็นวิธีการบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งข้อหาพอกเงินด้วยเมื่อมีการสืบสวนสอบสวนในประเด็นเกี่ยวกับการพอกเงินแล้วในความผิดมูลฐานนั้นๆ ในลักษณะที่เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติที่พิเศษแตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 เพื่อให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายพอกเงินเกิดขึ้น และมีการสอบสวนแล้วว่ามีลักษณะของการพอกเงินตามกฎหมายพอกเงิน อันเป็นมาตรการทางกฎหมายให้พนักงานสอบสวนต้องทำสำนวนการสอบสวนหรือสอบสวนในส่วนของ การพอกเงินในความผิดมูลฐานนั้นๆ ด้วย อีกทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรพิจารณาดำเนินการออกระเบียบหรือคำสั่ง มาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีความผิดฐานพอกเงินให้มีลักษณะที่พนักงานสอบสวนต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาในความผิดฐานพอกเงินและดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดนั้นๆ เช่นเดียวกับความผิดมูลฐานอื่นๆ หากไม่มีการปฏิบัติตามระเบียบ ต้องมี

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

การดำเนินการทั้งทางอาญา และทางวินัยกับพนักงานสอบสวนด้วย จึงจะเป็นการลดปัญหาดังกล่าวได้อีกทางหนึ่ง

4.2 วิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญารฐานพอกเงิน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญารฐานพอกเงิน และอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญารฐานพอกเงินโดยแยกการวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.2.1 แนวทางที่เหมาะสมในการให้อำนาจในการดำเนินคดีอาญารฐานพอกเงินกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน

ในปัจจุบันพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงินมีอำนาจในการดำเนินคดีอาญารฐานพอกเงินในส่วนของกรณีสืบสวนจับกุม สังเกตได้จาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 38/1 ที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน และสามารถบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นได้เท่านั้น แต่ภายใน 24 ชั่วโมงจะต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน หลังจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีต่อไป ทำให้อำนาจการสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินและผู้กระทำความผิดมูลฐานยังคงเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานนั้นๆ จึงเห็นได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงินไม่มีอำนาจสอบสวนตามกฎหมาย มีเพียงอำนาจในการจับกุม และรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้น แล้วกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานนั้นๆ ทั้งนี้ ในการกล่าวโทษความผิดอาญารฐานพอกเงินอาจพบการกระทำความผิดจากการดำเนินการตรวจสอบเพื่อยึดอายัดทรัพย์สินอันเป็นมาตรการทางแพ่ง หรือ ไม่ได้พบเองแต่ร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งสืบสวนสอบสวนในความผิดมูลฐานแล้วจึงส่งข้อมูลให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินดำเนินการกล่าวโทษต่อไป

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในการบังคับใช้กฎหมาย ด้วบทกฎหมาย การปฏิบัติงาน และการขาดแคลนเจ้าพนักงานตำรวจที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินโดยเฉพาะ ทำให้ขาดความชัดเจนในการทำงาน ขาดความเป็นเอกภาพ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ประกอบกับภาระงานของเจ้าพนักงานตำรวจนั้นมีมาก จึงละเลยต่อการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงิน ทำให้ผลการบังคับใช้กฎหมายในความผิดอาญารฐานฟอกเงินยังไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายฟอกเงิน ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสถิติ ขั้นตอนการปฏิบัติในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนความชำนาญในคดีฟอกเงิน ทักษะและเทคนิคในการสืบสวนคดีฟอกเงินเป็นอย่างดีแล้ว จึงควรพิจารณาแก้บทกฎหมายให้มีอำนาจสอบสวนดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากจะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการ จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการตรวจค้นบุคคลสิ่งของหรือสถานที่ ยึดหรืออายัดสิ่งของ จับกุมผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือผู้ที่สงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ออกหมายอาญาต่างๆเช่น หมายจับ หมายค้น และหมายปล่อยชั่วคราว ตลอดจนชั้นสูตรพลิกศพ ทั้งนี้ การใช้อำนาจนั้นมีขอบเขตจำกัดให้ใช้ได้เฉพาะในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับความผิดอาญารฐานฟอกเงินเท่านั้น และนำพยานหลักฐานที่ได้มารวบรวมเพื่อทราบข้อเท็จจริงของการกระทำความผิด หรือการพิสูจน์ความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป นอกจากนี้ เมื่อสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเรียบร้อยแล้ว ให้พนักงาน

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน้าที่สรุปสำนวนการสอบสวน พร้อมทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการได้โดยตรงต่อไป

ทั้งนี้ ในกรณีประเด็นการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน หน้าที่หลักทั้งในส่วน การสืบสวน จับกุมสอบสวนควรเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน เนื่องจากคดีตามความผิดมูลฐานนั้น เจ้าพนักงานตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน จะมีความชำนาญในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานมากกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและมีกำลังบุคคลากรเพียงพอในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนั้นทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาตามความผิด มูลฐานยังมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากร ประวัติการดำเนินคดีของผู้ต้องหาแต่ละคน ซึ่งอาจทำให้การสืบสวนสอบสวนมีประสิทธิภาพมากกว่า และสามารถเชื่อมโยงไปถึงบุคคลผู้ที่อยู่ เบื้องหลัง หรือบุคคลที่กระทำความผิดร้ายใหญ่มากขึ้น แต่ในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจร่วมฟังการสอบสวนโดยให้มีอำนาจเสนอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นใดและ เสนอว่ามีพยานหลักฐานใดที่เป็นประโยชน์ในคดี แต่การเสนอของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว นั้น ย่อมไม่ผูกพันพนักงานสอบสวนที่จะต้องกระทำการ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอและเมื่อสำนวน การสอบสวนเสร็จสิ้น พนักงานสอบสวนก็จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีต่อไป

สำหรับแนวคิดให้หน้าที่หลักในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานเป็นบทบาทของ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นฝ่ายสนับสนุน โดยมีอำนาจร่วมฟังการสอบสวนคดีตามความผิดมูลฐานนั้น จะส่งผลให้เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระงาน ของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิด มูลฐานเกี่ยวกับประเด็นการสอบสวนที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยการเสนอให้เพิ่มเติมประเด็นคำถาม หรือเสนอพยานหลักฐานที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ อันจะทำให้การดำเนินคดีตามความผิดมูลฐาน มีความรัดกุมและชัดเจน นอกจากนั้นยังทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

การฟ้องเงินได้รับทราบข้อมูลในคดีความผิดมูลฐานเพื่อประกอบการพิจารณาในคดีอาญาฐานฟ้องเงินอีกด้วย

จึงแสดงให้เห็นว่า ในส่วนของการทำสำนวนคดีตามความผิดมูลฐานจึงควรเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานเป็นหลัก โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินมีหน้าที่เพียงเป็นหน่วยเสริมในการร่วมฟังการสอบสวนพร้อมทั้งอาจเสนอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นใดและเสนอว่ามีพยานหลักฐานใดที่เป็นประโยชน์ในคดีเท่านั้น

ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น การที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินมีอำนาจดำเนินคดีอาญาฐานฟ้องเงินทั้งกระบวนการย่อมส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายฟ้องเงินมีการดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินมีอำนาจในการดำเนินคดีทั้งในทางแพ่งที่เกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ความผิดฐานฟ้องเงินและในทางอาญาที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟ้องเงินได้ดำเนินการควบคู่กันไป โดยการที่หน่วยงานเดียวมีอำนาจทั้งในการดำเนินคดีในทางแพ่งและทางอาญา ทำให้เกิดความสมดุลของปริมาณคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาที่เข้าสู่ศาล ทำให้มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด อีกทั้ง ในการดำเนินคดีอาญาฐานฟ้องเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินย่อมมีความชำนาญมากกว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น มีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนคดีอาญาฐานฟ้องเงินอย่างแท้จริง โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินโดยเฉพาะ จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายฟ้องเงินมากเป็นพิเศษ นอกจากนี้การที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงินมีอำนาจดำเนินคดีอาญาฐานฟ้องเงินยังส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องของพยานหลักฐานและการใช้ข้อมูลตามบทสันนิษฐานในมาตราต่างๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟ้องเงิน พ.ศ. 2542 อีกด้วย ประกอบกับแนวทางดังกล่าวจะทำให้มีการเก็บข้อมูลประวัติบุคคลที่กระทำความผิดอาญาฐานฟ้องเงินและผู้เกี่ยวข้องกับการฟ้องเงินไว้ ทำให้การเสนอพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือฐานฟ้องเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

858411607

CU-Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การที่กำหนดแนวทางให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการนั้น ย่อมไม่ตัดอำนาจเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวคือ ยังคงให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน มีอำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินกับผู้กระทำความผิดต่อไป

4.2.2 แนวทางรองรับบทบาทการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การที่ผู้วิจัยมีแนวทางให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการ โดยให้อำนาจสอบสวนดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ย่อมเป็นการเพิ่มบทบาทภารกิจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากยิ่งขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินมาตรการทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในปัจจุบัน และจะก่อให้เกิดประสิทธิผลเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมไทยมากขึ้นไปด้วย ประกอบกับการประเมินของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ที่ได้ทำการประเมินประเทศไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 และได้มีข้อเสนอแนะว่า ประเด็นของการสืบสวนและการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินนั้นยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งในปริมาณคดีและการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะในข้อกฎหมาย แนวทางการปฏิบัติต่างๆ ตลอดจนการพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีมูลฐานและคดีอาญาฟอกเงินควบคู่กันไป

ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งส่วนงานอันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนการกระทำผิดฐานฟอกเงินที่เพิ่มมากขึ้น และต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ มีความรู้ความเข้าใจด้านการสืบสวน

คดีฟอกเงินซึ่งเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเฉพาะด้านที่ตีพอ จึงจะสามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลได้ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในฐานะผู้รับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินโดยตรง อีกทั้งต้องเป็นเจ้าภาพในนามของประเทศไทยในการรับการตรวจประเมินด้านความเสี่ยงฟอกเงินจากองค์กรระหว่างประเทศ คือ FATF ซึ่งต้องรับเสียงสะท้อนโดยตรงจากองค์กรระหว่างประเทศดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรองรับการประเมินในมิติอาญาฟอกเงิน จึงควรยกการจัดตั้งส่วนงานดังกล่าวเป็นในระดับกอง เพื่อยกระดับในการเป็นเจ้าภาพหลักด้านการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ดำเนินการสอบสวน รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลสถิติ อันมีภารกิจสำหรับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควบคู่กันไป และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ต่อไป

นอกจากนี้ แนวทางจัดตั้งดังกล่าว จะเป็นการยกระดับการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ซึ่งระเบียบดังกล่าวจะมุ่งเน้นการประสานงาน ระหว่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับพนักงานสอบสวน ในเรื่องความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ซึ่งที่ผ่านมาดำเนินการได้ไม่เต็มศักยภาพ เนื่องจากขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประสานอย่างชัดเจน

สำหรับอำนาจหน้าที่ของส่วนงานระดับกองที่จะจัดตั้งขึ้นนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุม ดังนี้

1. สืบสวน เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมีอำนาจสอบสวนดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อสรุปทำสำนวนสอบสวนส่งพนักงานอัยการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนา และประมวลผลคดีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ และวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / recv : 05082562 13 : 57 : 58 / seq : 21

3. การดำเนินการเกี่ยวกับงานรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานงานการปฏิบัติ เพื่อเผยแพร่รายชื่อดังกล่าวผ่านช่องทางต่างๆ ให้ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทราบ

4. ดำเนินการเกี่ยวกับการขอหมายค้น หมายจับ การจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งการประสานติดตามพยานในคดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเก็บรักษาพยานหลักฐานและของกลางในคดี งานควบคุมผู้ต้องหา การรับและส่งมอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งติดตามและแจ้งผลการดำเนินคดีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

5. ดำเนินการเกี่ยวกับการยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน

6. ปฏิบัติการหรือประสานการปฏิบัติการในการจัดทำเอกสารหลักฐานหรือการอำพรางตนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และการดำเนินคดีอาญาความผิดฐานฟอกเงิน

7. การดำเนินการเกี่ยวกับปฏิบัติการพิเศษที่ต้องใช้ความชำนาญเป็นพิเศษในงานทางยุทธวิธี ตรวจค้น จับกุม การดำเนินงานด้านสืบสวนสะกดรอย และเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย

8. ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรม รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

9. ประสานงานข่าวกรองท่าอากาศยานและวิเคราะห์เงินสดผ่านแดน เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

10. ปฏิบัติงานร่วมกัน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ
ตามที่ได้รับมอบหมาย

858411607

CU ThesIs 5885994034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา อันเป็นการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำกับเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยการโอน เปลี่ยนสภาพ หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด อำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว หรือได้มา ครอบครอง หรือใช้ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จัดเป็นความผิดทางอาญาที่ขึ้นอยู่กับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ นั้น จึงเป็นกรณีที่อำนาจส่วนใหญ่โดยเฉพาะอำนาจสอบสวนในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้นๆ โดยเมื่อมีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือมีการจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานในท้องที่ใด เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานในท้องที่นั้น มีหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็น การจับกุม สืบสวน สอบสวน หรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้จับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หลังจากบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นก็ต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวน และหากปรากฏข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจริง พนักงานสอบสวนก็มีหน้าที่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พิจารณาดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไป ทั้งนี้ แม้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ความชำนาญในการสืบสวน แคะรอยธุรกรรมการเงิน ตรวจสอบค้น ยึดอายัดและริบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่แล้วก็ตาม แต่กฎหมายมิได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องอำนาจ

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

การสอบสวน ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้มีฐานะและอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีความผิดอาญาฐานฟอกเงินและความผิดมูลฐาน ดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในการบังคับใช้กฎหมาย ตั๋วบทกฎหมาย การปฏิบัติงาน และการขาดแคลนเจ้าพนักงานตำรวจที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินโดยเฉพาะ ทำให้ขาดความชัดเจนในการทำงาน ขาดความเป็นเอกภาพ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ประกอบกับภาระงานของเจ้าพนักงานตำรวจนั้นมีมาก จึงละเลยต่อการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน ทำให้ผลการบังคับใช้กฎหมายในความผิดอาญาฐานฟอกเงินยังไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำแนกได้หลายประการดังนี้

1. ปัญหาการสืบสวนสอบสวน

การสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีฟอกเงินทางด้านอาญาน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมความผิดมูลฐาน หรือความผิดร้ายแรงประเภทต่างๆ ทั้งนี้ การที่อำนาจการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินเป็นอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่รับผิดชอบในความผิดอาญาฐานอื่นๆ ที่ร้ายแรงอีกจำนวนมาก โดยความผิดอาญาฐานฟอกเงินเป็นหนึ่งในความผิดอาญาเหล่านั้น แต่มีลักษณะพิเศษเฉพาะทาง ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินการสืบสวนจับกุมได้ทันทั่วถึง หรือยังไม่ได้ดำเนินการสืบสวนจับกุม ทำให้การดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินเกิดความล่าช้า มีการดำเนินคดีได้จำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับปริมาณและมูลค่าทรัพย์สินที่ยึดและอายัด ประกอบกับปัญหาการฟอกเงินในปัจจุบันมีลักษณะที่ซับซ้อน และดำเนินการเป็นองค์กรอาชญากรรม ซึ่งยากต่อการสืบสวน จับกุม และค้นหาพยานหลักฐาน จึงจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่เรียนรู้มาโดยเฉพาะ ถึงแม้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจจะสามารถสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดในความผิดมูลฐานได้อย่างดีเยี่ยม แต่ในความผิดอาญาฐานฟอกเงินนั้นเจ้าพนักงานตำรวจยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการสอบสวนต้องมีความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดี

858411607

CD :Thesisis 5885994034 thesisis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

โดยการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนอยู่ในสถานี่ตำรวจและไม่เคย ทำคดีฟอกเงินมาก่อน ย่อมไม่เชี่ยวชาญในการทำคดีอาญาฟอกเงินได้เพราะต้องมีความรู้ในเรื่อง กฎหมายฟอกเงิน ระเบียบข้อบังคับ มาตรการที่เกี่ยวกับการฟอกเงินในด้านต่างๆ ตลอดจนหน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ปัญหาความชัดเจนในการดำเนินงาน

การปฏิบัติการเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีฟอกเงินนี้มีความเชื่อมโยงกับ การปฏิบัติงานขององค์กรหลายองค์กรในประเทศไทย ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึง ภาคประชาชนด้วย ดังนั้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ผู้วิจัยได้พบปัญหา การประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินหลายประการ คือ ปัญหาการเข้าร่วมฟังการสอบสวนและการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็น สาระสำคัญแห่งคดีในคดีความผิดมูลฐานและความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ปัญหาการส่งสำเนารายงาน การสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และปัญหาการแจ้งให้พนักงาน สอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกิดจากการปฏิบัติงานร่วมกันขององค์กรต่างๆ ที่มีได้ให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ตาม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 เท่าที่ควร

3. ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน

การที่เมื่อมีคดีฟอกเงินเกิดขึ้นในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในท้องที่ใด การที่หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินและ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้น พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินต้องเป็นผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินมอบหมายเป็นหนังสือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38 หรือไม่ เนื่องจากหากเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ

858411607

CU-Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

จากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะทำให้พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย อันส่งผลให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงินได้มากกว่าอำนาจที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ไว้ อันจะทำให้การดำเนินการในกระบวนการรวบรวม พยานหลักฐานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหาการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน

เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนต้องทำการแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิด ฐานฟอกเงิน เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใด ซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหา ได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ โดยการแจ้งข้อหา นั้นจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่า ผู้ที่น่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น จึงแสดงให้เห็นว่า ในกรณีของการแจ้งข้อหาความผิดฐาน ฟอกเงินนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 โดยปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่พนักงานสอบสวนหรือ เจ้าพนักงานตำรวจที่รับผิดชอบไม่เข้าใจว่าจะทำอย่างไรในคดีอาญาข้อหาฟอกเงิน ซึ่งพนักงาน สอบสวนหรือเจ้าพนักงานตำรวจที่รับผิดชอบในการจัดทำสำนวนการสอบสวนคดีอาญาข้อหาฟอกเงิน จะต้องทราบข้อมูลในองค์ประกอบความผิดตามตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 อย่างถ่องแท้ ตลอดจนความเข้าใจในกฎหมายฟอกเงิน โดยองค์ประกอบความผิดที่สำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนให้มีความชัดเจน คือ อะไร เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้ว ไม่ชัดเจนว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดคืออะไร หรือไม่สอบสวนไปให้ถึง เหตุความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับขบวนการ หรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับความผิด มูลฐาน อันมีสาเหตุมาจากความรู้ความเข้าใจในกฎหมายฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจด้วย

ทั้งนี้ จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาของ เจ้าพนักงานตำรวจในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส อันเป็น

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

การดำเนินการกับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ ซึ่งความผิดอาญาฐานฟอกเงินนั้นจัดเป็นความผิดอาญาที่อยู่กับการกระทำความผิดมูลฐานต่างๆ เหล่านั้น ประกอบกับข้อสังเกตจากการประเมินของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ได้พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคคล้ายคลึงกันกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจของประเทศไทยในด้านการสืบสวนสอบสวน ความชัดเจนในการดำเนินงาน การรวบรวมพยานหลักฐาน และการไม่แจ้งข้อหาคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งการปฏิบัติงานต่างๆ ในแต่ละกระบวนการของการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของเจ้าพนักงานตำรวจนั้น แสดงให้เห็นว่า เจ้าพนักงานตำรวจยังขาดความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการดำเนินคดี อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินให้สัมฤทธิ์ผล

ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงมีความจำเป็นและสมควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงิน อันถือให้การสอบสวนดังกล่าวเป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของคดี บุคคลที่ทำการสอบสวนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ความเข้าใจในกฎหมายฟอกเงิน สามารถเข้าใจการกระทำของอาชญากร หรือ องค์กรอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี ทราบข้อมูลสถิติ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการปราบปรามการฟอกเงิน มิใช่มีความชำนาญเฉพาะด้านการสืบสวนจับกุมเพียงอย่างเดียว และควรมีการจัดตั้งส่วนงานอันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เห็นควรบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว อันจะเป็นแก้ไขปัญหาในส่วนดังกล่าวที่มีมาอย่างยาวนาน และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นต้องกระทำด้วยความเป็นธรรม เชื่อถือได้ มีรูปแบบขั้นตอนที่ชัดเจนแน่นอน มีความเป็นสากล สามารถอธิบายต่อนานาชาติอารยประเทศและเป็นที่ยอมรับของสากลและสร้างความเชื่อมั่นให้กับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินได้ด้วย หากสามารถดำเนินคดีอาญากับอาชญากรได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สังคมก็จะเกิดค่านิยมที่ถูกต้องว่าอาชญากรที่กระทำ

858411607

CT :Thesis 588594034 thesis / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ความผิดสุดท้ายแล้วก็ต้องถูกลงโทษ รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือความร่ำรวยด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อได้พิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงิน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาให้การดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงินเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาแก้บทกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจสอบสวนดังเช่นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากจะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดในความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการ จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการตรวจค้นบุคคลสิ่งของหรือสถานที่ ยึดหรืออายัดสิ่งของ จับกุมผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือผู้ที่สงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ออกหมายอาญาต่างๆเช่น หมายจับ หมายค้น และหมายปล่อยชั่วคราว ตลอดจนชั้นสูตรพลิกศพ ทั้งนี้ การใช้อำนาจนั้นมีขอบเขตจำกัดให้ใช้ได้เฉพาะในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญารัฐานฟอกเงินเท่านั้น และนำพยานหลักฐานที่ได้มารวบรวมเพื่อทราบข้อเท็จจริงของการกระทำความผิด หรือการพิสูจน์ความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป นอกจากนี้ เมื่อสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเรียบร้อยแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน้าที่สรุปสำนวนการสอบสวน พร้อมทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการได้โดยตรงต่อไป แต่การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจสอบสวนด้วยในความผิดอาญารัฐานฟอกเงิน อันเป็นการดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงินทั้งกระบวนการนั้น ย่อมไม่ตัดอำนาจเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญารัฐานฟอกเงิน

ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวคือ ยังคงให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน มีอำนาจในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินกับผู้กระทำความผิดต่อไป นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งส่วนงานระดับกอง อันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เพิ่มขึ้น จึงจะสามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลต่อไปได้

2. ควรมีการพิจารณาบัญญัติหลักเกณฑ์ที่สำคัญๆ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ให้ปรากฏอยู่ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติอย่างเด่นชัด และมีมาตรการหรือบทลงโทษทางกฎหมายหากเจ้าหน้าที่ผู้ใดมิได้ปฏิบัติตาม อันจะเป็นการบังคับให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานต่อไป

3. ควรพิจารณานำบัญญัติให้พนักงานสอบสวนตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 5 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันจะทำให้พนักงานสอบสวนผู้นั้นมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยจำเป็นต้องมีการรับรองเป็นบทกฎหมายในหลักเกณฑ์การใช้อำนาจเช่นว่านี้ไว้อย่างชัดเจน และเป็นการใช้อำนาจดังกล่าวในกรณีใดได้บ้าง อีกทั้ง คำว่า พนักงานสอบสวน ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ควรที่จะกำหนดไว้อย่างชัดแจ้งว่าจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วน

4. ควรพิจารณานำบัญญัติการแจ้งข้อหาของพนักงานสอบสวนไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 กรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 21 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย เพื่อเป็นวิธีการบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งข้อหาฟอกเงินด้วยเมื่อมีการสืบสวนสอบสวนในประเด็นเกี่ยวกับ

858411607

CD IThesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

การฟอกเงินแล้วในความผิดมูลฐานนั้นๆ ในลักษณะที่เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติที่พิเศษแตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 เพื่อให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงินเกิดขึ้น และมีการสอบสวนแล้วว่ามีลักษณะของการฟอกเงินตามกฎหมายฟอกเงิน อันเป็นมาตรการทางกฎหมายให้พนักงานสอบสวนต้องทำสำนวนการสอบสวนหรือสอบสวนในส่วนของการฟอกเงินในความผิดมูลฐานนั้นๆ ด้วย อีกทั้ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณาดำเนินการออกระเบียบหรือคำสั่ง มาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีความผิดฐานฟอกเงินให้มีลักษณะที่พนักงานสอบสวนต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาในความผิดฐานฟอกเงินและดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดนั้นๆ เช่นเดียวกับความผิดมูลฐานอื่นๆ หากไม่มีการปฏิบัติตามระเบียบต้องมีการดำเนินการทั้งทางอาญา และทางวินัยกับพนักงานสอบสวนด้วย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยเห็นว่า หากได้มีการพิจารณาแก้ไขตัวบทกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาชญาฐานฟอกเงิน และเห็นควรจัดตั้งส่วนงานอันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินโดยเฉพาะขึ้นมาในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อรองรับบทบาทที่เพิ่มขึ้น กับทั้งบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว ประกอบกับนำแนวทางดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้กับการดำเนินคดี จะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินได้ ตลอดจนทำให้ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงินของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติอารยประเทศ

858411607

CT :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

บรรณานุกรม

- Andrew Ash Worth. *The Criminal Process : An Evaluative Study*. Oxford: Clarendon Press, 1994.
- Cole, George F., Smith, and Christopher Edward. *The American System of Criminal Justice*. Belmont, California: Wadsworth/Thomson Learning, 2001.
- Fairchild, and Erika S. *Comparative Criminal Justice System*. Belmont, California: Wadsworth Publishing, Inc., 1993.
- Financial Action Task Force (FATF). *Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism in France - Mutual Evaluation Executive Summary* 2011.
- . *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in United Kingdom - Mutual Evaluation Report* 2018.
- . *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in United States - Mutual Evaluation Report* 2016.
- Financial Crimes Enforcement Network. *Annual Report Financial Crimes Enforcement Network Fiscal Year* 2011.
- Gifis, Steven H. *Law Dictionary*. 3rd ed. United State: Barron's Educational Series, 1991.
- Group, Joint Money Laundering Steering, and Money Laundering (Revised). *Guidance Notes for Mainstream Banking – Lending and Deposit Taking Activities*. 1995.
- Jeffrey, Robinson. *The Laundrymen*. New York: Arcode Publishing, 1996.
- Johnson, David, and Kittipong Kittayarak. "Prosecution Systems in Seven Countries: A Comparative Analysis." *วารสารนิติศาสตร์* 25, no. 4.
- justice, U.S. Department of. *Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering : A Guide to the Bank Secrecy Act*.
- National Criminal Intelligence Service. *National Criminal Intelligence Service Annual Report and Accounts* 2005-2006. LONDON: The Stationery Office 2006.
- P.Fletcher, George. *Rethinking Criminal Liability*. 3rd ed. Vol. 4, Toronto: Little Brown

858411607

CD :Thesis 588594034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

and Company, 1978.

The Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG). *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures in Thailand - Mutual Evaluation Report* 2017.

W.Blau, Chales. *The United States Bank Secrecy Act : A Federal Tool in the Prosecution of Financial Crime*. Tokyo, Japan: UNAFEI, 1984.

Wyngaert, Christine Van Den, and C Gane. *Criminal Prosedure Systems in the European Communityu*. Butterworths, 1993.

เกษมพงษ์ โปตระกุล. "กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542." *วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2544.

คณิต ณ นคร. *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. พิมพ์ครั้งที่ 8 ed. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542.

———. "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." *เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาการทางการเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาคีรัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 9*, 2539-2540.

———. "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." In *รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้.

ทักษอร สุวรรณสายะ. "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่." *วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2551.

ไทพีศรีนวิติ ภัคดีกุล. *การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา*. 1991.

ธานีศ เกศวพิทักษ์. *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1-2(มาตรา 2-157)*. พิมพ์ครั้งที่ 5 ed. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พลสยามพรีนติ้ง, 2551.

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ. *การสอบสวน (Inquiry)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555.

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / rev: 05082562 13:57:58 / seq: 21

นนชปวร สุวรรณกุล. "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน." วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

นพรัตน์ ตันติเสวีรัตน์. "อำนาจจับกุมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 38/1." วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

น้ำแท้ มีบุญสร้าง. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 1 ed. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุตรไพศาล, 2554.

นิกร เกริกกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎีกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ. 2543.

ประพันธ์ นัยโกวิท. "การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญาโดยพนักงานอัยการ." บทบัณฑิตย 52, no. ธันวาคม 2539.

ปิยะพันธุ์ สารากรบริษัท. "การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน." วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

มงคล ทองเนื้อห้า. "มาตรการทางกฎหมายในการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในความผิดฐานฟอกเงิน." การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

มานะ เผาะช่วย. "ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน : ศึกษาเปรียบเทียบระบบของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

รุ่งเรือง ฤตยพงษ์. "ระบบอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกา." อัยการ 14, no. 162.

วัชรพล ประสารราชกิจ. อาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับใช้กฎหมายในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง นโยบายความมั่นคงและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ : มุมมองไทย ยุโรป และนานาชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

วัฒน์รุ่ง, รองศาสตราจารย์ ดร. ภูริชญา. "การทุจริตคอร์รัปชัน และการป้องกันการทุจริตในวงราชการ." 2547.

วาทิน คำทรงศรี. การฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.

วิชัย ตันติกุลานันท์. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: ห้าง

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / revv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

หุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณี "ความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย." วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 20, no. 3 (2545).

———. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

———. "ความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องเบื้องต้นของหน่วยงานในประเทศไทยกับมาตรการสากลว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย." สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (2547).

วีระพงษ์ บุญโญภาส "รายงานสรุปผลการวิจัยเรื่อง การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อาศัย และริบทรัพย์สิน."

วีระพงษ์ บุญโญภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3 ed. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ.เพลท โปรเซสเซอร์, 2544.

ศดิศ ไชยโย. "ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ : ว่าด้วยกระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินคดีสำคัญ." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

สัญญาลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต. "ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษากระบวนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานและชั้นศาล." วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน.

———. มาตรฐานสากลด้าน *Aml/Cft*. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560.

———. ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560.

———. รายงานประจำปี พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: บริษัท เอกพิมพ์ไท จำกัด, 2557.

———. รายงานประจำปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: บริษัท ออนป้า จำกัด, 2558.

———. รายงานประจำปี พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: บริษัท สไตลส์ครีเอทีฟเฮ้าส์ จำกัด, 2559.

สิงหนผล พลสิงห์. "อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชีย เพลส, 2542.

สุกัลยา ตรีเนตร. "ศาลกับการตรวจสอบอำนาจดำเนินคดี." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

สุทธิชัย จิตรวาณิช. "กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา." ดุลพาห 42 ตุลาคม – ธันวาคม 2538.

สุนัย มโนมัยอุดม. ระบบกฎหมายอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2545.

สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543.

———. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

———. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2542.

———. "อาชญากรรมยาเสพติดกับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน." In รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี.

เสริมเกียรติ วรดิษฐ์. "การสังคดีของอัยการ." รัฐสารักษ์ 44, no. มกราคม-มีนาคม 2545.

หยุด แสงอุทัย. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษาทางคำพิพากษาฎีกา. พระนคร: สำนักพิมพ์แม่บ้านการเรือน, 2507.

อรรถนพ ลิขิตจิตถะ. ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542.

———. "ประเทศไทยจะได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." In รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี.

อัจฉริยะพันธ์ วงศ์วาร. "การจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

อุทัย อาทิวา. "ตำรวจกับการสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส." วารสารบัณฑิตย์ เล่มที่ 62
(2549).

เอกรินทร์ หนูนุกัถิ. "การกลับกรองคดีอาญาก่อนการพิจารณาของศาล." วิทยานิพนธ์นิติศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2543.

858411607

CU ThesIs 5885994034 thesIs / recv: 05082562 13:57:58 / seq: 21

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล ร้อยโท ปภาวิน นเปล่งฉวี
วัน เดือน ปี เกิด 19 สิงหาคม 2535
สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม
อันดับสอง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สอบผ่านหลักสูตรวิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภา
ทนายความ รุ่นที่ 46
และสอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิตจาก
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 68
และเข้าศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2558
ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง นายทหารพระธรรมนูญ
กองบัญชาการกองทัพบก

858411607

CD :Thesis 5885994034 thesis / revv: 05082562 13:57:58 / seq: 21